

Драган Р. Филиповић

Златна књига

Сви су све знали и из мудрости ћутали

Могло би се ладно тврдити да је гужва почела пре пуних шест месеци пре тајанственог ишчезнућа професора географије Рата Мунигуза и појаве свега и свачега, и то баш на Косову, кад то не би била само једна, мала, крхка, истиница.

Наиме, Свето Кланцара, из објективних разлога близак добро обавештеним изворима информација, причаће својој слинавој екипи за послове по Истамбулу да је суштина свега у кашњењу тешко зарађене плате у неком руднику у близини већ легендарног Душанова.

Са задовољством ће истицати да је Мехмуд Реџеџи, бушач, напунио све џепове плавог одела излизанима новчаницама и отишао право у кафану "Пристанак", наручио дуплу љуту на сваких седам минута док се не смисли шта ће да шине на брзака, крајичком ока снимио сто у мрачнијем делу задимљене просторије и неуобичајену живост око њега.

- Ене – рекао је.

Пришао је опрезно и открио нови свет, средство за ефикасније уклањање реалности и рационалности од свих пића свог прашњавог света: табљић. У паре.

Професионални дерач наиваца и цава Жико Карбуратор, Кланцарин другар из војничког притвора, снимио је до патоса одваљену доњу вилицу, утупљен поглед и проценат флашираног шпиритуса у крви, каширао блентавог Настаса Пекара насуканог до брашњавог дна некад бескрајног џепа, уфиксирао га уским плавим очима и ословио га:

- Седи, дечко.

Замашћене карте искрзаних ивица су фрцале по столу праћене гомилама пара и Мехмуд је добијао, губио, добијао, губио, губио.

Када је задња жута банка звецнула следећи траг плате, корејског дигиталног сата са шеснаест (!) мелодија, руског болничког транзистора са девет таласних подручја, блока бонова за топли оброк и богатог асортимана пластичних дугмића, рудар је раширио и руке и ноге, пао на леђа заједно са разљуљаном столицом и рекао:

- Јоооој!

Баш у тај трен се Мехмудов отац Заим Реџеџи тргао и напустио уобичајени сан о бољем сутра, ознојен, мунуо безимену жену доведену са Проклетија и уздахнуо:

- Све је готово. Крај.

И у кревету убрађена жена је помислила да му каже да можда мало претерује, али је одустала свесна могућих последица по често мерене коске.

Мехмуд Реџеџи, бушач, прокрчио је пут кроз кошмаре, авети и акрепе и појавио се испред високог зида, који је штитио породичну уџерицу од набоја од урокљивих очију и сигурне руке, баш негде пред свитање.

Кроз капију је прошао уз музику петлова.

Са сваким нечујним кораком будио је по једног уснулог сродника: оца Заима, мајку, жену Сахибу и балавурдију, пет комада.

- Сигурно си потрошио плату – констатовао је отац.

- Ништа у кући немамо – пркосно је рекла Сахиба.

- Тата, шта си нам купио? – запитали су клинци.

У другом кругу ниво буке се подигао, у трећем су урлали:

- Да сам туцо камен имао бих аутопут!

- Пијандуро!

- Уби се кад ниси способан да живиш као човек!

- Да се убијем? – подигао је Мехмуд обрве.

- Уби се! – жена је била најгласнија.

И Мехмуд је мрднуо главом, окренуо се на петама и одљуљао се до шупе-дашчаре са кровом од зарђалог лима од буради довучених са отпада, узео каскадерски појас проневерен на снимању копродукције "Посрнула учитељица", намонтирао га испод џемпера са прикладним шарама и вратио се у двориште.

Сложна породица је већ била унутра и чули су се лелеци и изабране псовке, дечји плач и смех.

- Тако дакле – помислио је смирено и попео се на највећи орах у околини, закачио омчу на појас и обесио се на једну од виших грана.

Прва га је спазила мајка, згранула се и ћутке ушла у кућу устрашена могућношћу да крик ношен у усахлим грудима не привуче пажњу пролазника и комшија; отац је журно изашао и плунуо презриво и наредио снахи да затвори децу и оде по власт.

После непуног сата су се појавили полицајци Лендо Јасмин и Ђефо Мухарем, више него другови, полицајци из убеђења, промрсили по коју у знак пажње, разумевања и шатро саучешћа и попили по једну с ногу.

- Ђефо, да вучемо шибицу, па иди да га скинеш! – протегав се Лендо с ужитком у знак сећања на протеклу ноћ.

Вукли су и Ђефо је нерадо загребао уз дрво – старца, чије би сећање било погубно за сва схватања истините историје тог несрећног краја.

Лице му је било озбиљно, као што је ред и обичај. Породица у дворишту је била нема.

Када се приближио на дохват руке, привезао се за дебло, пробао како то држи и ухватио непомичног Мехмуда за џемпер.

"Е, будало проста", помислио је полицајац, а онда је бушач нагло раширио руке и рекао тихо "Бу", и Ђефо Мухарем се уз језиве крике смандрљао, кршећи гране, цепајући одело и кожу.

Везивање му баш није успело.

Када су се уверили да је представник власти жив, присутни су прво опичили каменицама, а потом су га скинули са ораха и шутирала по дворишту.

- Доста – рекао је Лендо. – Ми га преузимамо.

Мехмуд Реџеџи, бушач, пронађен је испребијан на мртво име и презиме у урвини Алијиног потока, између трулог шпорета "смедеревца" и пробушеног бубња за томболу рабљеног у оном истом "Пристанку". Окупљеној светини је рекао:

- Цркни, гологузијо.

Онда су се нека светла угасила, нека упалила и Мехмуд је, нечујно вриштећи, упао у ковитлац из кога нема чупања.

Истрага је била неажурна и тиха док неко (опет) није потегав питање уставности и законитости и спровођење закључака задњих педесетак седница разних форума о ситуацијама на Косову, а онда су Лендо Јасмин и Ђефо Мухарем премештени у Титово Ужице, ужа Србија, док ствари не легну.

Свето Кланцара, пробисвет и полумафијаш, тада ће правити драмску паузу и значајно саопштавати да је професор Ратомир Ђирић, у народу познатији као Рато Мунигуз, делегат негде, био тај који је покренуо питање употребе палице и још неразјашњене смрти сиротог рудара.

Неко национално темељнији и историјски свеснији паламудиће о турској тврђави, садашњем Старом граду и прикази турског војника, стражара, која се могла видети само дању како чучи и посматра тужно и пажљиво тешке камионе и брзе аутомобиле на Златиборском путу, са оне стране несташне Дјетиње.

Чињеница је да је Мунигуз више пута виђен у тихим разговорима са приказом и да је исто толико причао пијанцима у кафани "Конго" на Ракијском пијацу како тај тужни стражар

није знао да је мртав довољно дуго и да би могао да крене у тотално бестелесје кад би био свестан те истине. Говорио је да се тај Фатмир жалио да током бескрајног дана у застрашујућем свету дође до којекаквих закључака, а кад се провуче кроз рупу у бесловесно обновљеном зиду и допре до собице у којој су стражари спавали, утоне у тмину као кап у океан и сутрадан се пробуди потпуно испражњене памети и ужасне подмуклим нападом неочекиване стварности.

Па ће ти, озбиљнији и аргументованији, оптужити Турке и петсто година под њима за нестанак професора омиљеног као објекта свеопште заједнице чаршије округне кад осети мршу.

А ја, записничар тешких и опомињућих порука из дубоке несвести, недокучивих и овом уму кроз који оне тако бахато пролазе жарећи неутроне, синапсе и масе свих боја, са пуном одговорношћу тврдим: све је започело много раније.

Од оног трена кад је речена светлост и све пукло из недара стварања лично, из мрве, комадићи ових догађаја су пузали кроз време и простор скупљајући се да осликају ситуацију какве никад није било, нити ће; сви што сматрају да су мангаши, видре, и да су искористили ситуацију и побољшали свој тренутни скор, љуто се варају – она је њих искористила и поиграла се само ради сопствене комплетности.

Опијени љубављу ка себи, својој памети и луцидности, видре то од оног задњег "Ааах!" неће укапирати.

Остало је некако запостављено мишљење ђака којима је професор био разредни старешина, уосталом последњих колико-толико оновремених и стварних бића уочених са ишчезлим. Они су групно сматрали да је Мунигузу истекао рок трајања, као што је и много чему и коме истекао, и да је дотични опозван од мајке природе да би уступио место онима што долазе.

Пробрали су симпатије што је резултовало бујицом њихових изјава и тумачења о било чему и неприхватљивих захтева. Шта ћеш.

А можда би било битно реконструисати догађаје.

Професор Ратомир Ћирић, звани Рато Мунигуз из никад до краја разјашњених разлога, отворио је прозор скоро срушене кућице на Пашиновцу и пустио ужичку јесен у подстанарски собичак.

Неравни под од излизаних дасака, поњава шареница преко; расушени ормар са обавезним стакленим делом и ружом урезаном у стаклиће; старински тешки кауч са тканим зеленим прекривачем тегљеним чак из далеког дела детињства кроз влажне ћумезе београдских газдарица, студентске домове, стражње просторије школа у вукојебинама и јаругама по којима је до скоро службовао; сто метар са осамдесет, стандардни, са жућкастим и помно изгребаним ултрапасом и две кривоноге столице од шперплоче; полице са стотонак офуцаних књига, свески и "Ужичких зборника"; на зиду осредњи рам са двадесетак фотографија педантно поређаних у устакљену носталгију – премало за скоро четрдесетогодишњи рад у просвети, превише за уморно око и осетљиву душу.

Брекћући је закопчао синдикалне ципеле "Крцунке" и придржавајући се за хладне, металне ограде сишао низ стрму улицу, скренуо десно на задњу улицу за земљом и калдрмом

у центру било ког града избегавајући вешто бројне заостатке од редовних залазака браће у заштитнички мрак и кликнуо:

- Гле!

Рато Мунигуз, професор у средњој школи, окорели усамљеник и темељни познавалац историје овог необичног града, имао је онај ретки а добри обичај пажљивог посматрања свега и свачега и уочио је да из земље вири метални новчић – боде очи.

0 Leopoldus II, 1862! – задовољно је прочитао натпис.

Ставио га је у закрпљени цеп и знатно орније пошао даље – није приметио ни да му је Сефер дао бурек са месом уместо са сиром.

Газио је ка Старом Граду, древној тврђави, сада руини, на јесењи час у природи са одељењем Е41.

После његовог нестанка, сви ће бити паметни. Овде тако бива после било чега.

Сви који иоле држе до себе тврдиће да су га видели на тој шетњи и да су наравно, нешто осетили.

Луда наста је, трљајући промрзле руке, неким јадним прутом чепркала комадић земље окружен асфалтом на Слануши, испред Социјалног, тражећи злато. Управо је, причаће те зиме бабама по Ракијском пијацу, размишљала о понуди младог и лепог инжењера из ваљаонице о удруживању рада и средстава: он трагач метала с дискриминатором, она свој истраживачки таленат и интуицију, кад је Мунигуз наишао.

Десна му је рука била забијена у цеп јевтиног капутића до лаката, торокаће, па је одмах схватила да је он, Ратомир, пронашао део њеног злата.

"Усправила сам се, згранута и упитала га, пиљећи: "Знаш ли ти да је сво закопано благо овог града моје?" Мало се тргао, погледао ме као да је, боже опрости, он луд и рекао: "Не плескај."

Па ће објаснити тим крејама да се из тог одговора могу извући многа тумачења, да учени књиге могу написати, а да је јасно као дан да је преко покојне Милице Попадије лично, претходне станарке оног кућерка, Рато Мунигуз ступио у контакт са чуварима изгубљених богатстава и ушао у катакомбе испод Титовог Ужица.

Дуле Врљо и Вељо Камила су жицали ситнину стојећи поред дрвета на раскрсници, око двадесетак метара од Насте.

"Смејао се." тврдиће углас на познатој журци прављеној у атомском склоништу засутом ђубретом. "И ходао као да се не ваља шетати ногу пред ногу: журно и повијен горњим делом тела. "Имаш коју лову?" питали смо. "Не примају новчиће ове врсте на одељењу за алкохолна пића!" показао је неку пару."

Па ће окупљеној сабраћи разјаснити да је профа већ био нестао, само што то нисам ни знао, а да се време збунило и пустило његову пројекцију да прошета градом.

Доказ је, наравно, новац из неког другог времена.

Потом ће у атомско склониште нахрупити малолетни деликвент и пунолетни напасници, честитати Нову годину и натерати их да једу отпатке из канте за десерт.

"Нема приче!" припретиће Свето Кланцара, њихов идејни вођа. "Немо да прођете ко Мунигуз – за непослушност и дрскост наша екипа "Пета колонија" наплаћује до коске!"

У соби број тринаест ужичког СУП-а, са алкама у зидовима, показаће се да је то само хвалисање.

Док је ишао улицом дуж назови дрвореда, професор се сударио са Тошом Слепцем, обневиделим од бацања живе соде у његове некад плаве, заводничке очи. Већ сутра он ће рећи једној финој госпођи која га је придржала после прецизног ударца главом у зид:

"Ударио је у мене. Питао сам га: "Човече, откуда ти бркови?" Рекао је да и нема, као да сам ја слеп. "Тошо, лепо признај да си слеп и купи штап и кера, или набави неку младицу да те вода." додао је безобразно. Ипак, опипао сам га испод носа и утврдио да сам погрешно. Необјашњиво. Уочио сам те бркове јасно као и ваше прекрасно попресе. Да проверим? Ммммм..."

На пространом Тргу партизана видело га је бар тридесет залудних персона, а двеста ће тврдити да се с њим и руковало.

Код основне школе "Андрија Ђуровић" прешао је улицу на црвено, на шта му је Мијо Цврчак, бивши ђак, припретио прстом и опростио му због поклоњене двојке у завршном разреду.

Док је пролазио поред ткачнице, није дисао. Тврдио је да од ваздуха избациваног бучним вентилаторима човек може добити џампер на плућима.

Поздрављајући рибаре, није рекао "Срећно", већ "Бистро", што је касније у удружењу риболоваца "Ђетиња" протумачено као несвесно одавање будуће тајне.

Поред плаже је надокнађивао дисање, јављао се пензионерима и цогерима, попео се уз степенице, па поред железничког моста и тунела запуцао једва проходном стазом. Помагао се хватањем за зидине и упијањем енергичне галаме већ приспелих ђака.

Мица Прангија и Мица Двиска ће романтично причати о потрази за минђушом од фол злата изгубљеној прошле ноћи на свом редовном усређивању великих момака за мале паре, задњем у тој прохладној понуди, четвороручној и шесторупној и несхватљивом одбијању.

"Као светац је био." појаће сложно.

Прошавши поред зачуђених девојчица, Ратомир Ђирић је ступио на Стари град.

У стари сан.

Нестанак човека и злата у присуству власти

Стари човек је посматрао котлину испуњену маглом (сивилом) до самих брдских обала. Просто да човек не поверује да је испод тог покроба живот уопште могућ.

Дисао је тешко; тачније, бректао је.

"Ниси младић." констатовао је и жалобно намигнуо оном делу свог бића што је нагонио крхко старачко тело да се пентра по гудурама и прескаче потоке, тврдоглаво избегавајући да преброји године, подвуче црту, сабере и одузме и саопшти резултат.

- Е, мој Рато, скапаћеш. – казао је Гњавеж тихо.

- Здраво, Ивандићу. – дошао је професор до даха и окренуо се.

А његов ђак, обучен као да је искорачио из "Казабланке" да протегне ноге, одбијао је од себе велике кругове плавичастог дима, гледао га саосећајно и, најзад, преко "Дрине" без филтера препоручио:

- Не треба ти ни за клинац ово замајавање са нама, Рато. Што не идеш у пензију?

Професор је дубоко, дубоко уздахнуо, решен да му каже да га не сматра толиким гњавежом, иако то остале колеге упорно истичу, али да се окане дељења савета човеку старијем бар три пута; па да дода како живот без нових изазова, судара са генерацијама које долазе и боравка међу људима не вреди ни као папир те штетне цигарете коју дрско пуши пред својим професорима. Уместо свега тога, тихо је приметио:

- У праву си.

- Осећам да ћеш нас убити подацима из светле историје ове рупе испод нас. – уздахнуо је Гњавеж.

Сунце је полако разбијало маглу и град стиснут у шаку брда се појављивао све храбрије.

- Идемо, Ивандићу.

Уронио је у јато шарених и бучних дрекаваца пуних вере у неизоставно мењање света применом чисте енергије и жеље за бољим сутра.

Наравно, убио их је подацима о Ужицу, из светле и мрачне историје; квржавим прстом посутим пегама показивао је где су биле џамије, кафане, куће важних људи, битке, јавне куће, путеве напредовања и повлачења безбројних војски залуталих у подручја у којима и староседеоци пате за одласком и повратком.

Трудио се да не буде досадан – показивао је никад жалоснијег Фатмира, ослоњеног о цилит и загледаног некуд ка Орловцу, можда пратећи лет јастреба за кога је Прешо Буч, големи голубар кадар да смаже кајгану од тридесет јаја и потом попије зејтин на које су та јаја испржена, бесан због одношења високолетача, расписао награду у вредности печеног јагњета.

Нико га није видео. Пар девојчица и Гњавеж су изјавили да нешто назире крајичком ока, док гледају у жито и црвено лишће у кањону Дјетиње, па су им се сви смејали.

А иза преосталог од просторије у којој су Турци некад држали оружје, омиљеном месту виђенијих ужичких војера спремних да приме и добре батине и евентуално буду бачени на плажу да би, ах, присуствовали шенлуку двеју Мица са муштеријама или плахим пољупцима необавештених школараца, чучали су Лендо Јасмин и Ђефо Мухарем, полицајци, више него другови.

Иако су одскора у овом граду, место им је било добро познато: ту су ћутали прикривени и гледали, наравно на професионалној основи, и реаговали кад се потреба укаже и то различито – са Мицама, зна се, с неупућеним младим љубавницима легитимисање, претња пријављивања родитељима, поповање и, богоми, шамарање ако треба.

- Лендо, да се договоримо – тихо је зуцнуо Ђефо.

- Ајде.

- Па, да ли да га бијемо мало или много?

Ђефо је меркао професора загледаног у неку рупу, вертикални ходник, шта ли, у којој су смерне девојчице убациле неколико овећих каменчића.

- Много, ал да пазимо да преживи. Матор је.

- Матор, а лаје. – закључио је Лендо мудро.

А тамо, Рато Мунигуз, професор, корио је девојчице.

- Није фер да то чините.

- Јебига, Рато, овуда није прошао нико да не баци цицу у рупу. – смејала се Мима. – Шта може фалити?

Шарена Мима је мало била у праву, а много је грешила.

Истина је љута да су хиљаде људи из чиста мира бацали камење доле, па и цвеће, што је много боље од оних стотина што су бацали камење ка шеталишту поред Дјетиње не марећи превише има ли кога доле.

Истина је и да досад скоро ништа није шкодило то чангрљање и тупо ударање, али Шарена Мима ће седамдесет и кусур година касније, заробљена у старачком дому негде у Поморављу, гледајући реку Мораву са умрљаног прозора угледати грчке лађе, нерасположеног Фатмира како пребраја амфоре обележене са по три паралелне црте, кишу камења из ведрa неба, ломљаву и ослобађање свих авети које је током снова и депресивних страховања спознала, професора Ратомира Ћирића како спокојно плива низ Мораву, леђно, и узвикује "Живела народна власт!"

- Ипак је фалило! – крикнуће, пасти са шкрипавих инвалидских колица и за осамдесет минута остарити још осамдесет година и умрети са страшном кривицом у души.

Јер: у тој рупи јесте била амфора са три засечене црте, паралелне, запечаћена вештичијим мастима и одбојним травама, остављена ко зна кад и од ко зна кога, свакако храброг и паметног.

Јер: у тој атмосфери била је заточена врло независна сила, често зла, још чешће блесава. Понекад вила.

И кад је то осетило да га више не спутава печена земља и пажљиво распоређене мирођије, и да у близини нема никог моћног да га врати у ништа, одлучило је да се дозове као вила и обави штошта у добу у коме се обрело.

Хладан ваздух је дуноо из рупе, подигао сукњу Шареној Мими, што је инспиративно деловало на Гњавежа; однео је војну мапу околине из Ратових руку и капе чувара реда у Дјетињу.

- Дува. – кратко је рекао професор. – Децо, идите.

- А ти, Рато? – питао је Гњавеж.

- Остаћу још.

Зоран Ивандић, главни фрајер генерације, извадио је "Дрину" гледајући пажљиво свог омиљеног професора као да ће сваки час запросити оцену више или сагласност да се не појави на сутрашњем писменом из математике због тешке изненадне болести.

- Чувај се. – рекао је.

Отишао је и све се окретао, све док му Шарена Мима није објаснила да нема преке потребе отићи на марксизам поред празног, топлог стана, флаше хладног "Скендербега" и солидног фискултурног расположења код ње лично.

"Сјајан момак." закључио је опет професор.

И таман је хтео да потражи заблуделог Фатмира и објасни му сурове чињенице о смрти, животу и смрти после ње и пробрана филозофска гледишта о свему томе, кад му се на путу испречише Лендо Јасмин и Ћефо Мухарем.

- Добар дан. – уљудно их је поздравио.
- Како коме. – исцерио се Ћефо.
- Зашто?
- Сад ће да те лемамо. – придружио се и Лендо значајном смеху зла.
- Другови, ја вас не познајем.
- Упознаћеш. – скидао је Ћефо одгоју палицу.

Лендо је навлачио "боксер" на дебеле прсте.

И тек што су први ударци пали, опет је нешто хладно заурлало, завриштало и већ женске прсте провукло кроз умове двојце полицајаца.

Претње су постале ударци, батинање убијање.

Бацали су га на зидић, играли "Ужичанку" на плућима.

Ударали су и по местима на којима су ожиљци и маснице приметни, и онемели професор се одједном више ничег није плашио, и баш ништа га није болело.

Било му је само мало жао Фатмира који је то зачуђено гледао.

Када је живот истекао кроз безбројне кржаве ране, ортаци су подигли лако тело и бацили га у рупу; кад је трупнуло блентаво су се насмејали, уозбиљили, окренули око себе престашено и журно отишли.

Фатмир је сишао доле. Пут је добро знао – за време опсада туда су ишли до скривеног излаза поред Ћетиње и пунили тикве и тестије водом.

Пришао је изломљеном телу и све окупљенији ваздух га је питао:

"Ево тела. Хоћеш ли да те оживим?"

"Не." рекао је Фатмир безгласно. "Ја нисам мртав."

Тај женски ваздух се бездушно смејао.

"Много си глуп, Фатмире."

Турски војник је закључио да речи жене нису достојне размишљања, па ни било каквог облика регистравања. Окренуо се и полако пошао навише.

"Уосталом, сматрао сам га за пријатеља."

Ваздух га је пратио.

"Мртав си, будало, схвати то! Прво ће те то болети, па ћеш нестати. Ја ћу те вратити заједно ћемо саградити твоје тело од расположивог материјала!"

"Кучко! Шта ти знаш о мом болу и нестајању!"

"Узми живот, Фатмире! Бесмртан!"

"Одби, жено!"

И ваздух се бесно окренуо, још гушћи него малочас, и хладноћа је обавила професорово тело убрзавајући хлађења.

А на Биоктошу, баш у правцу који је Фатмир интензивно гледао, стајао је једини сведок ових догађаја. Додуше, назови сведок, јер никад и ником неће рећи ни реч.

Турски војник је провирио из рупе и упитно погледао ка стенама, питајући се ко би то могао бити, а алхемичар Блажо Јејић, самозван Макарије, плуцнуо је са ивице стене на свет и вратио се у своју лабораторију.

Ишао је ка приземној кући правећи се да не примећује бројне припаднике тајне службе концентрисане на невеликом простору.

Ушао је не обраћајући пажњу на "раднике" који су данима утоваривали и истоваривали циглу са невешто камуфлираног камиона.

За толико интересовање Макарије може захвалити чињеници да је тотално неуспешан алхемичар: уместо суховног скока резултат његових опита било је злато. Килограми и килограми злата, тоне властитог незадовољства, одушевљење презадужене државе.

Подложио је ватру, усую у казан све што усуги треба, корачао округ и мрмљао. Онда је узео теглу облепљену тамним папиром. захватио дрвеном кашиком, некакав прах, зажмурио и сасуо то у казан.

Држао је очи затворене још неколико минута очекујући једном скоро достигнут бљесак израстања, а онда их отворио и плунуо на пет килограма најчистијег злата наталоженог на дно казана.

- Ђубре.

Размишљао је због чега му је данас рука задрхтала и покварила све.

- Па човек је умро! – згрануо се.

То сам ја

Те ноћи се на небу изнад града свашта дешавало: од хладних, врло хладних ветрова до пријатних ведрина, од тавних облачина до распршених циркуса.

Све у свему, град је освануо прекривен танким слојем врло раног снега, што је само по себи довољно да изазове дуге дискусије раноранилаца; необични трагови су узбуркали све живо.

Људи се се скупљали у групе и узбуђено показивали отиске у снегу сличне магарећим, али очито од двоножног створа који иде ногу пред ногу. Трагови су водили по улици, преко тек реновиране чесме, по симсовима, зидовима, крововима; израњали су из давно заборављених цеви новог водовода да би направили леп дезен на аутомобилима паркираним са стране улице. Клинци – приправници у ударној групи "Пета колонија" су са запрепашћењем констатовали да је необична сподоба знала ретко коришћене путање по забаченим деловима паркова и да је направила круг око ничије гараже у којој су скривали шверцовану и украдену робу.

- Ђавоља посла! – забринуто је завитлао главом Лендо Јасмин.

- Лендо, брате, шта ако репати долази по нас двојицу? – цвилио је Ђефо. – Није нам нимало требало да се онако огрешимо...

- Ко да нам је први пут!

- Први тако матор... И честит!

Тоша Слепац је констатовао да никакви трагови ту не постоје и да су сви слепци који лако наседају.

- Погледај! – рекао је продавачици из оближње пекаре и помиришао бучно. – Ништа!

И опет, и опет, и опет су сви имали своју теорију иза које су стајали спремни да је бране.

Из ноћног живота су наишле задоцнеле Мица Прангија и Мица Двиска, прекрстиле се прво десном, па левом, при чему је опет изгубљена шатро златна минђуша откачена на помодрелог уха и повремено сачувана у набору блузе.

- Ово је да човек потурчи. – рекле су.

Неко, по интимном уверењу јако духовит, спазио је Луду Насту која је незаинтересовано разгртала снег са тим чудним отисцима и спремала се за наставак трагања.

- Насто! – викнуо је и општа напетост је попустила. – Шта ти кажеш?

- Није то ништа ново. – подигла је главу. – Јануара и фебруара 1885. то се десило у енглеском округу Девон, па ником ништа није фалило!

Истину је знао Гњавеж, који је управо пошао кући после првог целодневног и целокупног одсуствовања из родитељског дома у животу.

Те трагове је, инспирисан реакцијом у гајби Шарене Миме и невероватним осећајем туге и растанка при задњем сусрету са Мунигузом, нашарао лично уз помоћ два добра друга и неколико штапова са копитама од пластелина на крајевима.

Да, то је знао, али појма није имао да трагови не представљају симболичан улазак зла у чаршију, већ стварни, још мање је био упућен у хистерично убијање свог најдражег професора, ослобађање чисте енергије и брижљиво прибирање материје за поправку профиног истрошеног тела које је трајало баш целе ноћи.

И појма није имао да су Ратомир Ћирић и његов отац Рађен Ивандић рођена браћа, близанци, разнојајчани, да је по ретком округном планинском обичају слабији, Рађен, био остављен да цркне као маче, допао се тетки по некој левој линији, нероткињи, и однет у неко село у близини Чачка.

И појма није имао да је те бурне ноћи његовом бабу позлило, тешко, и да су му се на телу отвориле ране из којих је немилосрдно текла крв, да је долазио поп Цветковић и узнесено викао да су то Исусове ране, јер, погледајте госпођо, налазе се на местима која су била клинцима прободена.

А како ће тек знати да ће га мајка оптужити да је скитара који није брига за здравље својих ближњих и да је, уосталом, он крив ако његов отац не преживи?

И док је грабио ка личном кошмару, градски је бивао све дефинисанији: неко је пронео буву да се Рато Мунигуз није појавио на првом часу, што се граничи са невероватним, и да га нема у његовој собици на Пашиновцу, што значи да је ишчезао.

Нико није ни помишљао да неку комбинацију. Рецимо, да се напио и преноћио код пријатеља, хитно отпутовао код родбине, добио на лутрији... Не. Кроз све главе је струјала помисао о нечем ужасном у вези са њим.

Бурекција је прошао боље него икад, а точиоци љуте ракије у чаше на пијаци се наздрављали ка тамном небу иштући још један овакав пазарни дан.

Горе, на Старом граду, Фатмир је чукао крај непомичног тела дозивајући очајнички сећања по испражњеном мозгу.

Професора је препознавао; због бројних понављања знао је да је тај каурин требао да му каже важну ствар, спасоносна, а сад лежи на дну рупе, поред разбијене амфоре око које је витлала тек оформљена вила.

- Свашта. – рекао је и изашао на стражарско место.

А сила – вила праштала енергијом и вајала тело, херојско. Из земље, зарђале хелебарде, из цркотине неке положаре бачене у шипражје, из врране убијене праћком кретали су се атоми и молекули и правили једног големог и бркатог.

- Хм... – цокнуо је хладни ваздух и одлучио – ла да дода још мало масе у подручју гениталија.

Онда је постао – ла сигурна да је жена, вила, и да је као таква и бивствовала столећима пре мучког напада и затварања у земљану посуду.

Викнула је сећању, оно је узвратило хтењима. Решења су изискивала најстрашнијег борца који је икад јездио балканским сновима.

- Ево ти трун живота... – засвирао је ваздух кроз канале.

Тело је задрхтало, руке су се згрчије и голи човек је урликнуо отварајући очи, пуст.

Лежао је шумно дишући и вила је знала да је то неисписана табла, девојачки споменар и тестамент који траже своје податке, формуле, искуства и кајања.

- Ти си Марко. – рекла је. – Краљевић.

Из међумозга и међуножја је сабрала сва сећања повезана са том сликом ушанченом у тмини митова и надања и кроз уши сазданог је фијукнула бујица јунака, Турака, врраних коња; раздрагани Шараца је избијао варнице из љутог камена и износио конкретне предлоге у вези расподеле вина 50:50; он, Марко, лично облачи самур-калпак, чекрк-челенку, три ката хаљина и коласту аздију, и гледа са танких чардака столове од бијела сребра, јабуке од духог злата; разгони Турке на буљукe, пије рујно вино, укида свадбарину, витла топузином и цеди суву дренавину од девет година.

Са сваким податком, са сваком песмом, очи су постајале живље, али тупост... Она је остајала.

Посебно му се свидело орање друмова, "море, Марко не ори друмове" и "море, Турци, не газ'те орање."

Из објективних и педагошких разлога је прећутала да је Марко и на једну вилу потегао буздован, шестоперац златни, међ' плећа ударио, оборио на земљу и поштено је млатио буздованом преврћући је с десне на лијеву.

Ни поменула му није Росу, сестру Леке капетана из Призрена, која се одбила Маркову просидбу казавши да неће имат' гроба ни укопа, ни да јој је оштрим пињалом десну руку одсекао и метнуо у леву очи јој извадио, у јаглук завио и турио у десно њедарце.

После ширег избора из података о свакодневном живљењу у она и ова времена, згранути Марко се подигао и погледао око себе.

Ништа.

А онда је то ништа наставило да му провлачи кроз уши причу о Златној књизи, нужној да васпостављање царства магије и њено тотално израстање у свеважећу силу.

У међувремену, ах, добро би јој дошло поновно искуство живљења у људском телу, женском, и то, ах, у неком које се Марку допадне.

Заведен и задесећен Марко се узверао уз канал, гуран хладном силом. Не дањем светлу исправио се потпуно го, и стравично крикнуо.

Фатмир је скренуо погледа са теретног воза крцатог аутомобилима за богате људе преко дебелог мора и спазио покојног Рата Мунигуза, необјашњиво разређеног и окрпљеног полувидљивим наслагама меснате материје, бркатог, косатог и рутавог по целом телу.

- Професоре, – рекао је уљудно, – сад сам се сетио. Обећао си ми карту садашње Турске као доказ да је знатно умањена од времена у којима је владала Ужицем.

Марко га је бело погледао, нешто се преспојило и он се ухватио рукама за главу крикнувши гласније и шокираније него малочас.

Пао је некако успорено.

Из јаме је фијукнуо хладни ветар, бесан, тренутно обухватио сцену и прозвиждао кроз Фатмира.

- Шта то радиш?

- Причам са професором.

- То није професор, то је Марко Краљевић! – била је то бесна вила.

Фатмир је пажљиво посматрао голо тело.

- Па... Кад би озбиљно узео овај крпеж и празноглавост, могао бих и поверовати...

Окренуо се, лагано одшетао до свог места за чучање и чврсто одлучио да се не петља у те вилинске компликација.

"Недостајаће ми професор." закључио је.

Врата по врата – шокара

И десило се. Луда Наста је пронашла комад накита у збљузганој мешавини снега и земље.

Јесте да је то била ововековна шатро минђуша Мице Прангије, или Двиске, али наша је.

Хукнула је у промрзине и блатом умазане руке и пажљиво очистила свој налаз.

"Права ствар." задовољно је прислонила минђушу уз ресицу и погледала како то функционише на мутном стаклу трафике на Слануши. "Жене по Ракијском пијацу има да свисну од зависти."

Онда се у њој упалила сигнална лампица – ако јој неко отме нађено благо, полицајци ће је отерати да им не смета не верујући јој ни речи.

"Закопаћу на Старом граду!" сетила се.

Нагло се окренула и пошла ка западу, и ударила у ужурбаног гњавежа.

- Извини, Насто! – промрмљао је и наставио ка болници.

А тамо, отац при крају.

- Рађене, дижи се. – шапнуо му је. – Доселиле су две младе рибе у комшилук. Школарке!

Човек умотан у окрвављене завоје је неко време био непомичан, а онда је подигао кажипрст.

- Желиш нешто? – младић се нагао до очевих усана.

- Донеси ми... – зашкрипао је отац и застао.

- Кажи, Рађене.

- Донеси ми... Лепињу са све.

- Одмах доже! – мало се опустио гњавеж.

Ипак, све му се то није свиђало.

Нарочито не поп Цветковић са срањима о преузимању светског греха и часној смрти.

Луда Наста је у то доба већ била на Старом граду, уљудно се пријавила Фатмиру и упитала га о најбољем месту за скривање блага.

- Сили нечиста, достојна си одговора само зато што жене ниси ни видела. – набусито је реаговао турски стражар. – Овде ти то није сигурно, разни се у задње време врзмају. Погледај оног тамо!

И показао јој је контузованог Марка.

- Наопако. – Наста је ставила руке на кукове. – Го човек.

Одлучно је пришла људескари.

- Шта ти мислиш да си? Где ти је одело?

- Не знам, – немоћно је слегао раменима. – Сад сам се освестио.

- Педери. – закључила је умно Наста. – Боли ли те дупе?

- Не боли.

- Нису стигли да те карну. Држи овај капут!

Скинула је тридесетогодишњи капут покупљен из заоставштине покојног накупца Цицваре, помогла узнемиреном Марку да се обуче и повела га ка граду.

- Како се зовеш? – питала је.

- Марко.

- Ја сам Наста. У ствари, Луда Наста, али не волим да ме тако зову.

Водила га је за руку кроз цео град, испред поспрдних погледа и увредљивих коментара доколичара уверених да се у чаршији појавила још једна будала погодна за иживљавања. Није могла да избегне залудног Тошу Слепца, који је уперео затворене очи к њима, помирисао ваздух, окретао и кривио главу, и на крају питао:

- Насто, ко је то?

- Марко. – промрсила је стара жена и повукла епског јунака за рукав.

Тоши очито нешто није било јасно.

"Можда је то зато што је го." слегао је раменима.

Наста га је одвела уз степенице поред школе до Пашиновца и бивше собе Рата Мунигуза, узела кључ са лимене надстрешнице искривљене изнад улазних врата обојених у болесно зелено и отворила.

- Уђи. – просто је рекла.

Марко је стиснуо зубе и тренутно се презнојио.

- Шта си се удрвенио? – грдила га је Наста. – Сви су уверени да Мунигуз више неће доћи, а штета да овако фин собичак зврји празан.

Дрхтао је.

- Ако дође, наћи ћемо ти нешто друго! – повукла га је грубо и убацила у собу.

Под, поњава шареница, ормар са стакленим ружама, ткани прекривач, сто полице, књиге и рам са фотографијама – врштали су.

И Марко.

Његов глас, разоран за све блиске уши, није превише изненадио бића накрцана у неколико кућица предвиђених за рушење пре Христа – био је то један од оних крајева у којима се зна ко кога вара и зашто, које дете није ништа јело јер му је мајка од сабље пијана и где се неспоразуми било какве природе решавају или пијанством, заједничким, или батинама.

Још се ни јека није вратила, а у собичак су ушли Пеле, Пилот и звездочац, проверени утаманитељ свих дестилата воћа и поврћа, доживотни почасни чланови "Удружења неизлечивих алкохоличара" оформљеног тајно у Жунића парку, легендарној ариљској лудници.

За њима су упловиле као цепелин две Циганке, Рада и Млада, мајка и кћи, тешке укупно цирка триска кила + по два кила бижутерије на свакој.

Марко је зверео као до зида дотерани.

- Још једна луда. – шацнуо га је Пеле. – Време је променљиво, па су масовно ишетале.

- Пеле, кучко стара, ово је твој ђак! – завртила се Рада од смеха, праћена бучним басирањем Младе. – Видиш да је го ко липа, само има тај капут на себи! Сигурно га је Наста покупила под прозорима породилишта.

- Не. – достојанствено се успротивила Наста. – Нашла сам га на Старом граду. Овај симпатични младић је очито жртва педера.

- Значи, Звездочатац!

Мајка и кћи су се толико засмејале да им је запретило гушење, а Звездочатац, већ годинама пијан, подигао је кажипрст и једва изустео:

- Ја... Нисм... педер.

- Докажи! – једва су дочекале Циганке.

Бациле су се на њега и почеле да му откопчавају панталоне опране вероватно пре три – четири године; патент – затварач офуцане "вијетнамке" је скинуо, а дугмићи на кошуљи су напустили своја радна места.

Звездочатац је запомагао, копрцао и четвороношке јурио око стола, жене су се ваљале за њим, вукући га за ногавицу, пајташи су се зацењивали од смеха.

Марко је пиљио.

Брањење се претворило у хистерично смејање на сваки додир тамних руку и изнемогло пузање спутавано ногама посматрача дна чаше.

Марко је обрисао чело.

Потера за мушкошћу темељно изможденог и увцељеног Звездотачца се завршила општом пијаном потрпачом.

У Марку је неки прекидач кврцнуо, неки струјни ток се преспојио.

Очи су му севнуле у часу проваљивања вилиних паметно ваганих података у гладни мозак и јуноша је скочио на тешке ноге лагане, дрмнуо песницом по столу одваливши ћошак и подвикнуо:

- Вина!

Клупко је стало, паралисано. Немо.

И врло брзо је њему и прикупљеним клошарима било савршено јасно ко је, одакле долази и шта жели, и да је флаша јевтиног вина обично сирће недостојно чак и учешћа у салати правог јунака.

- Не ваља ово! – бацио је флашу кроз отворена врата.

- За боље треба пара. – осмелио се Пилот да проговори први пут.

- Биће пара – искезио је Марко зубе. – Чујте сад!

Гледали су га као божанство, као гејзир првокласне ракије и шуму дувана.

Као испосник уверен у узалудност свог пута кад отвори врата неба.

- Имам задатак, и обавићу га. – громки глас се разликовао од свега што су у животу испуњеним разочарењима и ударањем Сандокана у Бреговића чули. – Живећу овде. Ако ме будете слушали како ваља, биће ића и пића, и пара, и заштите. Ако нећете, зло.

Шесторо дроњавих и избегених је ужурбано заклиматало чупавим главама.

- Треба ми сабља. – спустио је глас. – Из Дамаска.

Млада је осетила изненадни порив да каже било шта том, ох, мушкарцу њених снова, по цену шамарања.

- Има на пијацу. – одбасовала је мукло, влажних дланова и узлупана срца.

Непун сат доцније водила га је кроз шверцерску вреву обученог као гастарбајтера, сва поносна.

Прошли су кроз гомиле касетофона пластиканаца, без вредних дигиталних сатова "у пола цене", рабљених фотела, креденца донетог у мираз као поклон првог мужа њене мајке Раде, поред њеног првог, другог и четвртог мужа и стали код тезге једног вишег, са тамним очима и сраслим обрвама и брадом до испод очију – а тај је сматрао да је он следећи муж.

Климнула је главом као у знак поздрава, Дојчило је отклинуло, снимивши притом да је с том Младом голем и ухрањен, љут и незгодан, значи пријатељ.

- Треба ми сабља. – прекинуо је Марко минут ћутања поводом смрти једне љубави. – Димискија.

"Голем и глуп." закључио је искусни Дојчило.

Проровио је по краденој, купљеној и шверцованој роби набијеној у приколицу ручне израде прикачену за једног кашљуцавог "запорошца", извадио неки зарђали комад гвожђа у облику сабље и озарио се:

- Ево куме! Знам да нећеш веровати, али то је сабља којом је Милош на Косову пробурасио Мурата. Породична реликвија! Не бих је продавао, али треба да се женим.

Брзо је секнуо тамним очима у правцу узнемирене Младе и пружио гвожђе Марку.

- За тебе, куме, две иљаде марки.

Марко појма није имао шта је то "Две иљаде марки", чак ни једна шта је, али је знао, или осећао, да то гвожђе није вредело ковања, а камоли Дамаска.

Подигао је поглед са метала и погледао продавца.

Дојчилу се није допао тај поглед.

- Иљаду. – убрзао је.

Марко га је ухватио за јакну купљену у јевтинијем делу Истамбула, подигао и нежно спустио на гомилу старудије.

- Дечко, не ваља ти рад.

Дојчило је очас схватио да се дебело израдио, да је једно нељубазно или удворичко "немам" било хиљаду пута разумније решење од покушаја уваљивања исправљене и мало заоштрене опруге амортизера скинуте са напуштеног "ФАП-а".

- Посао си преузео. – тихо је говорио грдни купац. – Ако испоруке не буде, неће ни тебе бити. Укради, купи, куј. Не занима ме.

Помиловао га је по коси огромном ручердом и окренуо се ка излазној капији.

- Плаћам златом. – додао је и притом се мало вратио, тако да се при поновном настављању театралног одлажења сударио са Гњавежом.

- Пази мало! – обречнуо се ђак Ивандић, ван себе због преобиља шокантних догађаја.

- Ја сам Марко Краљевић! – раширио се јунак.

- Је ли? – Гњавеж је дунуо дим ка грдосији са изразом који је јасно стављао до знања да му је пун клинац свега. – А ја сам Муса Кесеџија.

Наставио је својим путем не примећујући колико је његова нејака појава узнемирила клошара са којим се сударио, купио од Дојчила руски транзистор беле боје по ког га је отац послао и запуцао преко Доварја.

Ветар је фијукао, хладан и некако гадан, а Гњавеж је набијао руке у бушне џепове "монтгомери" капута и журио.

Трудио се да не гледа гробље са десне стране.

Помоћу разних трикова пробио се на одељење за интензивну негу и пре него што је отворио врата бацио је поглед кроз стакло са ког је изгребана бела заштита од погледа.

Лепиња са кајмаком, јајима и претопом још увек је била на болничкој нахткасни.

Неодвијена.

"Не мора да значи..." стресао се.

Десна рука Рађена Ивандића је извиривала испод прекривача пререшетаног црвеним мрљама; шака му је била тамна и згрчена у положају примереном свецима – кажипрст и мали полу – испружени, домали и средњак згрчени и спојени са квргавим палцем.

- Шта радиш ту? – дрекнула је медицинска сестра чија је висина одскакала од клупе само због енормних штикли. – А, ти си онај што му је ћале мандркнуо после Исусових мука.

Одтоптала је низ ружни и прљави ходник, а Гњавеж је, иако потврђени мушкарац, иако Муса, клекнуо и горко плакао.

Те ноћи, кад су се скоро сва светла погасила, тишина је пустила своје пипке по Прашиновцу.

Само је с времена на време понека сенка прелазила до комшијских врата држећи се мрака.

Марко је лежао у кревету Ратомира Ћирића, званог Рато Мунигуз, и покушавао да систематизује гомилу информација којој је данас био изложен и доведе их у склад са оним што му је Вила усадила.

И чекао је Младу.

Врата су издајнички шкрипнула, па је несретни и чедни кревет шкрипао и прскао целе ноћи увијајући се да би омогућио големим телесинама да се боље дохвате.

Много касније, уваљан од зноја у мокру постељину, Марко је устао, огрнуо неки јадни профин кућни мантил и не покушавајући да га нормално обуче и отворио врата да оде до дворишног клозета.

Ноћ је била тамна, много тамнија него што је очекивао, и уопште није било хладно.

Врата иза њега су се затворила и светла трака је нестала.

Марко је страшно опсовао.

Пружио је руку да опет пусти светло у тај мрачни кутак света, али ништа није могао напипати.

Кренуо је право, и лево, и десно, И укосо. И нигде није било било чега што би се могло опипати.

Само је испод ногу шкрипутао неки оштар шљунак.

Марко је ишао, и ишао, и после много сати, страха и очаја, сетио се приче о Тамном вилајету и гласу који је говорио о кајању, узео шљунак или не.

Сагао се и напуни шаке.

Кад се поново усправио, видео је у даљини врата. У ствари, више их је наслутио по једва видљивом ореолу светла који се пробијао између њих и довратка.

"Напокон!" одахнуо је и пошао ка Ратеовој собици и најтежој Циганки са којом је икад шенлучио у кревету. Светлости.

На дохват руке је застао, пресуо шљунак у цеп направљен од леве руке и голог тела и несигурно пружио десну ка кваци, плашећи се да врата не ишчезну.

Отворио их је брзо, пресрећан.

- Дијаманти! – плуцнуо је презриво алхемичар Макарије спазивши шта држи у рукама. – Ја сам опет засро и добио злато – можемо јувелирску радњу да отворимо.

Марко се сручио онесвешћен и светлуцави драгуљи су се расули по неуредној соби.

- Никад ми нећемо на други спрат. – хукнуо је Макарије и пошао да га отегли на кревет.

Полицијски бум

Кустос, курир и портир Музеја Радован Лакић Трули, висок метар и милиметар и због тога још познат као ЗМ и Мими управо је пребирао ретке кошчице печеног пилета које није у жару борбе за живот и смрт самлео снажним зубима кад се зачуло куцање по стаклу улазних врата.

"Невероватно!" изненадио се. "Неко би у цик зоре у Музеј. Сигурно некаква екскурзија..."

Одвукао се до врата размишљајући да ли да свуче једно пивце сад или једно сад, друго мало касније.

Кад је угледао ко жури у музеј, изненадио се још више.

- Дојчило. – тупо је отворио уста.

- Отварај, Мими, нећу да ме неко овде види!

Трули је потегла свежањ кључева с којим је пролетос убио кера луталицу прецизним хицем са даљине од двадесет метара и отворио.

- Гле, гле... – искосио се. – Љути шверцер свега и свачега жели да је дообразује за једно јутро.

- Не прди – намрштио се Циганин. – Имаш ли ти овде сабљу Димискију? Морам хитно да је видим.

- Човече, ово је музеј револуције! Имам тенк, гранате, бомбе "крагујевчанке", "шарац" ... Хеј! Крагујевчани су синоћ донели експонате за изложбу о Карађорђевићима!

Дојчило га је одушевљено продрмао, лупи три шамара из милоште и обећао касетофон "King size", предвиђен да га носе три Црнца. И пет касета TDK.

Сишли су низ степенице и после тражења по листама отворили дрвени сандук.

- То је ово. – ЗМ је извадио сабљу са дршком од слоноваче и пружио је шверцеру.

- Тупа је ко будак. – намрштио се Дојчило.

- То је експонат, Нећеш се тући с тим.

- Тип који ми је наручио сабљу из Дамаска сигурно није колекционар.

- Е, јебига... – искренуо је Трули главу. – И ако има неко довољно луд да се бије са сабљом, неће наћи другу будалу да му спарингује.

Узео је оружје од Циганина.

- Јес' тупа. – сложио се и вратио је у сандук.

- Мими, брате, помагај! – захуктао је шверцер. – Изгубићу главу ако не испуним наруџбину.

- Ћути, будало. – процедио је кустос и окренуо се око себе.

Срећом у музеј још нико није привирио.

- Слушај, сероњо. Био си једно три пута фер према мени, чиме си анулирао остале подлости и цинкарења и заслужио да ти вратим поштено. У Ужицу има једна сабља Димискија, права, пронађена приликом градње једног важног објекта. И још штошта је тад и у другим приликама градње пронађено, али музеја није видело, нити ће. Није важно како се зове њен садашњи власник и на којој је функцији. Даћу ти адресу и Бог нека те чува. Колекционарство таквих ствари код нас је опака ствар – уколико те нађуше да се муваш у близини тих послова, можеш одмах да се распродаш неком институту.

- Човече ово ми је први и задњи пут. – цвилео је Дојчило док је ЗМ писао адресу.

- Мени препиши јајца да дубанкесу. – пружио је Трули изгужвали папир.

И док је гледао шверцера, старог пријатеља из момачких обијања аутомобила, вађења касетофона и продавања по пијацама околних места, није могао да сузбије осећај скоре катастрофе.

"Страшно је кад неко упадне у поље на ком велике паре царују." резимирао је слегнувши рамена и отишао да ипак попије пиво баш сад, па друго касније.

И кад је завукао кажипрст у тек отворену боцу и направио оно "плом" пре него што га сручи у дехидрирани организам, у кућу на Забучју се пробудио страшан јунак, подигао из лежећег положаја и рекао:

- Ко сам ја?

Алхемичар задубљен у жуте списе и проблем мрвљења филозофског камена, растварању у небеском оцату и добијању филозофске воде, погледао га је преко наочара.

- Јувелир. – рекао је цинично. – И то мој ортак.

- Ко си ти? – Марко је зинуо као пеш.

- Јувелир. – Макарије је уздахнуо. – Твој ортак.

Марко је мирно посматрао тамну просторију са стотинама тегли на полицама, округлом пећи на средини, препарираним јастогом и гајбама за воће пуним пара, па рикнуо:

- Што ме зезаш!?

- Слушај, сине, – алхемичар је одложио књигу, – целу ноћ бунцаш да си био у Тамном вилајету, а отуд си донео гомилу дијаманата. Еј, уместо мудрих речи, пророчанстава, ти теглиш дијаманте. Ја ово сазнање упрежем не бих ли спознао већу тајну Универзума и добијем злато. Килограме. Тоне. Ми смо јувелири, и то ти је. Чуј, знам добар локал на главној улици...

- Неее! – крикнуо је Марко.

Неко је кратко покуцао на врата.

- Господине, – чуо се службен глас, – је ли све у реду.

- Да, – опет је уздахнуо Макарије, горко, – све је у најбољем реду.

- Морам знати ко сам ја! – лупао је Марко огромним ручердама у главу.

- Стварно, ко си ти? Заинтересовао се алхемичар као да никад није стајао на Биоктичу и гледао Стари град.

- Ја сам Марко Краљевић. – устао је цин са кревета. – Племенитог рода, јунак без мане и страха. Признајем турског султана, али не и зло. Пијем рујног вина, убијам зулумћаре, цедим суву дренавину од девет година...

Застао је код прозора и угледао специјалца са аутоматском пушком у рукама. Наравно, појма није имао шта је то специјалац и шта је то аутоматска пушка.

- Ко сам ја? – тихо је упитао. – Зашто сам у овом необичном времену у коме се не зна ко је Турчин, ко је добар а ко зао? Зашто не знам много тога?

- Сине, – пришао му је Макарије, – многи се то питају. Теби је одговор доступнији него људима рођеним у овом времену – имаш кога да питаш, и учини то сутра, кад се одмориш. Пут дуг шест векова је превелик и за Марка Краљевића.

Из гајбе од воћа извукао је неколико свежњева педантно упакованих новчаница.

- Ово је новац овог доба, динар. Постоје новци других земаља, овде врло цењени, али за сад је и овај довољно добар за тебе...

- Чекај, не можеш ми тек тако...

- Имам ја тога пуно. – показао је алхемичар гајбе. – Док год производим оно жуто срање, држава ће ми давати хартије колико ми треба.

- Шта је то Златна књига? Где да је нађем? – сетио се јунак свог задатка.

- Тешко питање. – замислио се Макарије. – Врло. Ја имам неколико с тим насловом, али то није оно што ти тражиш. Ако је на овом терену, то може бити рукопис легендарног "Креманског пророчанства", записиваног од проте Гаврила Поповића, бог да му душу прости, на специјалном папиру, стављеног у флашу од три литре испуњену бистрим уљем и узиданом у темељ протине куће...

- Где је то? – уздрхтао је Марко.

- Протина кућа је била испод Прашиновца, а сада је ту Дом ЈНА. Колико се зна, темељи нису дирани...

Марко је одушевљено скочио, протресао руку добром алхемичару испремештавши му коске и појурио ка вратима.

- Где ћеш? – изненадио се Макарије.

- На задатак!

- Зар тако го?

Марко је тек укопчао да нема баш ништа на себи.

- Даћу ти нешто да обучеш и један савет: не жури. Са војском се не смеш зајевавати.

Отишао је од алхемичара мало смирен. И даље му није било јасно ништа сем да је рођен стотинама година пре и да има задатак који мора извршити. Ко зна, можда је то боље него да је рођен овде и сада, да му је све јасно а да не зна који је то задатак који мора извршити да би Свемир и даље спокојно дисао?

На старом месту преко Цетиње затекао је Мицу Прангију и Мицу Двиску, због незнања бројних долазника одбеглих од сурових брда све познатије и као Плава Мица и Црна Мица. Прангија је у малој руци држала шатро златну минђушу, пар он у Настином власништву, и даме су наизменично по три пута хукнуле, пожелеле по жељу, занимљиво – исту, и парче жутог метала је уронило у хладну воду.

- Погледај! – показала је Прангија праменове црвене боје које је испуштала текстилна фабрика "Цвета Дабић". Цветојка опет има менструацију.

Па су се дуго кикотале потврђујући да није паметно објектима давати имена људи који су макар једном бићу били драги.

На Слануши је, наравно, био Тоша Слепац и посматрао Настин студиозни рад покушавајући да ископа више података о њеном новом сапутнику.

- Насто, држи пара. – дао је Марко цео свежањ несрећној жени. – Купи печења, ђаконија и најбољег вина.

- Дакле, ниси слаг'о! – задивљено га је гледала. Узгред, она кучка урла по Прашиновцу и прети да ће те уштројити!

- Две жене и гуска – вашар! – насмејао се Марко.

- На жалост, – прикључио се Тоша Слепац овој занимљивој расправи, – оне су једини супротни пол.

Из уског пролаза који води до милицијске станице изашли су Лендо Јасмин и Ђефо Мухарем, више него другови, и то тако значајно као да долазе да приме "Оскара" за главне улоге у неком полицијском филму.

Одмах су снимили интересантну тројку и нацртали се поред њих.

Марко је ширио ноздрве, крв је врела, адреналин циркулисао. Посматрао их је убилачки.

Да су били опрезнији, све би било другачије.

Али није могло.

- Види, види, – започео је Ђефо први чин сопствене трагедије, – Луда Наста има пара! Откуд ти, срце? Почела си да узимаш хлеб Мицама?

- Одјеби. – Наста је очувала достојанство.

- А можда си украла? – Лендо је сматрао да се цинично цери, а на лицу му је играла нека недефинисана гримаса, ружна. – Да те приведемо и саслушамо мало? Знаш ти како ми умемо да саслушавамо, а?

Тоша Слепац је записивао бројеве опасача, а Марко је фрктао – само пламен што није сукнуо.

- Ћутиш, лударо, а? – преузео је Ђефо реч.

Марко није знао да је саздан од жртве ове двојце садиста, никако, али је знао да му њихова близина наводи сваки мишић на титрање, сваки нерв на слање милијарди сићаних импулса овлашћених да се слију у наређења који је мозак само могао да овери.

- Ја сам јој дао. – промукло је рекао.

Тоша се мало одмакао.

- Значи, ти си украо? – Лендо је раширио ноге и подбочио се. – Знаш ли шта следује?

- Знам. – Марков глас је био злослутно храпав. Смрт.

Медвеђим ударцем десне руке ошајдачио је Ленда Јасмина и убацио га кроз прљаво стакло трафике. Био је мртав још у пролазу.

Ђефо је, блокиран у свом подједнако глупом ставу, исколачених очију пратио лет свог више него друга, и није ни трепнуо док му је Марко прилазио, хватао га за грло и подизао бар пола метра увис.

- Путујте у друштву. – убацио је и њега кроз остатке стакла.

Десетак пролазника је шокирано гледало како горостас прилази трафици, хвата је за доњу ивицу, чупа из лежишта и преврће. Аутомобили су се заустављали, прозори отварају.

Тресак се још није слегао а Марко се окренуо и пришао дами у краткој бундици прошверцованој из Пољске.

- Имате ли какво запаљење? – питао је.

- Д-да... – Журно је отворила торбицу из Шпаније, брљала, брљала, дрхтала и сузила и најзад извукла упаљач. – Изволите...

Марко је узао упаљач, гледао га заинтересовано и покушао да изазове ватру стезањем и мућкањем, безуспешно. Врати је справу жени, прошетао натенане до обореног киоска, отцепио задњи лист дневних новина са врло узбудљивом репортажом о поновном прекиду на шаховском турниру, врати се и одмахнуо:

- Хоћете ли ми запалити, молим?

Убрзано је потврдила главом и притиснула сензор скоро неприметан.

- Хвала. – љубазно јој је рекао Марко, дотакао образ и намигнуо. – Имаћу ово у виду.

Потпалио је остатак новина и пламен је заплео. Бочице са бутаном су биле спремне да прихвате.

- Ватра. – рекао је Марко за себе гледајући као хипнотисан. – Она и чисти, зар не.

- Добро је да нема оне мале продавачице. – рекао је Тоша и ужурбано се удаљио.

- Насто, видимо се. – помиловао је Марко стару жену и одшетао ка Прашиновцу.

- Бежите, људи, унутра има плинска боца! – узвикнула је Роса Чмичак, нова продавачица новина, управо пристигла колима са много добре сарајевске журке.

Сви послушаше и бум.

Настина свадба, сабља и кремански пророк Тарабић

До вечери глас је обишао чаршију седамнест пута и сваки пут је био богатији новим бојама.

Дама је, миришући неке соли за подизање из нервне узрујаности, пријатељицама описивала тај барбарски акт и коментарисала је да је то катализатор који ће покренути латентну неизвесност живљења на овим просторима.

- Јао. – зецнула је њена школска другарица и повремена љубавница Сузи. – А какав је?

- Голем. Прљав. Сиров. Длакав. – рекла је узнемирена. – Свиђа ми се.

Тоша Слепац је епски ширио причу пред неколико окупљених комшинки, што га је одвело у СУП на краћи јавни наступ.

- Луда Наста. – одмах је реферисао. – Она га зна.

- Како изгледа? – интересовао се иследник са обећавајућим надимком: Елиот Нес.

- Откуд знам. – слегао је Тоша раменима. – Слеп сам.

- Да, да. – незадовољно је потврдио Несаломиви.

Луда Наста је дала Милану Таксисти трипут више пара него што је потребно за туру до Прашиновца.

- Стави у Мунигузову собу. – наредила је одлучно. – И буди поуздан.

Запорожац је из така упалио, што је за тај примерак била неуобичајеност и нестао из видокруга.

- Здраво, Насто. – јавио се Елиот Нес.

- Просац! – окренула се Наста озарено. – Тешко ћеш добити моју руку од драгих родитеља – мртви су.

- Не тражим твоју руку, већ ме интересује ко је убио Тефа и Ленда и разбуцао трафику.

- Просац. – певушила је Наста. – Исто просац, из великих даљина, преко седам мора, преко седам гора! Одбила сам га и направио је ршум!

- Добро. – уздахнуо је Несаломиви. Много добро.

Већ предвече бабама кадрим да излију страву битно је скочио промет.

И те хладне ноћи у Титовом Ужицу се одиграло мноштво важних процеса – неких који ће бити пресудни за шездесетак година као што је рушење димњака на кафани "Конго", што ће низом узрочно – последичних веза резултовати изненадним самоубиством сина познатог Панића првог дана пролећа 2051. године, и неких чији ће резултати врло брзо изменити стварност, нашим малим животима много битнијих. Јер, шта је финансијска криза тридесет седмог столећа према синошњем сукобу са вољеницом?

Докле је полиција водила истрагу, не одбацујући ни извештаје о голом човеку снажне грађе који је го прошетао кроз град претходне ноћи, на необјашњив начин прошао поред увек будног обезбеђења постављеног на прилазима алхемичаревом дому, на Прашиновцу, ех, некад богатом, сиротиња се спремала за тулум о каквом је целог живота сањала.

Милан Таксиста је правио туру за туrom и довозио гомиле хране и пића, увек богато преплаћен од чаршијске гологузије.

Цигански оркестар "Нова калафонија" је добио први исплатив ангажман после легендарне свирке у приватној кафани на ибарској магистрали, која је трајала девет дана из бесплатну храну и пиће за све намернике. (То је финансирао доларима амерички фабрикант ужичког порекла. Локал "Две секире" је темељно растурен и власник је по завршетку забаве позвао тешку механизацију, срушио објекат и затрпао, подигавши накнадно једини надгробни споменик угоститељском објекту на планети. Сазидео је други преко пута.)

Уцвельени Гњавеж је одлучио да прокопа пут из депресије у коју је упао после очеве смрти, што због блискости, што због непрестаног мајчиног оптуживања, и изашао у свет. Вратио се у светове очајања експресно – Шарена Мима је већ плесала гузицом по тепиху под вођством певача локалне групе са изгледом да некад сними плочу. Шарена Мима није волела тужне и патетични разговор је скоро убио младог Ивандића.

Дојчило и његов другар Раде Јањац су из мрака меркали кућу локалног политичара на федералном нивоу, пуну као душа терористе, као срце чувара затвора.

Чучали су у шикари бар два сата и Јањац се мало осмелио:

- У Београду је, рекао сам ти.

- Нема чувара?

- Пандури повремено наиђу и шацну.

- Аларм?

- Могуће. Ући ћемо кроз подрум. Јебига, рекао се да ти нема живота ако посао не завршиш. И ако нас затворе, бићемо безбедни.

- Много је гадан. – уздахнуо је Дојчило. – Изгледа да је он истребио она два пуба.

- Подсети ме да га частим пићем. – Раде је полако кренуо кроз неговану башту.

Било им је зима.

Прозор за убацивање није био неки проблем – по вилама на Златибору и Тари су добри изучили тихе методе за улазак без позива.

- После вас. – рекао је Јањац.

- Баш ти хвала. – кисело је одговорио Дојчило и провукао се избегавајући крхотине стакла.

Два кратка бљеска батеријском лампом су им потврдила да је место занимљиво: стотине боца педантно положеног вина, баштенске машине довољне за одржавање свих зелених површина града и много окованих сандука.

- Биће посла. – звизнуо је Раде.

- Не вечерас. Прво сабља.

Отворили су врата која из подрума воде у кућу и укочили се очекујући да заурла нека сирена. Ништа.

Опет два бљеска, кратка, и два тамнопута другара се зевнули као да им је ојачи боксер прецизним ударцем погодио плексус и оставио их немоћне да удахну мало ваздуха.

- Али-Баба. – шапнуо је Дојчило и опет упалио лампу, лудачки смело.

А слика, а намештаја, а технике. А златних чаша са старих српских дворова, а трофеја и оружја по зидовима.

- Кад сам био председник омладине месне заједнице, сви су ме зајевавали и говорили да нема леба од политичарења. – прогутао је Јањац плувачку.

- 'Ајде. – мрднуо га је друг. – Видео сам Димискију.

И стварно, на северном зиду, између саксонског мача и позлаћене винчестерке, била је окачена сабља из Дамаска. Оштра, лепа, од хиљада листића метала скована.

- Живећу. – одахнуо је Дојчило.

Та изјава је већ спадала у област средњорочних прогноза, што је ђаволски незахвалан посао, нарочито у ово време изненађујућих збивања и обрта. Живеће до даљњег. Или: док се другачије не нареди.

Напунили су цакове са ознаком Поште Уједињеног Краљевства, ко зна како залутале у ове крајеве, и вратили се истим путем.

На једном мрачном делу пута испред Белог гробља, где се већ могла чути урнебесна свирка "Нове калафоније", Дојчило је стао, извадио сабљу из цака и рекао:

- Сакри остатак негде. Најбоље у сламарицу моје Бабе – прабабе.

И тек што се Раде Јањац спојио са мраком и Дојчило кренуо на забаву и спасење живота, тренутно, наишао је изгубљени Гњавеж, угледао сабљу и стао к'о жаба испред змије.

Дојчило је прво помислио да ће га балавац цинкарити мурији и пустио мозак у погон.

"Немам рачуна да га кољем". Закључио је и боље се загледао – дечко је очито био пукнаја.

- Шиш. – махнуо је сабљом и Ивандић млађи, сад најстарији се тргао као да је пламен ка њему сукнуо.

Дојчило је дигао руке и отишао на Прашиновац.

Гњавеж се колико – толико укључио десетак минута после шверцеровог одласка, не сећајући се ни да је Циганин био ту, ни да је имао сабљу у рукама. Знао је само за сопствено самосажалење у које је његова психа са задовољством укорачила.

У једној од старих кућа налазила се такозвана сала са столом и клупама, правом славском софом, и ту је било врели, сито, пијано и разиграно. Дојчило се мало смркао кад је видео своју суђеницу како са мамом игра на једном столу испред страшног брка. Музиканти су кидали струне, воштећи помамно – из јагодица им је крв текла.

- Ево. – спустио је шверцер Димискију пред Марка.

Големи човек је устао и зауставио музику.

Узао је сабљу и осетио да лежи као да је за његову шаку прављена, фијукнуо неколико пута по ваздуху и, помало неочекивано, форхендом пресекао славску свећу са хартијаном сличицом св. Јована.

Стајала је.

Млада је пришла, сагела се и подигла одсечени део, показујући зловољно.

- То ти је та! – рикнуо је Марко.

Урнебес је тек сад почео.

Ревносни полицајац Мијо Цврчак је дошао до извора буке установљеног на основу пријава неколицине грађана и на улазу у двориште налетео на Пелета.

- Пеле, шта је ово?

- Неки богаташ је севнуо лову да направимо свадбу за Луду Насту. Набавили смо и младожењу, такође пукнају.

- Има ли сумњивих?

- Колико хоћеш! – одушевљено је рекао клошар.

- Добро, добро... – уморно је подигао руку Цврчак. Смањите галаму. И није лепо да се спрдате са сиротанима на тако груб начин.

Доста касније, Марко се извукао, прошао крај групе веселих клошара који су клошарењем покушавали да продру у унутрашње светове и пошао ка вратима са намолованим ружама и анђелима. Ту га је, по брзом договору очима, чекала млада станарка – ђак из Прибоја, гола и спремна за све слатке грубости.

Тихо је притиснуо кваку надоле, ушао и затворио врата за собом.

Погледао је збуњено – то никако није могла да буде ђачка соба. Пружала се стотинама метара, имала стења и реку са водом уљаног изгледа и била обасјана плавичастом светлошћу.

Пошао је напред, и ишао неколико минута, све док није дошао до човека обученог у сељачко рухо загледаног у непрозирну воду.

- Ко си ти? – питао је Марко.

- Милош Тарабић, кремански пророк.

- Ко поручен. – сео је јуноша на камен поред тог смиреног човека.

- Можда и јесам.

- Је ли твоје пророчанство, закопано испод Дома ЈНА, Златна књига.

- Како за кога. – насмејао се Милош. – Некоме може бити и Црна књига.

Марку још глава није функционисала како би желео и због тога није волео двосмислене разговоре.

- Је ли још онде закопана?

- Јесте, ма где то сада било. – одговорио је Милош пристојно и показао ка тамној течности. – Видиш ли златну рибицу.

- Не видим.

- Не видиш живот у непрозирном; нећеш бити пророк.

- А хоћу ли наћи Златну књигу?

Ако будеш довољно упорно и за себе тражио.

Тад им је пришао човек сребрног сјаја обучен у хаљине боје дима, сав ваздушаст и без јасно дефинисаних граница. Изгледало је као да је прелаз између њега и ваздуха постепено.

- А ко си ти? – зачудио се Марко.

- Милош Тарабић.

Јунаку је свега било доста.

- А ко је онда овај? – показивао је на сељака.

- Милош Тарабић. У ствари, слика Милоша створена мислима доконог народа.

- Значи, не важи оно што ми је причао.

- Важи. – рекао је сељак – Милош и разградио се.

- Па, можемо тако рећи за неке ствари. – сложио се Милош Тарабић. – Пођи за мном, показаћу ти пут до Златне књиге.

Окренуо се и заклизгао камењаром, а Марко је пожурио за њим.

После стотинак метара Милош се претворио у пласт сребрног сјаја, скупио се у шаку сјаја и полетео ка звезданом небу.

- Где ћеш? – завапио је Марко. – Зашто си ме слагао?

- За мном, показаћу ти пут. – глас се чуо одасвуд.

- Не могу!

- Онда за тебе и није Златна књига. – помирљиво је рекао глас и светла грудa је ишчезла међу звездама.

Доле је остао сам крик избачен из снажних груди непосредно пре онесвешћивања.

Поглед кроз вилу и Фатмира

- Ти мало, мало, па у несвест. – Фатмир је озбиљно гледао у Марка. – Сад бар ниси го.

- Где сам? – прошкрипао је велики јунак без мане и страха, придигао се и осмотрио околину.

Стари град.

- Затеко сам га јутрос. – турски војник је устао. – Занимљиво, тебе и још неких ствари се сећам и после мојих мрачних ноћи. Јеси ли понео ону карту?

- Ладни мало с том картом и судбином Велике Турске!

Марко се сећао свега и то га је чинило мрзовољним.

Фатмир га је чкиљаво посматрао.

- Добро каурине. – сложио се. – Доста је.

Хладни ветар из рупе је изненадио обојицу – звиждук мора да се чуо до града сигурно скривеног у магли.

"Марко..." шапутао је. "Марко.."

Фатмир је презриво пљунуо и отишао ка бедему наднешеном над Ђетињу. Од хука воде причињавало се да стотине дечијих душа цвили.

"Марко..." свирало је грдосији до ушију.

- Ко сам ја? – урликнуо је.

Преко пута кањона окренуо се неки залудни рибар, констатовао да ће Стари град прокњижити још једног самоубицу и наставио пут ка Рајским отоцима.

"Марко Краљевић, племенита соја, снаге невиђене." умиљавао се глас. "Људима. Бесмртник."

- Значи, ако бих скочио доле, – показао је хладне воде – ништа не би било?

"Поломио би се и за неколико минута опет изгледао као нов. Само раздвајање тела и главе на неко време може те потпуно уништити."

- Откуд ти овде? Где су ми Шарац, стара мајка, верна љуба, јунаци побратими, рујно вино? Ништа ми није блиско у овом чудном свету.

"Пропуст..." уздахнула је вила. "Опозван си из смрти да би извршио задатак важан за поновно успостављање владавине магичних сила. Пренећу ти податке важне за сналажења у овом времену."

Зафијукала је ледено и Марко се укрутио и затворио очи; Капци су плесали док су очи пратиле слике из знања Рата Мунигуза, уши су примале нежни глас који је све то коментарисао.

И за вилу је представљало ментални напор да елиминише све што би Марку могло одати ко је био и усмери бујицу назива ствари, функција уређаја, валутних курсева, политичких пикантерија везаних за актуелне чаршијске и савезне руководиоце, адресе лаких жена и тешких мушкараца и прецизан списак места на којима се окупљају усамљени.

Задовољно је приметила изванредну поткованост покојног професора легендама, народним песмама и недовољно разумевање скоро читих порука из Тамног вилајета увијених у бајке, приче о вилама и вампирима и шаљиве песмице.

Посао је завршила одавањем места на којима се још може успешно ловити цетињска пастрмка, како је треба пећи да се добије реш покорица и укус ван памети и нагло се повукла који метар даље. Марко умало није треснуо на леђа због наглог остајања без ослонца.

- Златна књига. – отворио је очи. – Шта је то?

"Да знам, не бих тебе оживљавала и спремала за трагање. Све је на теби."

- Добро. – рекао је механички не налазећи ништа што би личило на добро у овој ситуацији.

"И нађи ми женско тело у које могу ући." наредила је. "Ужелела сам се додира."

Ветар је заурлао до облака и сурвао у рупу.

И не знајући зашто, Марко је одахнуо.

Кренуо је ка излазу из старе тврђаве и крајичком ока (опет) спазио Фатмира: Турчин је седео скрштених ногу и клатио се напред назад.

Пришао је и заинтересовао се:

- Шта то радиш, Фатмире?

Стражар изгубљен у времену је певао отегнуту мелодију на неком непознатом језику.

"Каурин" пође руком ка рамену прилике испред њега и не дотаче ништа.

"Па, он и није баш присутан." сетио се и звизнуо кратко из све снаге.

- Шта је ? – љутнуо се Фатмир.

- Шта то радиш?

- Гледам моје Ужице.

- Можеш то и без завијања. – показао је Марко руком долину.

- Каурине, Моје Ужице гледам!

- И шта видиш?

- Мале, Џамије и текије, мост Мехмед-бега Касапчића, мусали за Бајрам-намазе на Межају, излетишта. – занесено је говорила утвара. – Трговине, сокаке, караван сераје... Људе.

Марко га је погледао неверљиво – његове очи су регистровале облакодере и асфалтне земље загушене аутомобилима.

- Да ти као мали ниси ношен па испуштен? Ја видим сасвим нешто друго.

- И ја до малочас – она неверица ме је закачила једним дашком и многе ствари су ми постале видљиве. Погледај кроз мене. – устао је.

Јунак је стао уз заборављеног војника и умало опет није пао у незнање; у самој тврђави све је било као у Фатмирово доба.

- Кула 0 дрвене столице са сто педесет шест степеника који воде до Ћетиње. – радосно је рекао и закренуо се за прав угао – Мала џамија Ебу'л Фетха, за потребе посаде.

- А Златна књига? – ипак је питао Марко.

Фатмир се тргао.

- Златна књига?

Гледао је запањено.

- Многи су је тражили, и слабо ко главу сачувао. – рекао је најзад. – Потражи Мухамеда Ужичанина, он ће више знати.

- Ко је тај?

Војник га је погледао као бег просјака.

- Мухамед Мухидин Мустафа, звани Мухамед Ужичанин, – нагласио је сваку реч – велики дервишки шеик. Међу следбеницима је имао и Турака и Срба, и залагао је за

заједничко мирно живљење. То се није свидело оштрим Турцима и наместили су му игру. Убијен је пре двеста тридесет – четрдесет година, ако сам се исправно дозвоао у времену.

- Мртав је? – разочарао се Марко. – И шта да радим? Да га зовем по гробљу?

- Хахахаха! – насмејао се Фатмир први пут за задњих пет векова. – Неће бити довољно гласан такав зов! Мораш га звати тише, много тише. У себи. Ако те чује, доћи ће. Такав је Мухамед Ужичанин – помаже којекومه.

- Баш ти хвала. – Којеко је гледао у небо.

Опет је снежило, а то му се није свидело ни док је жив био.

- А Турска ти и није нека. – ујео га је. – Напротив, мала је. Ни делић оне империје коју ти волиш и у коју се кунеш.

- Лажеш.

- Погледај. – Марко је клекнуо, узео дрво и почео да црта карту по земљи. – Ово је Србија, уједињена са другим земљама у Југославију. Ово Грчка и Бугарска, Турској је ово овде остало.

Фатмир је увређено окренуо главу одбијајући да прихвати ту гнусну лаж и Марко је отишао.

- Боже, будала! – гласно је рекао Макарије, који је од зоре био на љутој стени Биоктоша и све гледао кроз трофејни двоглед. – Мртви војник побудалио од преозбиљног схватања стражарске дужности, Франкештајн-крпеж побудалио од судара светова и немогућег задатка полемишу, а пропали алхемичар кога чека гомила посла блеји у њих сатима!

Отишао је журно својој кући трудећи се да не обраћа пажњу на снажне момке обузете тајним утоваром злата.

- Хеј, матори, имаш ли ватре? – нагло се окренуо један плави, два са два.

- Имам. – рекао је Макарије и из широког рукава извадио малу флашицу са налепницом "Екстракт малине", бацио на земљу испред дрзника и ватра је сукнула.

- Види ово! – показивао је други младић пепео шефу обезбеђења – Пуф!

Између две ватре

Рако Вазелин, службеник СУП-а третиран као потрчко свих на вишем положају од сопственог, ушао је у канцеларију Несаломивог и тако постао сведок уништавања канцеларијског материјала – Елиот Нес је ишчупао кабл из зида, извадио службени пиштољ из хартијама засутог радног стола и металном дршком систематски излупао досадну справу.

- Онеутио ме ја. – објаснио је Вазелину. – Скупо је, али вреди.

- Зове те начелник... – једва је превалио Рако, више склон да тај призор припише властитом менталном стању него испад у уваженог инспектора, увек озбиљног.

- Шта си рекао? – уперио је уништитељ електричног цврчка пиштољ у њега.

- Н-начелник... Зове те...

Инспектор је заинтересовано гледао и збрисао пластичне остатке. – Реци му да долазим.

А после је мирно седео док је начелник оптрчавао почасне кругове око свог стола.

- Човече! нестао професор Ћирић, убијена два наша човека... два позорника, запаљена трафика и, поврх свега, обијена је знаш већ чија кућа и опељешена потпуно! – узбуђено је говорио начелник. – Из Београда ме зову свака два минута!

- Због убистава?

- Због старина, до ђавола. – сео је уморно маратонац. – Јеси ли смислио нешто паметно?

- Јесам. – Елиот Нес је изгледао баш задовољно.

Начелник је упитно подигао обрве и инспектору је изгледало као да је сео на нешто.

- Даћу оставку. – објаснио је и извадио папир пресавијен на четири дела, потписан. – Желим да будем позорник, и то у најмрачнијем делу града. Разлика у плати и није нека, а живот је мирнији: силедије, пијанци, наркомани, шверцери, курве, накупци...

- Не сери! – одвалио је начелник песницом по столу. – Решавај!

Елиот Нес је са неколико убедљивих претњи уверен да је као створен за тај часни позив, потапшан по кишном мантилу и послат на снег. На терен.

Осећао се глупо и кад је скупљао информације за један случај; неколико у исто време је оптерећивало његов мисаони систем толико да се ускоро указала потреба да га плакне у чистом алкохолу.

И наравно, у кафани "Ера", за округлим столом и са округлом конобарицом увек мало удаљенијом од дохвата његове најпрецизније руке, све је постало другачије – чак и друштво доушника и дупелизаца којих се увек гадио.

Ипак: пијан је сазнао више од екипе трезних, али ни сутрадан није био кадар да све то повеже и схвати.

Неки су сазнали да је међу старинама била и сабља из Дамаска.

Поједини су говорили о људескари што шпарта градом, го и обучен и одазива се на име Краљевић Марко.

Рибар – о Старом граду и горостасном самоубици који се није убио.

Тоша Слепац је знао шта је ко пио целе вечери и да их је конобарица заврнула за лепу пару.

Дојчило је и тог дана молио Баба-прабабу да опасни плен, о ком се све више зуцкало, склони у њену киклопску сламарицу довучену још приликом пресељења из Босне.

- Не, – одбијала је Баба – прабаба, названа тако због опште несигурности фамилије ко је она у ствари – Дојчилова мајка је умрла млада, од батина џамбаса-оца несталог бог те пита куд; баба и прабаба, које су га одгајиле, сваке године су биле све сличније и кад је једна умрла, она преостала је одбила да се идентификује. – Тако се од Првослава украо пластичне Лего коцкице не би ли навукао Младу на играње и сакрио их у сламарицу. Никад се ниси усудио да их изнесеш и играш се. Или продаш.

- Али, Баба-прабабо, – кршио је руке тамнопути шверцер, – само док фрка прође!

- Сине Дојчило, лоповима никад фрка је пролази. – погледала га је презриво. – А шта си сад здипио? Кукуруз кокавац? Канту нафте?

Дојчило је увређено подвриснуо, одјурио на таван кућерка и смандрљао се са цаком.

- Ау. – рекла је Баба-прабаба кад је унук-праунук изручио утробу цака Поште Уједињеног Краљевства на земљени под. – Може.

Заједнички су нагурали драгоцености поред породичног злата, хрпице девиза и лега коцкица водећи рачуна да не жуља.

Дојчило је одахнуо, наточио себи и старој по чашицу шећеруше из балона мењаног за јевтини дигитални телефон "made in Turkey " са сељаком из Злакусе, па се опружио на кауч неразумно маштајући како шамара сто педесет кила таште Раде, бије свих сто педесет кила Младе и довлачи је у ову јазбину.

А Марко је седео у собичку на Прашиновцу, пио вино, манастирско, по које су Пеле и Млада ишли у Овчарско-Кабларску клисуру и шацовао ђаче из Прибоја, Селену, размишљајући са које стране прво да је дохвати.

Већ је примио извештај од својих неугледних јатака и одлучио да се мање експонира – нарасло интересовање власти за његове ваншколске активности могло је угрозити потрагу за том Зеленом књигом.

Млада је већ била на путу до Дојчилове куће у Глуваћима, љута као змијче због јавног обнародовања њеног слободног дана.

Наста је оставила малу кутију и наредила да је јунаку дају. била је од лима, циганским летконом за лонце залетована. "Он нек је чува," рекла је, "могу да полудим и заменим ту драгоценост за ракију."

Рада, Пеле, Пилот и Звездочатац су једва убацили црног мачка, врло борбеног, у црвени џак и са вином се напојили пре одласка на некакав магијски обред.

Све мање је пио, све више шацовао, па су се дохватили.

Предвече је пошао у град, остављајући Селену измождену и изуједану; посао га је чекао.

И кад је прелазио преко Слануше, поред зграде бившег Народног одбора Среза, осетио је струјање у удовима и немир у капцима.

Стао је.

- Марко! – чуо је Настин весели глас.

Можда је то због ње? Помогла му је и то...

Не.

- Марко! – стигла је Наста праћена неизбежним Тошом. – Имам руже за тебе.

Пружила му је букет врло необичних ружа.

- Лепе су. – узео их је.

- То су ружа "шеховке". – регистровао је Тоша Слепац његову збуњеност. Из села Балотића.

"Шеховке"... – замислио се Марко осећајући да тај букет, невелик, за њега има тежину.

- Да. – самозадовољно је потврдио слепац. – По шеику Мухамеду Ужичанину. Његови су му 1750. године одсекли главу и на том месту, из његове крви расту ове руже.

- Како се све уклапа...

- И не слутиш како ти се све уклапа! – плеснуо је Тоша дланом о длан. – У пожару 1892. године који је уништио Ужице, Шеикова, или Шехова џамија није страдала. Доцнији председник општине Јанковић је дао њену грађу на аукцију, преко свог човека купио и од камена сазидао кафану на Слануши.

Трагач за древним мистеријама се окренуо око себе.

- Кажу да је та џамија три пута била православна црква, три пута џамија и да потиче из доба Немањића. Сигу из олтара негдашње цркве Ружице, поштовану и од Турака, председник је уградио у кафански клозет – да пијанци је пишају по њему! – Тоша се већ помало дерњао и Марко је посматрао пажљиво пролазнике теране хладноћом и преносом фудбалске утакмице у правцу домова.

- И... – најавила је Наста.

- И: управо стојиш на камењу Шехове џамије и цркве Ружице. – показао је Тоша ка јунаковим ногама.

- Овде. – Марко је запањено гледао мрки асфалт, не верујући упркос све снажнијем осећају нестварности околине.

- Баш ту. Асфалт је само набачен преко. – насмејала се Наста.

Марко се укипио, оросио знојем. Очи преврнуте нагоре. Чуо је сам Настино забринато "како си?", нагонски отворио прва врата која су се обрела пред њим и упловио у мирис хашиша.

Равно испред њега, на ћилимчету, седео је Турчин, једноставно обучем и са дугом косом везаном на затиљку.

- Тражиш ме, каурине? – спустио је муштиклу повезану са наргилом.

- Шехо?

- Мухамед Мухидин Мустафа, шеик. – чврсто је изговорио Турчин и устао. – Имаш ли неки ваљани разлог?

- Златна књига.

- Ваљан је.

Запевао је громко на арапском, забачене главе и започео плес.

- Прати ме. – наредио је.

Играо је раширених руку и певао пуним гласом, и Марко је покушавао да следи, прво механички, па све обузетије.

Били су негде у Тамном вилајету, у неком дервишком свету или у неком од Маркових мракова, а чинило се да су у Шеховој џамији, окружени топлотом бројних играча.

Срце је куцало као да за све пропуштене прилике куца и усталило се на једном ритму, и шеик је ухватио Марка за руке, завртео га бесомучно и крикнуо.

- Сад.

Обрели су се на литици; преко пута су се налазиле светлости малог града.

- Дисањем одржавај откуцаје, – задихамо је рекао Мухамед Ужичанин. – И не испуштај ми руку.

Повео га је провалији и Марко је приметио нит танку као длаку која води ка супротној страни.

Шехо је ступио на њу и поново почео игру; Марко је пратио и настојао да не гледа у поноре тмине крцате непознатим становницима мора свих људи овог и оног света.

Ватре су блескале, урлици су парали уши, и прешли су некако.

- Ужице. – рекао му је шеик кад је повратио дах. – Вак после моје смрти. И у мојој џамији се људи причали да је у граду скривена Златна књига. Ово је година Пожара, када све изнето на видело. Или изгорело.

Пошли су ка вароши и појма нису имали да се неки Мехмед, један од Турака који су учествовали у потпаљивању града, појавио на Слануши испред згрануте Насте и Тоше Слепца који се тренутно направио луд, слеп и нем; вриснуо кад је видео камион "Ракете" како долази одозго и потрчао право пред точкове жутог "мерцедеса" који је ишао супротном страном.

- Види, маскенбал. – Изненађено је рекао возач аута испод чијих точкова је лежао Турчин.

Иако је било касно, Ужице није спавало. Већ дуго се причало да ће Турци запалити чаршију и заклати Србе кад се окупе да гасе.

- Мехмеде! – из воћњака је изашла група Турака и пошла ка Марку. – Касниш.

Уморни јунак се освртао тражећи погледом Мехмеда Ужичанина; узалуд.

- Не врпољи се. – рекао му је Шкиљићев син и повукао га. – Запалићемо бабов дућан и оптужити Србе.

Марко је ишао механички, и слушао крволочне коментаре.

Са исто толико учешћа разума је примио лично од Суља, принео га ватри и бацио у бичакцијски дућан.

Пламен се брзо примио за дрвену конструкцију о боровина је замирисала. Ветар је преузео на себе остатак посла: као руком је разносио варнице по околним крововима.

- Ово није Мехмед! – крикнуо је Сали и потеглао јатаган. – Каурин!

Прискочио је и даље блокираном Марку зарио сечиво у стомак. Одело се обојило црвено, ватра је пламсала црвено, а каурин је стајао и не помишљајући да падне.

Турци су запрепашћено посматрали како се снажно лице мршти и одлучна рука извлачи сабљу Димискију испод дроњавог капута.

- Пази шта фукара има! – рекао је Сали и већ био заувек растављен од своје ружне главе.

Сечиво је фијукало претећи и паликуће су узмицале; Шкиљићев син, Фочак, сетио се прича о храбрости његових предака исказаној за време освајања неверничких територија и исукао сабљу – Марко је, уз страхан крик својствен самурајима, одсекао десницу и из патрљка је шикнула крв.

Разбежали су се вриштећи и новопечени мачевалац са програмираним искуством је кренуо доле, у чаршију.

Већ је горео цео град и чули су се пуцњи, крици и запомагање.

У Фукар-мали срео је дервиша.

- Ти ме остави самог. – прекорио га је. – И то међу твојима.

- Осетио сам да траже једног пријатеља и да не виде ко је ко у мраку – двојица би већ побудила сумњу.

- Ви, Турци, добро ложите. – гледао је Марко зид ватре како руши град.

- Потпаљено је на више места. И Срби умеју да потпале поштено.

И не знајући како би препознали оно што траже журно су се кретали усплампелим градом и гледали шта људи износе из кућа, безуспешно.

Негде у зору шеик се мали забринуо.

- Чуј, – ослушкивао је пажљиво – док си се ти занимао пироманијом, обишао сам куће виђенијих Срба и ништа сумњиво нисам видео. Да се ми лепо вратимо куд који и нађемо опет неке од наредних ноћи?

- Добро. – сложио се Марко. – Концентрација ми је и онако попустила, могао бих пропустити и златну библиотеку!

Мухамед Мухидин Мустафа се завртео као чигра баш кад су српски момци јурнули преко Мегдана ка њима урлајући да су пронашли потпаљиваче. Дохватио је Маркову руку кад су били на корак-два удаљени и нестали су.

Елиот Нес се није нимало обрадовао извештају документованом фотографијама о саобраћајној несрећи у којој је страдао Турчин из прошлог века. Псовао је.

Још мање му се свидела допуна: Турчин је приликом увиђаја нестао и на његовом месту се појавио големи одрпанац који одговара опису убице Ленда Јасмина и Ћефа Мухарема, више него другова, врло жив, скочио на ноге лагане и побегао кроз пролаз који води ка Дому ЈНА.

Возач "мерцедеса" је под заклетвом рекао да га је грмаљ оборио, погледао с извињењем и тихо добацио:

- Србин, Турчин... Све ти је то исто.

Не мање изненађени били су Рада, Пеле, Пилот и Звездочатац, окупљени у круг око казана са кипућом водом у ког су убацили живог црног мачка. Око магијског места су опасали већи круг од црвеног конопца, као заштиту од злих сила и ћутећи чекали да месо спадне и да стављањем сваке кошчице веселог мачка у уста нађу ону која изазива невидљивост.

Ћутали су је свака изговорена реч поништава магију и плашили се свако за себе.

Кад се Марко појавио пар километара од тог места, на Слануши, Пеле је угледао његове обресе у пари изнад чађавог казана и питао:

- Откуд ти?

Чаролија је разбијена и код казана су се појавили љути Срби са моткама у рукама.

- Ево их! – неки Анђелко је показао на задевећеним просјацима. _ Удри.

Неки су почели да јуре избезумљену четворку, неки су преврнули казан, остали су покушавали да беже.

Из црвеног круга нису могли.

- Ван конца! – схватила је Рада и појурила напоље.

Младићи су устукнули на корак од заштите и остали у кругу, уплашени.

- Шта ово би? – пипао је бубреге Звездочатац.

- Магија, – прекрстила се Рада.

- Важно је да смо се извукли! – задовољно је одахнуо Пилот, пришао ивици круга да се плази и срушио се онесвешћен ударом каменице у главу.

Пеле и Рада су прискочили, Звездочатац командовао повлачење са рањеником.

Каменице и псовке су пљуштале све док је ватра пламсала, а кад је задњи пламичак нестао и српски младићи су се обрели у Ужицу 1862. године.

Рада се нагло окренула и одвалила Пелета преко губице.

- Много причаш! – објаснила је.

Једна политичка глава

Мразно новембарско јутро је сваку помисао о устајању из топлог кревета чинило мрском. Нарочито из пуног кревета.

Ипак, славска сала у којој је одржана и прошлонедељна пашиновачка журка била је пуна.

Мистериозно испребијана екипа невидљивих је седела на окупу и ћутке трпела провокације Младе, Дојчина, оркестра "Нова калафонија" (на срећу, без контрагитаристе опасног на језику: на крају веселја Рада је протрчала кроз његов полураспаднути инструмент), Луде Насте и Тоше, категоричног у тврдњи да је дошао у својству посматрача.

Кад је Марко ушао, ућутали су.

Сео је и наредио Селени да донесе вино, мигом.

- Да се разјаснимо. – рекао је. – Ја сам Краљевић Марко и тражим Златну књигу. Ко не жели да се маши, не мора; ко буде сметао, неће дуго. О парама не морате мислити.

Одбачени су ћутали и даље.

Нису били толико глупи, пијани, луди и слепи да не примете да је тај брко од преко сто кила живе ваге пореметио стварност и омогућио продор свему и свачему.

- Кад је потрага за било чим у питању, – поправила је Наста мараму – ја сам за.

Прибојка је ушла и наточила, што се позитивно одразило на даљи ток историјског заседања.

- Јебига, – подигао је чашу Пилот – избор нам и није богзна – да пропаднемо као пашчад, просећи за кору хлеба и лошу ракију или да нам пандури намерају коске због прикривања кривичног дела убиства, паљевине, хулиганства и, вероватно пљачке.

Звездочатац је подигао поглед у ољуштени плафон, чађав и прошаран отисцима остављеним на недокучив начин и дао кратак астролошки извештај:

- На крају смо живота, матори, сем ове девојке и Дојчила, а били смо нико и ништа – ово је прилика да се отплатимо.

Бучно су се сложили, Цигани су засвирали једну сетну а Марко је поделио паре и задатке:

Рада и Тоша Слепац, убачен у комбинацију због свог колико – толико прихватљивог спољашњег изгледа и познавања свих занатлија и дућанџија у граду, задужени су за набављање вучјих кожа од ужичких ловаца и брзог шивења ћурка и капе код шнајдера на Царини;

Луда Наста ће наставити оно што је и досад радила; код старих Ужичана, историчара и залудних распитиваће се о благу, локацијама објеката и кућа богаташа, лопова и светских путника о задњим столећима, с освртом на Златну књигу.

"Нова калафонија" ће свирати ту и тамо и пажљиво мотрити код које су се сиротињске младе изненада појавили дукати, ко наручује песме пуне дерта и плаћа златом и има ли ико да збори паметно;

Млада је добила наређења да набави димије и мараму и упусти се у гатање по периферији и селима расутих по околним брдима, слушајући пажљиво сеоске легенде и приче о изненадним пропастима и обogaћивању појединих породица;

Дојчило је обавештен да му је патриотска дужност праћење шверцера ланаца у овој сложеној ситуацији и уочавање предмета који су некад могли бити коришћени у ритуалне сврхе, књига купусара; контрола папира у којој месари завијају робу додата је као узгредна делатност Баха ради;

Зарумењена Селена је знала свој дуг без обзране.

Потом је идол луда, деликвената, пијанаца, курви и, бар по дефиницији "напаћеног српског народа", огрнуо бушни капут и сишао у центар.

Ишао је трудећи се да буде неупадљив, што се граничило са неразумношћу; отприлике, као кад би један добро држећи вук убеђивао јагањце да је јелен жељан росне траве. Људи су се окретали очију прилепљени за горостасно тело непокореног држања.

Није ни Марко мутав – приметио је неколико сашаптавања и хладни ветар-бошњак му је донео реч "Краљевић" отргнуту са усана легендарне ужичке оговараче.

"Мораћу пажљивије да се крећем." закључио је. "Бува је пуштена."

Свратио је до трафике, купио "Политику" и пресавио је на четири дела, пензионерски, таман да стане у отромбољени џеп пространог капута. Наставио је улицом према Каменом кориту и после неколико корака стао.

Замишљено је погледао оловно небо, регистровао правац кретања проређеног јата црних птица и извадио новине из џепа.

Погледао их је са свих страна. Ништа му нису значиле.

Уздахнуо је, списку мистерија и неразјашњених поступака придодео и ову глупост и бацио "Политику" у канту за отпатке.

- Лепо. – рекла је Јелена, једна од пет кћерки досељеника из Босанских брда у Турицу, котлину са друге стране Старог града.

- Молим? – погледао је Марко у њу и изазвао уверавање стида здравим руменилом.

- Мислим... То што сте бацили новине у канту... Мало ко води рачуна...

Промрсила је још пар реченица, неразумљивих, вероватно извињење и опроштај и ситно газећи пожурила на улицу.

Марко је погледао новине, па за њом, па у небо и приликом спуштања погледа на прозору угледао жену која му је љубазно помогла у потпаљивању трафике. Очи плаве, големе, зачуђене – руком му је дала знак да причека.

- Траже те. – рекла је кад је сишла гледајући га без трептања. – Сведочила сам.

Ћутке је мирисао чисту кожу и неке оријенталне парфеме.

- Била сам ту, код пријатељице, и која срећа...

Могао је да са клади да испод те хаљине, преко које је огрнула бунду, нема ништа.

- Муж ми је утицајан... Може ли помоћи.

Ма, да провери?

- Могу ли ја теби помоћи? – рекао је храпаво, скоро режећи и опет јој додирнуо образ, баш на исто место које је пипкала сатима после невероватног призора аранжираног од тог... тог... Тог.

Прогутала је плувачку и брзо потврдила главом, осећајући како се јавља пријатно голицање у врху носа као да ће кинути.

Ушли су у њена кола, пробраздили градом до куће са високом оградом, гвозденом, уљудно се јавили аларму и ушли у – музеј.

- Идемо на спрат. – повукла га је.

А горе, као да су у цркву отишли – иконостаси, свећњаци, распећа.

Скоро да му је било непријатно да режећи исцепа скупу хаљину и обори је на раскошну серцаду, али обећао је.

Цвиљење, уједање, опет режање, вриска.

Те вечери, после поновљених испуњавања обећања, у уметничком салону седео је чудни скуп и пијуцкао домаћу шљивовицу, препечену, задњи хит.

Тодор, муж жене и син отаџбине, био је обучен у кућни мантил и пушио "хавану".

- Марко, кажеш. – прекинуо је тишину.

Брк је потврдио, а уметник I и уметник II, један ликовни други драмски, оба брадати, значајно су се згледали.

- У крајњој линији и није важно да ли је или није. – мудро је закључио уметник II. – Шушка се да јесте и да је одзвонило некрстима.

- Србине, – дубоким гласом се јавио I – дошао је наш час! Нису случајно пандури које је истребио Муслимани!

- Имамо једну незгоду, Несаломивог. – Тодор је пажљиво стресао пепео са "хаване". – Ипак, потрудићемо се да истрага не буде превише ажурна.

- Имаш ли какву жељу, потребу? – интересовао се II. Можемо ти много омогућити.

Марко је удисо ваздух спреман да прича и пита о Златној књизи, Тамном вилајету, вили, силама тмине које плету мрежу над овим градом у долини, порушеним светилиштима, благу скривеном по мрачним подрумима и богатим становима и рекао:

- Наспи још једну.

- То – скочили су уметник I, уметник II и Тодор. – Види се да си прави човек, да си наш!

Напунили су чаше и наздравили, напунили, наздравили, а после су заборавили чаше и пунили желудац директно.

Српска тројка је плакала над тужном судбином свог народа, помињала Косово и гледала у Марка са надом у очима, а њему се све згадило толико да није пошао за напаљеном Тодоровом женом горе док јој је муж повраћао уз помоћ I и II.

Устао је као да бежи и пожурио ка излазу.

У глави је чуо звуке куцања у дрво.

Пред вратима, застао је.

"Здраво." рекао је жутилу у којем се нашао по изласку. "Има ли кога кући?"

Одговорио му је фијук ветра и завијање вука.

Мало се скупио и пошао полако напред. Знао је да се назад не може.

Жутило је заменио снег, шумарак и пропланак, и завијање се примакло.

Раширио је ноздрве јер му је ветар донео мирис чопора који је долазио. Срце му је залупало као у зеца – нису помагала ни самоуверавања да је бесмртан, моћан, и да му те шугаве стрвине ништа не могу. Плашио се.

Окренуо се око себе и закључио да му је једина шанса големи храст кужњак. Био је брз.

Чопор се завијајући примицао и ускоро избио на пропланак. Животиње су поседале у круг и умирале се.

Из шуме, дрвета, камена или неба је изашао старац седе косе и браде са торбаком око рамена.

- Ту сте, хртови моји. – помиловао је предводника.

"Свети Сава?!" згрануо се Марко. "Упао сам на вучји пост!"

Старац је из торбе вадио храну и делио вуковима, милујући их и нежно говорећи, и кад је нахрани задњег, затворио је торбу и спреми се да пође, из шуме је шепајући изашао хроми вук.

- Опет си закаснио. – чучнуо је старац. – Шта да ти радим?

Животиња је цвилећи ставила до знања да је на измаку живота.

- Добро. – устао је старац. Ти ћеш појести оног на храсту!

- Што мене? – завапио је Краљевић. – Има и горих!

- Рецимо, – окренуо се старац према њему – због тебе је данас убијен један вук.

- То ти није сметало пре шесто година.

Старац је стави руку изнад очију као да му светлост смета.

- Сиђи часом. – наредио је.

Марко је скупио храброст и појавио се на пропланку.

- Ти си Свети Сава? – питао је.

- Да, и тако се то може рећи. – одговорио је седи човек. – А ти припадаш култу вука, двоструко.

- Молим?

- Видим те: ћурак од курјака и капа, обред обављен ма врху суре планине у присуству чопора од сто вукова – то је једном; видим те; рођен у слабој лози и провучен кроз вучји зев – то су ти усне од вука одсечене непосредно по убијању – уз регуларан обред – то је два. Вучје име не носиш јавно, већ тајно, само у кругу уже породице и ретких припадника култа вука.

- Не разумем... – у Марковој глави се све мутило. – То два пута не разумем...

- Нема везе... И није сваком разумевање дато.

Старац је опет чучнуо крај унесрећеног ћопавог вука.

- Ех, несрећо... – стезао му је кожу на врату и потиљку. – Нећу ти дати овог, наш је.

Затворио је очи и заљуљао се. Животиња га је очајнички гледала.

- Има пуно злих људи, знаш... – нежно је говорио хромом вуку. – Али, нису сви за уклањање. Иди на Златибор и потражи своју храну. Препознаћеш га.

Чвркнуо је гладницу по глави и показао му правац.

- Како двоструко? – Марко је био све узнемиренији. – О каквим именима причаш?

Старац га је гледао у очи као да нешто у њим тражи. Животиње су једна по једна устајале и нестајале у шуми, полако.

Мукло завијање је испунило цео свет.

- Није ти још дато да сазнаш. – оцени је стари, махнуо руком и све је нестало.

Мрак.

Безброј птица

Тодор се први освестио од синошње пијанке, упарадио и свратио код брице на цаба бријање.

- Куда? – питао је возач.

- На Забучје, код оног алхемичара.

- Ваља пазити... – намрштио се младић. – Чуо сам да је једног специјалца...

- Мораш ти припазити на језичину. – одбруси је неко и нешта. – Вози.

- Разумем.

Ушао је у алхемичарку лабораторију мрзовољнији него кад је устао.

- Тако ти нама, а? – стартовао је без поздрава.

Макарије је подигао главу и некако се искључио из етеричног света описаног у купусари.

"Да га спалим?" – двоумио се. "Нее.. Крупна је зверка, могу ме спречити у раду. А и буде ми жао."

- Јеби га, – сео је Тодор на прашњавау столицу, – ниси требао. Млад момак. Све ти чинимо, а ти убијаш.

- Нек ми нико не смета. – уздахнуо је Макарије.

- Неће. Сем... Марко је и код тебе долазио?

Алхемичар је подигао обрве. Није очекивао да и дебелгуз зна за плес сила.

- И опет ће. Он ми не смета.

- Ни мени. – насмејао се Тодор, устао, пошао и стао крај врата.

Ово је Макарије већ очекивао.

- Узгред, – окренуо се муж жене и син државе, – можеш ли да направиш коју бомбицу у слободном времену?

Уметник I и уметник II су устали бар сат касније и отишли на разговор са младим песником. Талентом.

- Чуј, дечко, – рекао је I – Има ту нешто...

- Али те виле и хероји... – умешао се II. – То ти је већ виђено.

- Пиши сложеније...

- Метафоричније...

- И политички тренутак...

- Мораш бити ангажован.

Ућутали су.

Гњавеж је устао, пришао столу са милион рукописа младих песника и писаца, талената, и љубазно им рекао:

- Јебите се.

Изашао је без трескања вратима.

Напољу се било смркло као да су све котларнице града ложиле керове.

Млади Ивановић, јаком крвном везом зближен са Марковом професорском основом, није могао да пише ништа сем оног што му је продирало у снове.

Запалио је дуван и отишао на Ђетињу да баца рукопис.

- Хеј, дечко. – махнула му је Мица Прангија, дошла на мост да гледа воде како пролазе, наравно, у друштву Мице Двиске. – Јеси ли за акцију?

- Тужан сам, сломљен сам, нема пара. – реферисао је Гњавеж. – Најрадије бих плакао.

- Хајде да плачемо заједно. – мазно је рекла Мица Двиска. – Биће гласније.

Жена мужа жене и сина државе је такође уморна, колико се може, и одлучила да се убије: несрећан и празан живот, опште незадовољство, нема деце и те ствари. Као и сваког јутра.

Попила је кафу и појела брижљиво спремљен доручак достављен у највећој тишини, сетила се да има занимљивих ствари и у овом ништавилу и одустала. Као и сваког јутра.

И кад је узела задњу румену кифлу кроз трпезарију је дунуо хладан ветар, обиграо око ње мрсећи јој косу о оборио новине.

"Откуд промаја?" изненадила се. "Мора да је кроз оцак."

И појма није имала да јој је тог дана живот спасило нешто усађено у гене, или подсвест, ко ће знати, што је пресудило да вила не изабере њено врло употребљиво тело за своје овоземаљско бивствовање.

Још мање је могла да зна да то у принципу нема никакве везе, јер ће сутра устати, колико се може, и одлучити да се убије: несрећан и празан живот, опште незадовољство и те ствари. Као и сваког јутра.

Онда ће пре кафе и доручка да се сети да Марко није дошао на састанак који му је заказала протекле ноћи, комшија није могао да се извуче неопажено, шофер је возио куварицу а собарица је имала тежак назеб.

Попиће неке лепо обојене пилуле, као и сваког јутра, али не две већ пуну шаку.

И више неће устајати.

А Марко је и даље спавао.

Додуше, не у свом кревету, нити у било чијем кревету, већ у гомили ђубрета и смрада систематски навлачену у атомско склониште испод Трга партизана.

- Хеј. – угледао га је Свето Кланцара и показао малодобницима са којима је дошао ту да потегне ракију и попуши дуван. Или нешто још горе.

Целокупна деликвентска екипица "Пета колонија" се окупила око уснулог принца.

- Скитница. – знао је Жвало. – Виђао сам га са Лудом Настом.

Свето се насмејао, болесно, извадио цигару из дебелих усана и спустио на Маркову надланицу.

У додиру са жаром шака се трзнула, па примирила и страшне очи су се отвориле.

Није знао где је, али је знао шта ће.

Младим хулиганима се чинило да устаје сатима и постаје све већи о мрачнији.

Знали су где су, али нису знали шта ће.

- Жгадијо! – одвалио је Марко лакашно Света и заувек га раставио од два омиљена зуба.

Кланцара је опипавао главу и с неверицом потврдио утисак да му је још на раменима. Изоштрио је раздешени оптички систем и, ужаснут видео пете своје банде.

- Чекајте! – заурлао је. – Чекајте!

Стигао их је и прстигао. Остатак дана су се крили у Жвалој гаражи и већали о могућности страшне освете.

Причали су и претили, и знали да од тога ништа неће бити.

Марко је пошао трагом страха и топота и изашао из улаза удаљеног од полицијске станице двадесетак метара. Бол на руци је прошао, опекотина већ зацелила, али био је толико бесан да му није падало на памет да се крије од чувара реда и мира.

- Чује, Маре, – зазвечала је Луда Наста долазећи од поште – ниси ми добро склонио оно мало блага.

Гледао је у рашчупану старицу ка теле – још се није био потпуно дозвоао.

- Минђушу! – као, љутила се Наста.

Марко се машио за цеп капута.

Није било кутије.

- Ископала сам је на Слануши! – задовољно је рекла откривачица блага. – То само потврђује да је мој инстинкт непогрешив.

Пружила му је кутију.

- Сакрићу је боје. – рекао је покорно, закључивши да му је испала из цера приликом вијања са шеиком.

Или је стварно у неком од ноћних лутања по Тамном вилајету копао и сакривао.

- Тражио те алхемичар. – рекла је, спазила птицу како слеће на упропашћени травњак и рује по земљи и пожутила да и она мало чепркне.

Пошао је преко Дјетиње, па уз серпентински стари пут преко Забучја. Покушао је да размишља и планира, али није, није имао о чему и одустао је.

На стени са које се Ужице види цело, са придруженим долинама Турице и Крчагова нашао је Макарија.

- Леп поглед. – рекао је алхемичар.

- Тражио си ме.

- Распитивао сам се мало у својим круговима. – Макарије је заинтересовано посматрао гибање аутомобила по улицама и извлачио из тога којекакве закључке. – Неки сматрају да је Златна књига у ствари заветна шкриња, која је садржала десет Божјих заповести и тајна знања. Оружја. Мисле да су је Римљани узели из Соломоновог храма и одвукли у престоницу, одакле су је неки варвари отели, вукли по Европи не знајући шта са њом и на крају је продали Турцима жељним са имају једну од највећих хришћанских реликвија у својим рукама. Са гнушањем додају да се говорка да су шкрињу заветну охоли Турци користили за седење и мокрили по њој кад се препију вина и препуше хашиша, изазивајући хришћанске свете силе да се појаве и одбране.

- Јели то тако? – Марко је био збуњен обиљем података.

- Ко зна. Не верујем. – слегнуо је раменима Макарије. – Мој најдражи пријатељ, онај са именом Пердуробо, што значи Истрајаћу, поручио ми је да не наседам на те глупости и кажем ти да је Златна књига свежијег порекла. Негде од Парацелзијусовог доба. Бар се сматра да је тај велики алхемичар имао прилике да је дотакне, али не и да је прочита. Она садржи само једну реч и ако је икад људско биће прочита отвориће му се врата пакле, раја, свемира и окончати бескрајни круг патње.

- И?

- Сумњам у то.

- Има ли још мишљења?

- Да, много. Једина жена алхемичар коју данас познајемо, Лепа Лепа, тврди да је Златна књига магични ваздух затворен у флашу од плавог венецијанског стакла. Ко буде толико паметан да је открије на основу једва оњушивих мириса у атмосфери моћи ће удисањем упити сва знања свих светова. Ако је то тачно, у шта не верујем, задатак је отежан у ово доба свеопштег загађења ваздуха.

- Не верујеш у то?

- Не.

- Набројао си ми гомилу објашњења и закључио да су безвредна. – упитно га је гледао Марко. – Зашто си ме онда тражио?

- Понекад је важније знати шта није него шта јесте. – стрпљиво је рекао Макарије. – А има још нешто: сви, баш сви истичу да се према досад познатим сазнањем Златна књига, или ма шта то било, налази у Ужицу. Узевши у обзир ко је све овуда прејахао, није искључено. Даље, сви се слажу да је то ма шта било смештено у ковчег, затворен специјалним бравама које се отварају сам на додир правога трагача. Пацери су елиминисани.

- Значи, ту је...

- На ковчегу је нешто урезано. Нисам успео да сазнам шта, неки страх је у оптицају, али сазнаћу и обавестити те.

- Хвала. – мало се наклонио Марко. – Ти ми заиста помажеш.

Алхемичар је потеглао руком у унутрашњи џеп и извадио доста новца.

- Узму. – рекао је. – Немој да тражиш од дебелогуза.

- Због чега то чиниш? – питао је Марко.

- Погледај! – одушевио се Макарије и показао ка Белом гробљу. – Безброј птица!

Како трговати кад вредност не знаш

Баба-прабаба. – ушао је Дојчило нарогушен у кућу. – Дижи дупе – продаћу нешто од плена.

- Имаш пара. Дао ти је Младин швалер за сабљу. – пућнула је стара жена лулом.

- Није то твој проблем.

- Није. – сложила се Баба-прабаба. То није ни твој проблем.

Отпућнула је, а унук-праунук је ишчекивао наставак за који је знао да је неминован.

- Она дебела је твој проблем. – показала је дршком луле ка зиду иза ког се у кревету ширила Млада. – И њена незајажљивост. Шта јој сад купујеш?

- Мрш. – одбрусио је шверцер, подигао лаку, спечену старицу из сламарице и извадио златни пехар.

- За сад, довољно. – опчињено је гледао у злато.

- За затвор. – вратила се Баба-прабаба на место.

- Цркни баксузе. – пљунуо је Дојчило ка њој.

Пошао је напоље, изашао и вратио се.

- Бунда. – рекао је. – Много скупа.

Пожурио је до главне улице грејући ватрени метал у њедрима.

- Злато. – хукнуо је златар и обрисао газом.

- Злато.

- Добићеш трећину продајне цене по граму. – показао је на ценовник. – Вага не лаже.

- Мало је. – гледао је Циганин цифре криво исписане и то на леву страну. – А израда, реткост, старост? А?

- А порекло? А?

Гледали су се у очи.

- Пристајем.

Стиснуо је паре у шаку и не бројећи их и пожурio преко пута да из излога покупи дебелу бунду која се разметљиво башкарила међу капутима и мантилима.

- Боље је изгледала у радњи. – рећи ће Млада незадовољно. – Нијанса јој није права.

Па ће Дојчило да викне, удари је, попије патос, а Баба-прабаба ће да се смеје.

А Марко Краљевић се обукао у ново рухо: кожне панталоне, официрске чизме, бунда од вука и капа са чељустима.

- Није ово убијено јуче. – мирисао је крзно.

- Није. – задовољно је потврдио Тоша Слепац. – Пало је много трансакција да би се ти вечерас обукао.

Јунак се погледао у огледало и отишао задовољан оним што је видео. И сабљу је припасао.

Није га много занимало хоће ли га неко пријавити властима. Нека напетост у њему је расла и потајно је прижељкивао једну добру кавгу.

На самом дну степеница, скоро на равнијем делу града у полумраку је разазнао фигуре Раде, Пелета, Пилота и Звездотачца. Копали су.

- Ортаклук са Настом? – питао је иронично.

- Продор у унутрашње светове. – достојанствено је одговорио пијани Пеле. – Закључили смо да се у њих може и копањем!

Таман је зинуо да констатује да им само "Нова калафоније" недостаје кад се комплетан бенд појавио.

- Извините што каснимо, – рекао је Раде Армуникаш, – свадба.

Екипа психонаута је прионула прво на препуне свадбарске торбе и флаше разнобојних пића, па онда на копање, а Марко је већ прошао са леве стране Дома ЈНА, поред цркве светог Ђорђа и гимназије.

Скренуо је кроз Ускоковићев пролаз и приметио да се доста учинило на улепшавању града, јер, ето, пролаз је ове вечери сасвим пријатно осветљен.

Осврнуо се мало и уочио да излози нису баш излози и да тло није баш тло – натписи су били на неким неземаљским писменима, роба непозната.

Корак, два, три, и више није било никаквих излога да им се чуди, и није шетао ни по чему – около све магловито, вунасто.

- Ето те! – весело је викнуо шеик, оформљен од једног заблуделог прамена.

- Ево ме, Мухамеде.

- Остави имена у свету из ког су изашао. Еј, добро ти то одело!

Наставили су право.

- Мехмеде! – из воћњака је изашла групаца Турака и пошла ка Марку. – Касниш!

- Не! – сикнуо је Марко. – Нећемо опет.

- Каурин! – вриснуо је Шкиљићев син. – Сеци!

И сечиво Димискије је сикнуло као јунак малочас, и метал је зазвечао.

- Види фукаре! – узмицао је Фочак. – Зна!

- Џаба знање! – прискочио је Сали и потегао јатаган. – Ха!

Хитрим потезом је пробуразио Марку стомак, али овај пута каурин није оклевао: летњи ваздух је запиштао од бола кад је оштра сабља кренула пут Турлинивог грла.

Сали је остао без главе која се откотрљала у прашину и зачуђено гледала своје рођено трупло како дуго стоји, пада на колена, па диже прах сасушене земље.

- Аииии! – заурлао је млади Шкиљић и потрчао ка противнику.

Марко се измакао и вештим потезом одсекао десницу са сабљом.

- Бежимо! – закукали су Турци и повукли свог предводника. – Шејтан је то!

- Добро је! – брисао је Марко крв са сечива, задовољан. – Нису стигли да потпале.

- Нису. – јавио се шеик. – Ја сам.

- Зашто Мухамеде! – крикнуо је Марко. – За кога ти навијаш.

- За ред. – мирно је одговорио дервиш. – Пожар 1862. је био, зар не?

- Не знам. – опустио је брко рамена. – Слабо шта знам, и укључујем мозак на резерву: ништа размишљање, само трагање!

- Чекај! – сетио се шеик. – Ако сиђемо опет у Фукар малу, опет ћемо поновити целу причу.

- А шта да радимо? Да очајавамо?

- Не. Рецимо, уђимо у ову кућу.

И прошли су кроз воћњак из ког су Турци – пиромани изашли, прошли крај шедрвана и покуцали на врата.

Мало Маркове зебње од отварања врата и промене света, неколико корака низ дрвене степенице што воде са чардака и зачуђени Турчин са бакљом у руци.

- Здраво, аго. Јеси ли рад гостима? – наклонио се Шеик.

- Ти си дервиш? – погодио је човек из цуга. – Шта ће ти овај каурин?

- И он би био дервиш да је правилно усмерен. – насмешио се Мухамед Мухидин Мустафа. – Ми трагамо.

- Уђите. – отворио је стари и уморни Евлија врата широм. – И тако је крај.

Ушли су и обрели се у соби за пријем гостију, а Марко појма није имао да се упорни црв Елиот Нес надноси над Мухамеда, обореног од оног истог "мерцедеса", са истим сведоцима, и констатује смрт.

- Јесте Турчин. – зинуо је Мијо Цврчак осећајући се врло нелагодно.

- Покривај га. – тихо је наредио Несаломиви. – Ако се ово сазна, гужва.

Покрили су га и колима хитне помоћи одвезли у капели на Доварју, и ипак се све сазнало. Могло се просто чути да Ужице бруји.

- Вежите га. – наредио је Несаломиви својим момцима. – Ланцима!

- Шефе, мртвог човека!?

- Везуј.

Сео је на столицу од правог, масивног дрвета, по тврђењу злонамерних донету из ужичког диска да упозна и ову другу страну бивствовања.

- Златна књига кажеш. – Евлија је испустио полако плавичасти дим. – Како то ти, Мухамеде, не знаш?

- Док сам био Мухамед, није ми требала. Сад имам све што ми треба и могу служити само као водич овом симпатичном младићу. Ти си, Евлија, трговац, и твој земаљски резон може бити кориснији од шетњи по Тамном вилајету.

Начуо сам нешто.

Направио је драмску паузу као што је ред и обичај, испустио још један облак и наставио:

- На седељкама се често причало да је То у нашим рукама. Неки трговци су се хвалили и да су поседовали неко време и даље продали: шта ће иком благо ако је смештено у ковчег који се не може отворити?

Најдуже је, кажу, То било у рукама Сердара Мичића, српског првака у овом крају, и чинило је део барикада које је Јован поставио на врата и прозоре кад су пандури дошли да га хапсе.

Стражари Гургусовачке куће, мрачне и мемљиве, гујама и акрепима насељене, са очитим страхом су причали да се сердар Рујна пред крај живота свађао са приказима и проклињао дан кад је јевтино пазарио мистерију.

Ћутање, облак.

- А сад? – није издржао Марко.

Евлија га је прекорео погледом, заплавио просторију са ћилимима и по поду и по зиду и пуцкетањем прстима наручио кафу од слуга.

- А сад, ко зна. – рекао је. – 1844. је Јован ухапшен и умро. Тврди се да је један пандур узео ковчег привучен квалитетом израде и загонетним натписом неком ватром урезаним у дрво.

- Зна ли се шта пише?

- Не. И не прекидај ме више. – одмахнуо је руком Турчин. – Зна се поуздано да га је продао неком Турчину из Босне.

Ућутао је и загледао се у дервиша.

Као да је шеик мало избледео.

- Није га однео у Босну.

Јесте, бледео је, и био је узбуђен.

- Нестао је у једној од кафана на Слануши.

- Јокановићевој? – питао је Мухамед слабашно.

Турчин је потврдио главом и дервиш се загрцнуо и нестао.

- Откуд ти знаш да је Јокановић срушио Шехову џамију и направио кафану кад је то било после овог времена?

Турчин се здраво насмејао показујући све зубе.

- Зато, каурине, – љубазно је објаснио, – што сам и ја у пролазу.

Још један дим и Евлија се придружио плаветнилу.

Марко се обрео у рушевинама старе турске куће, сам. Воћњак је пиштећи горео, људи су урлили.

Чуле су се пушке.

- Бежи! – дрекнуо је гарави зид и срушио се.

Крикнуо је, затворио очи и кад их је отворио, видео је згранута лица полицајаца.

Зашкрипао је зубима, напрегао сву снагу и крикнуо по пропису, а ланци су издржали. Можда се тек понека карика мало истегла.

- Пазите! – закукао је Цврчак препаднуто. – Раскинуће ланце.

Пет полицајаца и инспектор су одскочили и потегли оружје.

- Не мрдај! – наредио је Несаломиви. – Пуцаћемо без оклевања.

Послушао је, не због упозорења, већ због узалудности напора.

- Не мрдам.

- Пази! – дерњао се Елиот Нес. – Не знам ко си и шта се десило са Турчином, али ти си готов! Одвезаћемо те толико да можеш својим ногама до "марице". Ако трепнеш ненајављено, битно ћеш отежати посао носачима на гробљу!

- По наређењу. – осмехнуо се Марко и то се присутнима није ни најмање свидело.

- Одвезуј! – наредио је инспектор.

- Два полицајца – полетарца, тек изашла из школе су пришли грдосији молећи се у себи и откачили главнину ланца.

- Одмичи! – уследило је наређење. – Ти, велики, устани полако!

И велики је устао, полако, погледао цеви уперене у њега дрхтаве, одмерио оно ланаца што је остало, призвао у помоћ и вилу, и алхемичара, и шеика, и Милоша, и Сава; све којих се сетио, вучје крикнуо и раскинуо везе.

- Сад ћу да вас дељем. – злослутно је казао и пошао ка Цврчку.

Пиштољи су запраштали и големо тело се затресло од моћних удараца.

Крв је линула, Марко је опет крикнуо и наставио.

Пуцњава и кукњава, панично бежање кроз гробље.

- Чекајте. – орио се глас оријаша. – Не могу пешке до града!

- Јесте ли добро? – јавио се слаби гласић из леђа.

Окренуо се и крв му је нестала из беоњача.

- Добро сам. – слагао је и пожелео да плаче. А ко је видео да јунак плаче?

- Чула се пуцњава...

- Да. – већ се смешио благо добијајући телећи поглед заљубљеног. – Неко ме напао.

- Рањени сте.

Шта је тамни вилајет према тмини два забринута ока једне Јелене?

- Окрзнут. – испрсио се. – Како се зовеш?

- Јелена, Можда би требало да идеш доктору.

Девојка није приметила да је прешла на ти. Он јесте и било му је мило.

- Немам књижицу. – одмахнуо је руком.

- Повела бих те у Турицу, кући. – оборила је поглед. – Али не смем од оца. Моја породица се још држи старих српских обичаја. Мораш се негде превити.

- У реду је. – охрабрујуће је звучало. – Са раном ће бити све како ваља.

И отишла је до аута старог бар петнаест година код кога је стајао нервозни родитељ, журан као да ће на смак света закаснити ако одмах не јурне.

- Ето. – био је разнежен Марко.

КУДА ЈЕ ПРХНУЛО ЗЕЛЕНО ПТИЧЕ?

- Бува је кренула градом. – рекао је Тоша Слепац на јутарњем састанку Маркодржаца. – Бићеш ускоро откривен.

- Вероватно. – рекао је брк.

Поглед му је лутао по лицима одрпанаца и зидовима собе Рата Мунигуза, очито, размишљао је о сасвим десетој ствари. Или, слутиле су Млада и Селена, о сасвим првој, и биле су у праву – по Марковој глави царовала је слика једне обичне Јелене.

- Питао сам околи. – наставио је Тоша. – И професор Грчког у пензији, историчар – аматер има своје мишљење.

Ућутао је значајно и окренуо главу лево и десно као да гледа.

- Каже да на овом терену није ковчег са Златном књигом, већ Пандорина кутија, довучена из Солуна у Скопље у доба цара Душана и чувана у највећој тајности. Мисли да је била под директном контролом филозофа Варлама, све док нечијом глупошћу није доспела у Турске руке.

- Слушај, Слепче! – махнуо је руком Краљевић. – Пандора је отворила кутију и сва зла су изашла у свет. Зашто би ико чувао празну кутију?

- Е, ту сам те чекао! – одушевио се Тоша. – Пандора јесте пустила зла и ужасе и омогућила нам овако интересно свакодневље, али само најпажљивији читачи легенди се сећају да је на дну кутије била мала зелена птица!

- Аха, и то папагај! – допуни је Пеле. – Излетео је уз поклик "Где сте жене, ево мене!"

Слепац је уздржано сачекао да се општи церек слегне.

- Сматрало се да је то птиче симбол наде. – наставио је с висине, као да баца бисере пред свиње. – Међутим, неки мистици склони пронашли су записе да је у кутији остало јаје, које ће човек чиста срца коме се кутија отвори носити под пазухом седам дана и Добри ће се испилити. Равнотежа би тада била успостављена.

- Кажу ли зашто то до данас нико није урадио? Нису ваљда сви поседници Ковчега били јајаре? – интересовао се Марко.

- Не постоји један одговор, бар ми је тако рекао Грк. Они чија су срца била чиста знали су и шта значи правременост деловања; остали нису успевали да отворе кутију ни силом.

- Има ли твој професор икакву идеју о садашњем скровишту јајета Добра?

- Његове теорије се углавном слажу са овим што си ти испричао. Каже да је трговац из Турске, за кога се сматра да је сасвим извесно поседовао тајну, нестало у једној од кафана на Слануши. Када је 1960. рушена Јокановића кафана да би се направила зграда Народног одбора среза, једном раднику је пијук пролетео кроз зид. Нашли су зазидан простор и ком је био костур нестало. Извори не помињу никакав ковчег, нити књигу.

- 1060. – устао је Марко са раздрманог кревета. – Примичемо се. Важно ми је да се сви слажу да ковчег постоји... Шта је унутра, видећемо...

Поделио је раји пара, обилато, и отишао из одушевљене гомиле.

Пола невеликог ума бавило се Тајном, Златном књигом или шта је већ, пола је налазило милион разлога против бављења Јеленом, безуспешно.

Са белог гробља га је стигао оштар ветар, и тренутно је знао да то није знак предстојећег мраза већ уплитање виле у његов овоземаљски ход.

"Видим, одабрао си." хиљаде прапораца је ширило весеље, а њега је језа обузела.

"Шта?" зебно је помислио.

"Тело за мене!" осетио је непојмљиву радост женске силе.

Ветар је зазвиждао уз горостаса односећи му капу десетак метара увис и пуштајући је да опет падне на излуђену главу.

- Немој! – очајно је крикнуо за хуком. – Ништа ми не значи.

Чуо је само срећне прапорце и зашкрипао је зубима тако снажно да су се деца у оближњој кући преплашила.

Потрчао је знајући да арчи снагу улудо.

Вриштао је између забезекнутих пролазника и ускомешаних аутомобила и јурио ка Турици, ка неомалтерисаној кући досељеника и призору који је само он видео: Јелену у дворишту, између гомиле цигли и најлоном прекривених цакова цемента простире веш, сагиње се привучена шареном кретњом. "Девојко добра," рећи ће змија, "ниједна рупа земље ме не прихвата, а зима је. Само мало ме угреј." Чуо је девојку како бојажљиво помиње да је може ујести и медни вилински глас: "Нећу, ја нисам обична змија."

- Немој! – кричао је Марко дахћући преко Старог града. – Ујешће те.

Скоро слеп од суза, једва је видео Фатмира.

- Фатмире! – убиће је!

- Јесте. – мирно је одговорио Турчин. – Не иди.

Краљевић Марко, јунак, јекнуо је као тешко рањени јелен и сручио се на колена.

- Зашто? – дерњао се у сиво небо. – Због мало телесних задовољстава?

- Због много више добити, каурине. – Фатмир је чучнуо испред њега. – Потребно јој је женско тело због сједињавања с тобом. Немој да се превариш и омогућиш јој то – остаће у теби и дириговаће твојим поступцима све до одвајања те блесаве главе од тела. А то ће бити кад он пожели. Изабрала је ту несретницу зато што си јој склон.

- Уништићу је! – опет је зашкргутао бесно.

- Тешко. Убијеш ли твоју вољеницу, поново, само ћеш је натерати да потражи ново тело.

Марко је заплакао без устезања, не марећи шта ће Турски војник мислити о страшном српском јунаку, а потом су у тишини посматрали сутрашњи приказ у сиротињској кући: Јелена у прелакираном дрвеном сандуку изнутра постављеним црвеним платном, обучена у венчаницу, соба пуна белих љиљана и у црно обучених жена које наричу.

Туга је тог јутра походила многе домове Ужица, увек са другим лицем. Рецимо, неко је куцао на испуцала врата једне куће у циганском насељу.

- Шта је, који клинац! – дрекнуо је Дојчило пресечен у покушаја зајавивања Младе – опасан и високоризичан потез, – Тутањ!

Уместо тутња, тутњава, и полицијска цокула је пролетела кроз назови-врата и закон је закорачио и у ово легло криминала и порока.

- Несаломиви! – вриснуо је Дојчило изгубљено и сакрио се под јорган и под Младу.

- Излази! – наредио је Елиот Нес.

- Нећу!

Приправници су на миг прискочили и извукли Циганина обученог само у големе породичне гаће и мајицу са рупицама упркос јуначком отпору и кукњави.

На вратима се појавило неколико редова бели зуба.

- Дојчило, шта је то... – Раде Јањац је само започео питање и било му је јасно.

Нестао је тренутно.

- Сиктер! – викнуо је Несаломиви на остале. – Ништа се овде цабе не дели!

- Купио. – није ни трепнуо шверцер.

- Знам и где. – исцерио се инспектор. – Знам и да га још ниси платио и да ће те то скупо коштати!

Окренуо се наоштреним полицајцима.

- Испитајте га, али без грубости: мора остати жив.

Поздравио је окривљеног по пропису и пошао напоље, ногу пред ногу, чекајући неминовно.

- Чекај, Елиоте! – вриснуо је Дојчило ко Дамјанов зеленко. – Јесам. Све признајем, само немој да ме бијете!

- Пфуј! – плънула је Баба-прабаба и залепила Несаломивог шлајмаром. – Доле дротови!

- Скидај је са сламарице! – брисао се инспектор бесно. – Да није излапели шишмиш, гадно би се провела!

- Ово ће одјекнути у штампи! – викала је старица док су је скидали. – Пфуј! Ово је расизам! Пфуј! Пу, пу, пу!

И нашли су све, реликвије, пехаре, самурајски мач и Лего коцкице.

Доле у затвору, шверцер се двоумио између батинања тренутно и смрти касније и одлучио да одложи могућу патњу. Одао је Марка, сабљу Димискију и гомилу бедника и људи из фабрике расходи окупљене око пара и моћи.

Могло би се са сигурношћу изјавити да је Дојчило утоварујући угаљ са затвореницима ужичког затвора потпуно схватио примедбе Бабе-прабабе о женском соју и паћеничком приступу мушкиња "оној ствари" као сигурном путу у сопствену пропаст.

Да, то је схватио.

Али никад, никад неће схватити због чега је у оптужници стајало само "пљачка породичног накита и мирнодопских одликовања" горе и "контрареволуционарна делатност" нешто нижа – ни речи о сабљама, пехарима српске властеле и вредним сведочанствима негдашње моћи.

Чак ни оног пролећног дана у коме ће заувек нестати оне влажне туге из његовог циганског ока у неком од злогласних затвора.

13

Снег. И хладно, много хладно чак и бесмртнику и прикази.

Фатмир је неко време контао да ли га се све ово уопште тиче или не. Њему лично се све развијало добро – више се није будио потпуни испражњеног ума. Сећања су надирала и постајала чврста на светлости зимских дана.

- Слушај, каурине. – сконтао је. – Гадно си се увалио. Она роспија те зајახала поштено.

Марко је ћутке гледао у беличасте падине Забучја, леђима окренут Турици.

- Покушаће да те заведе у лику жене за којом си напукао. Немој пристати. – понављао му је ко зна који пут. – Ако је ти не опалиш, лутаће у том јадном телу док се не одлучи за његово напуштање, без превише утицаја.

- Прецизно речено, Фатмире, – умешао се неко нечујно пришавши с леђа, – Моћи те женске силе изгледају импресивно, али су врло ограничене.

- Макарије! – тргао се брко. – Алхемичар.

- Неуспешан! – исправио га је Макарије. – Сад више ни пародавци нису задовољни – због потраге за Златном књигом запоставио сам стварање злата! Напалио си ме поштено.

На помен Златне књиге Марко се смркао. Вила...

- Преживећеш. – пријатељски га је потапшао алхемичар по рамену слабом руком. – Предлажем ти да наставиш потрагу.

- Због чега? – јекнуо је Марко. – Да би она куја стекла више моћи?

- Можда твој налаз може и неко други употребити. – значајно је рекао Фатмир.

- Што више контактирам са колегама, све сам заинтересованији. Тајна скривена у овој рупи изгледа превазилази поимања једног човека, похлепу једног народа и потребе целог човечанства. – Макарије је био врло озбиљан.

- А вила? – питао је Марко.

- Ако је не повалиш, сметаће ти али те неће моћи онемогућити. – закључио је Фатмир сусрет на врху мртвог града.

А доле, у граду, изненађења нису престајала.

Свето Кланцара, идол ситних пробисвета, играо је "Шлаге" са момчићем дошлим из Тутина код другог стуба испред кина "Партизан". После три попаљене новчанице оцени је да је поштено да изгуби једном.

- Добио сам! – кликнуо је Тутинац.

- Јеси, затвор. – појавио се Мијо Цврчак из стуба.

Кланцара је реаговао као електронско окидно коло, окренуо се и прилепио се уз прса Несаломивог.

- Свето, ево ме. – осмехну се Елиот Нес. – Дођи да причамо.

Момак из Тутина је прошао са грдњом, обећањем да неће више никад, само да му не обавесте укућане, и скраћеном верзијом педагошке беседе, а шеф "Пете колоније" је добио прилику да разговара са инспектором у канцеларији, а не у 'тринаестици'. Пријатна промена.

- Причај. – казао је Несаломиви.

- Шта?

Несретни Свето је сабрао двадесетак ситних крађа, три поштене туче, седам уобичајених малтретирања, једно полусиловање, продају шверцоване и украдене робе и закључио да су му активности ове недеље у оквирима нормале.

- О Марку Краљевићу, сабљи Димискији и Златној књизи. – Прекрстио је руке страшни инспектор.

- А, то. – одахнуо је Свето. – Појавио се ниоткуд и прича се да је посредно или непосредно крив за смрт Рата Мунигуза. Он је истребио и оне твоје...

- Нису они моји! – љутнуо се Елиот Нес.

- Добро. – Кланцара је помислио како пораст компетенција обавезно проузрокује грубост и осећај моћи, али преварио се. Несаломиви је био такав само због звона које је бобоњало негде у њему самом и упозоравало на недораслост стварима у које се плете. – Наста, Пеле, Пилот, Копилот, овај, Звездочатац, Циганка Рада и њена дебела кћерка. Вероватно и онај несретни Дојчило преко ње. Тоша Слепац.

- И Тоша? – подигао је обрву Несаломиви.

- И Тоша. Оркестар "Нова калафонија". Алхемичар.

- Ко! – скочио је Елиот Нес бесно.

- Алхемичар. – Свето се зачудио бурној реакцији. – Онај што...

- Тишина! – дрекнуо је инспектор. – Нећу ни да чујем ни речи о том измишљеном мрачњаку! Ово је позни двадесети век и нећу допустити никакве мистичне патке! Поменеш ли га још једном, надрљао си!

Прозујао је још три круга ради довођења количине адреналина излученог на помен Макарија на колико-толико нормалан ниво.

- Слушај, Свето. – запалио је цигару. – Имам материјала за тебе и твоју екипу колико хоћеш. Знам и оно што си ти заборавио, ни твој стриц који те редовно вади из срања ти не би помогао кад бих то мало потерао.

- Ја...

- Ћути. Од тебе и твојих очекујем податке о том лудаку. Све: кретање, контакте, говоркања. И још нешто: нећемо видети ако будеш користио мало суптилније методе за прикупљање података од клошара. Знаш, они познају све живе полицајце у граду.

- И мртве. – Кланцара је направио фазон и гадно погрешно.

- Оклизнуо сам се. – објаснио је друговима порекло маснице око ока кад су се окупили у "Конгу". – Нису ме пипнули, мајке ми.

Цело поподне Марко је провео у самачкој соби, без икога. Ударцем моћне песнице о трошни зид позивао је Селену да утрчи ако може нечујно и невидљиво, и донесе флашу пића из велике резерве.

Био је пијан к'о клен, к'о змија, к'о шумска комисија од три члана, и није знао за себе никако.

Са зида је скинуо рам 30 x 50 цм наборан сликама из живота професора Ратомира Ћирића и прелазио грубим прстима по површини стакла.

Ђаво му није давао мира – роварио је по исцепаној души као жижак у балконским вратима.

Бљескови сећања или тлапње депресивног пијанца?

Потегао је флашу и свукао преко пола литре тзв. природне ракије и осетио како је унутрашња ватра прихвата и распламсава се још више, букти.

А жижак никако да изгори.

Код следеће флаше је покушао себи да објасни, разложно колико то пијан човек може, да му та два сусрета са,, са... Јеленом... не могу значити толико – па срео је и обљубио толико жена. И бољих риба!

Цангр. Флаша.

Цангр. Стакло пуца и фотографије се просипају, и крв, али ране на рукама брзо зарастају, а оне друге...

Урла.

И денатурисани алкохол скривен у питкости мушки удара изнутра, и грдосија пада, несвестан. Кратки мир.

И када је све постало још мирније, устао је са пода и погледао опружено тело.

"Могоа бих баш и да се окупам." закључио је.

Осврнуо се и видео да ништа не постоји сем њега и опруженог тела са пеном на устима.

"Марко." дрмнуо је трупло. "Помери се."

Изгледало је као да она зелена птичица дрма Забучје и инсистира на померању.

Чучнуо је поред себе и видео да су очи полуотворене – беоњаче кржаве од плача, ветра и алкохола.

"Е, и ја сам ти неки херој." сео је на тело. "Чекаћу. Нешто се мора десити."

И десило се: кроз ништа, небојено и безвучно, долазио је Макарије. Као да клизи. И, некако, лепши, пламанитији.

"Ене!" – изненадио се. "Ту си."

"Ево ме. Откуд ти?"

"Ступио сам на виши ниво у току потраге за Златном књигом. Не много виши, али ипак виши."

"Честитам. Теби иде боље него мени."

"Јебало мајку", насмејао се алхемичар. "Чим сам се мало уздигао изгубио сам способност стварања злата."

"И?" слутио је Марко.

"Бесан и луд, изазвао сам реакцију у којој смо погинули два специјалца и ја."

"Ти си..."

"Мртав."

"А откуд ја овде?"

"Ваљда си и ти мртав." слегао је раменима Макарије. "Ово и није баш место за живе."

"Ја сам бесмртан!" успротивио се Марко.

"Ах, да..." сложио се алхемичар. "Онда ти је то нешто привремено. Или је умрло нешто у теби. У сваком случају, немој се предуго задржавати – ко зна хоћеш ли се моћи вратити ако пожелиш."

Тело се мешкољило и Марко се залелујао.

"Еј!" уплашио се. "Одвуче ме тело."

"Чекај!" дигао је руку алхемичар. "На ковчегу пише "ET IN ARCADIA EGO"."

"Шта?"

"" ET IN ARCADIA EGO"." поновио је. "Потражи..."

Али Марко је већ био нестао.

Људескара се подизала с пода питајући да ли је задовољан због повратка или не.

Сећао се баш свега и био је дубоко свестан пријатности која га је обузимала у ништавилу.

"Можда има још познатог света?" запитао се мало мање пијано. "Ваљало би тамо чешће навратити."

Појма није имао да му је алхемичар махнуо, прошао кроз њега и упутио се ка некој светлости на хоризонту.

Биће то дуг пут.

Битни понедељак

Пре битног понедељка на Титово Ужице се стровалила једна од тешких недеља којима је ова котлина склона: претопло за ово доба године, без ветра; небо ведро и црвено забојено при спуштању сунца уа Стари град. Све мирно. Мртво.

Људи се тад завлаче у куће и с тешком муком преваљују отежала тела с фотелја на кауч и обрнуто, пиљећи у екране као да ће им то буљење разрешити све петљанције у које су запали.

Гледају све: мрешћење тропских рибица, отварање најновијег спомен-парка, трочасовни словеначки квиз препун досадних питања, разговор са недавно преминулим уметником о односу стварног и кошмарног. Све гледају, ништа не виде.

Тад је врло лако склизнути у самосажалење, оно слатко и жељно размишљати како би било лепо да сам мртав, али да могу све да вас видим из прикрајка, чујем шта о мени причате, још лакше набусито одговарати најближима и закерати за сваку ситницу.

Чиреви прораде, горушица мучи доста људи.

Млеко се на шпорету квари, тацне и шољице испуштају, сијалице пуцају при притискању прекидача.

Ако има шта да се поквари, био то зуб или фрижидер, хоће.

Предвечерје тишина постаје неподношљива. Звук аутомобила или падање балконске надстрешнице на кући са оне стране долине прима се као доживљај, па смета чим се изгуби.

У кафанама седи двеста најзалуднијих и најредовнијих, и не игра шлаге нити оговара државну политику. Не јадикују ни због пропасти локалног фудбалског клуба.

Седе и ћуте.

Увече слабо ко излази, и ко изађе брзо се враћа.

С очајањем ишчекују први радни дан.

И у тај битни понедељак, у раним сатима, једна пуначка жена у црнини ушла је у приземље робне куће "Београд". Хтела је, верује се, да купи пластични чешаљ са цртежом руже и флашу густог сока.

Хтела је, а стала је као стуб усред самопослуге попуњене купцима расположења црњег од њене одеће.

Зенице су се рашириле, лице згужвало у маску ужаса и бола.

- Јелена! – вриснула је и пала.

Девојка, шта девојка: риба, окренула се равнодушно и погледала у жену прекривену гомилом конзерви и картоном са натписом "ZA EXPORT".

- Шта јој би! – скочила је касирка. – Обори ми конзерве.

- Падавица. – рекла је вила. – Сигурно је падавица.

Покупила је ситнице потребне за улепшавање фасаде и изишла не окренувши се ниједном.

- Ко ће ово покупити. – подбочила се касирка љутито. – Еј, жено, устај!

Покојница је прошла улицом дугом стотинак метара и обрела се на аутобуској станици. Осетила је згрануте погледе људи који су је познавали, унапред је чула приче које ће бити под хитно сронене, дотеране и прошетане градом, и било јој је мило.

Устала је код трафике и купила модни часопис, гледајући околу: тражила је Мицу Двиску и Мицу Прангију, добро јој познате представнице најстаријег заната на свету. Планирала је да им се придружи – векови апстиненције тражили су што хитнију употребу тазе тела.

- Јелена.

Препознала је глас и стресла се од узбуђења. Окренула се, устрептала као бреза, и пожелела да се одмах баци Марку у наручје.

- Где ћемо? – питала је и не примећујући сенку у јунаковим очима. – Брзо!

Иако је мирно изгледао, у Марковој утроби тужно је мјаукао чопор мачака.

Позвао је такси, Милана, дао му пуну шаку згужваних пара и рекао му да вози на Прашиновац.

Бацила се на њега још у колима, цепајући хаљине и нервозно тргајући шлиц на кожним панталонама бркатог партнера.

- Ау! – погледао је Милан у ретровизор и закачио бициклисту, социјалисту – утописту по усмерењу, и лансирао га на уличног продавца кестена.

Вила Јелена је цичећи од беса ослободила киту коју је са поштеним намерама стварала и успентрала се вриштећи из све гласа.

Такси је вози, људи су истрчавали из скромних домова мислећи да је дошао тај дуго најављивани атомски рат и смак света.

"Јебо вам пас матер!" очајавао је Милан таксиста. "Одробијаћу ја ово!"

Урлање и ломљава су се наставиле и у Марковој соби. Уседелице и маторе девојке су се згражавале и крстиле, маме су утеривале децу у куће и навлачиле завесе.

Јатаци су, нањушивши шта се дешава, у широком луку заобишли поприште исконске борбе и нестали куд који.

У пољопривредну апотеку ушла је Селена, пријатна и врло расположена.

- Кило живе соде. – тражила је љубазно.

Уједали су се, гризли и прекривали негде до предвечерја, а онда је, јашући одозго све ближе, Јелена крикнула:

- Долазим! Долазим! Долазиииииим!

и Јесте.

Марко је увио кичму тако да су пршљенови запраштали и арлаукнуо не пригушујући страшни звук ни најмање.

Женско тело је клонуло на њега, мртво, испражњено. Пажљиво га је спустио на под и пољубио у чело.

"Хеј, ту сам!" јавила се вила. "У теби! Не мораш љубити тај леш!"

"Знам." устао је Марко.

"Ово ми је био циљ – тотална сједињеност." у гласу пуштеном по глави осећало се самозадовољство. "Ипак, можда сам требала одложити сједињавање... Годи ми туцање!"

Јунак се облачио.

"Заједно смо јачи." брбљала је. "Већ видим неке од података које поседујеш..."

Изашао је и пожурио у град.

"Шта велиш на вишевековно љубавно умеће? А?"

На слануши је чекао Тоша Слепац, баш како је договорено.

"Јелена, Јелена, Јелена..." почео је Марко да понавља у себи.

"Хеј!" збунила се вила. "Престани! Не могу да пратим ни сопствене мисли!"

"Јелена, Јелена..."

Осетио је како га Тоша хвата под руку.

"Зашто си зажмурио?" узнемирила се. "Ко је то са нама? Кажи нешто!"

"Јелена..."

И два слепца су пошла до главне улице и попела се на ниску зграду са светлећом рекламом.

Помогнут Тошом, Марко је клекнуо и провукао главу кроз "А". При мењању светла неко пажљив је могао видети блесак тешког сечива и примитивну конструкцију гиљотине наручене код приватника из Крчагова, добро плаћену и због тога завршену на време.

"Јелена, Јелена..."

Људи су показивали прстом у ћушаву главу са вучјом капом и окупљали се у групице. Жагор је јачао.

- Шта је то горе? – оштро је подвикнуо Мијо Цврчак. – Одмах силази!

Уплашени Тоша је подвукао канапче и сечиво је фијукнуло.

Крик, нестваран, и глава се одвојила и пала пред ноге ужаснутих сведока. Кричала је и даље бечећи се страхотно, а крви из вратне артерије прскала је по оделима приспелих.

Вриска и узмицање.

А горе, све страшније.

Тело се прво бацакало рањавајући се о конструкцију рекламе, па се усправило, на шта се Тоша Слепац накратко онесвестио.

Обезглављени јунак је јурнуо ка кровним вратима, залепио се о изљуштени зид са натписом "СМРТ ФАШИЗМУ – СЛОБОДА НАРОДУ" и пао, усправио се поново батргајући удовима и сјурио се низ степенице бојећи зидове крвљу.

Глава је женски вриштала:

- Издао си ме! Издао!

Осетљивији су падали, храбри бежали. Само радознали и перверзни били су сведоци крклања, турбулентног витлања ветра по главној улици и фијука понижене хладноће према Прашиновцу.

На вратима црвене зграде појавило се тело и заломатало према глави. Ужас у јауцима присутних.

- Немој! – повикала је.

Снажне руке су пронашле чупави бусен са вучјом капом, подигле га и насадиле на врат,

Задрхтао је као осуђеник прикључен на већи напон од обећаног.

- Аааааааааах! – урликнуо је јунак и погледао око себе.

Сада је већ све било пусто.

Сео је на ивицу тротоара дубоко свестан грешке која га је жестоко оптеретила. Просто је могао видети како Јелена још једном оживљава, пунија зла.

- Марко, идемо! – журио је Тоша. – Кад будеш други пут хтео да се убијеш, договори са са свим деловима тела.

Други круг

У ноћи битног понедељка Мијо Цврчак је завршио на нервном одељењу, и никад више неће изаћи на слободу и у нормалност.

Слуђен, држао је говоре патриотске садржине и помињао Катаре и обред са одсеченом главом, за који никако није могао чути на курсу за позорника.

Сви присутни на Марковој представи нису заспали. Прво су по сто пута понављали своју причу инспектору из милоште названом Несаломиви, потом су седели у својим кујницама или огромним дневним собама, пили домаћу ракију, пиљили испред себе изазивајући бојазан код укућана.

Телефон на инспекторовом столу је зазвонио. Новинари. Незгодни.

- Да, прича се. – потврдио је. – Приказе, мртваци у турској униформи, васкрснућа девица, одсецања глава... И још много тога.

- Шта кажете званично? – интересовао се новинар. – Потврђујете или демантујете.

- Потврђујем. – нерадо је рекао Елиот Нес.

- Шта је Златна књига.

- Не знам.

- Да ли је у питању заиста Краљевић Марко?

- Не знам.

- Шта кажу стручњаци?

- Ћуте.

Спустио је слушалицу. Сломљен.

Добро је знао да ће сутрашње новине бити шенлук – наслови преко целе стране, указивање на немоћ науке и органа реда, објашњења психолога, социолога и парапсихолога, глупа и пуна бесмислених речи.

Знао је и да ће остати сам на ветрометини. Сви ће ћутати и чекати развој догађаја, а јавност ће њега питати и тражити објашњења. Дејство.

Лично, као приватно скоро интелигентно биће, појма није имао куд удара. Школован као материјалиста и исто тако одгајан, није могао да прихвати бића у чију се присутност више пута уверио.

Извадио је службени пиштољ, напунио га и прислонио на чело.

Зажмурио је.

- Не. – спустио је оружје. – Интересује ме шта ће бити. Можда ћу и решити. Помоћи ће ми неко. Имам гибаницу за вечеру. Можда бих остао жив, а као биљка.

Тодор се није усуђивао да опет ургира за мало слепила према Марку. И сам је имао гомилу проблема: сахрана жене, фрка са блесавим алхемичарем... Једино позитивно је било што је пронађено благо украдено из његовог салона и што је функционерима плата подигнута за тридесет процената, и то ретроактивно за целу годину.

- Док се мало слегне. – рекао је Уметнику I и Уметнику II док су мезетили јање, и ни сам није знао мисли ли на печење или политичко безбедносну ситуацију.

Нога у чизми је опет прорадила. Овај пут на Прашиновцу, соба и врата Маркова, ударац Светов.

- Ха! – викнуо је и заузео карате гард.

Иза њега је била комплетна "Пета колонија" са пиштољима у рукама.

- Нико. – опустио се кад је угледао уништену собу. – Празно.

- Пилот је иза оних врата! – показао је мали балави. – Оних зелених.

Развалили су врата и испрепадали мамурног пилота.

- Свето! – узвикнуо је. – Знаш ли које је доба?

- Предзадње време је прошло. – мужевно је узвикнуо Кланцара. – Ко је Марко?

- Јеси ли ти блесав?

- Пази шта причаш! Ми радимо за тајну службу!

За сваки случај му је прилепио шамар и одмах се повукао.

- Ко је Марко? – дернадао се.

- Како ко? Марко је Марко Краљевић.

- Одакле долази?

- Из Тамног вилајета.

Пилот је видео пиштоље – мало је изоштрио алкохолом замагљени оптички систем.

- Немој, Свето. Брате! – заплакао је. – Знам ти оца! Пили смо заједно док није рикнуо од цирозе...

- Ћути!

Страшни вођа "Пете колоније" је био на ивици суза, али...

- Средите га! – наредио је и изашао.

Стао је испред кућерка, готово истоветног оном у ком и сам живи, удахнуо дубоко и погледао у ведро небо.

Трудио се да не обраћа пажњу на звуке: ударце, псовке и кукњаву старог човека.

- Јеси јунак, јебало мајку. – из мрака је изашла Луда Наста. – Пеле не може да се одупре ни малом детету.

- Завежи, лудо! И тебе ћу! – запретио је Кланцара прстом.

- Можеш само да ми попушиш пичку на сламчицу.

Прошла је поред њега мирно, као поред заораног турског гробља и ушла у собу.

"Пета колонија" је довршавала шутирање несрећног пијанца.

- Доста је било. – рекла је жена.

Пришла је, извадила чисту марамицу и обрисала батинаном крв са усана.

- Нисте помислили да дођете, попијете пиће и лепо нас питате за Марка.

Ћутали су. Мислили су да овако треба.

- Нисте помислили ни да је Марко бесмртан.

Очајно су ћутали.

И ништа нису мислили.

А бесмртник је тумарао градом целу ноћ, изазивајући панику где год би се појавио.

Једна патрола је пуцала, и погодила, подсетивши га да није лак за уништења.

Јечећи од муке попео се уз Забучје, на Биоктош. Није био сигуран да је Макарије Мртав.

Није био више ни у шта сигуран.

Ступио је на зараван и згурио се од чуда.

Није било ни стражи ни специјалаца и камиона за злато. Није било ни куће, ни трага од ње чак.

Само узорно заоран засад пшенице, тазе.

Окренуо се – није погрешно место. Ту је до скоро било једно од места на којима је налазио макар мало мира.

Пожурио је до ивице и погледао Стари Град, преко амбиса.

- Фатмирееееее!

Ништа.

Узао је снагу и развикао се из пета:

- Фатмирееееее!

- Шта се дереш, магарече? – упитао је Фатмир и умало изазвао сурвавање бесмртника низ литицу.

- Откуд ти? – запањено се Краљевић.

- Био ми је симпатичан тај Макарије. – у војниковом гласу је било доста сете. – Каурин, а није цукела. Реткост, Алаха ми!

- Ја сам...

- Знам.

- Са вилом...

- Знам! – подигао је Фатмир руку. – Знао сам још док сам ти говорио да то не радиш. Српска будала...

- Покушао сам да се убијем... – утучено је рекао јунак.

- И опет је заузела Јеленино тело... – замислио се Турчин. – Биће с њом белаја.

- Шта да радим?

- Тражи Златну књигу. – рекао је Фатмир и отишао.

Марко је пожелео да га зовне, али није. Полако је учио да свет није ту да се прилагоди његовим плановима.

А Јелена? Кад се обрела у селу, обукла се, дотерала фризуру и фасаду, узела дусу пара да јој се нађе и сишла у град.

Смешила се сваком мушком створу и тиме полако потискивала бес због поступка њене творевине, а и због сопствене неспособности да спречи тај циркус.

Нашла је Мицу Прангију и Мицу Двиску, и рекла три реченице: о парама за пиће и фини вечеринку, склоности ка фискултурно – љубавним активностима и жељу за ортаклуком у заједничком живљењу.

- То! – цикнула је Двиска. – То.

- Ехеј, имам идеју! – загрлила их је Прангија. – Пошто имаш мало пара, вечерас ћемо да позовемо три фрајера по нашем избору, бесплатно!

Поделили су задатке, прекрстиле и Јелену у Мицу и договориле се да се нађу за пола сата у стану.

Гњавеж већ данима није ишао у школу. На очевом гробу је био чешћи него у кући, али – затекао се у право време на правом месту.

- Молим? – јавио се на телефон.

Идеја му се одмах допала и за пола сата је био битан део кичерајског тулума у изнајмљеном стану у близини аутобуске и железничке станице, са певањем, плакањем, љутим народњацима и покушајима пуцања.

Иако је био радо прихваћен у собичцима обеју Мица, са Плавом (Двиском) чешће хватао у коштац.

- Гњавежу! – цмокнула га је.

Прангија је размишљала да доведе Шарену Мицу са којом се у кревету најбоље слагала, али је одустала. Плашила се да млади Ивандић не направи какав белај. Довела је неког Мићу, дрвосечу са рукама к'о ногама и шакама к'о лопатама.

За нову Мицу, засад без суфикса, набациле су једног финог.

Проблем је био што јој је један био мало, био он фини или жестоки.

- Да ли би могао још једном? – увукла се у кревет код Двиске и Гњавежа. – Вечерас ми доста треба...

Плава Мица се закикотала и напустила собичак, а Гњавеж се напалио од количине страсти уложене у његово поновно пуштање у погон, облика и кривина, врелих усана на све стране.

И док су гужвали постељину Нова Мица, вила, Јелена, сетила се да би могло да се добије и нешто више од тог дечака.

Слатко га је намучила целе ноћи, пунећи му уши шапатам о величини његове персоне и персоналних виталних делова, уму и безумљу, и успела је да га напади да се обуку и напусте топли кревет зарад присуства импресији рађања зимског сунца посматраној са Старог града.

Извукли су се тихо држећи се за руке, попели уобичајеном стазом бескућних љубавника, помогао јој је да пређе преко остатка зида.

Уз смијуљење и штипкање довукла га је до рупе и гурнула доле. Крик опет издатог.

- Правиш колекцију? – упитао је Фатмир.

- Аха! – насмејала се. – Хоћеш ли тело?

- Не. – одлазио је. – Ја нисам мртав.

Прелазно доба

Зора је некако килаво долазила са истока и град као да није журио да се пробуди.

На небу, у природи, у распуклинама фасада било је мноштво знакова да се нешто несвакидашње дешава и да ће живот у нерадним данима бити све друго него монотон; знаци само потпуним будалама непрепознатљиви.

Не би се могло поуздано тврдити је ли ико од Ужичана схватио дискретне поруке, али има разлога да се сумња: ни проста већина склона тумачењу узрока после читих последица није дала никакав исказ из ког би се таква спознаја могла потврдити.

Ипак: онај исти рибар који је и раније примећивао необична кретања око Старог града видео је јато дивљих голубова како јури једну врану. Бежала је уплашено кречећи све док није премашила тврђаву и зашла у атар Турице, а ту је стала, просто се укопала у месту, окренула и потерала јато пред собом ка граду.

"Аха." закључио је искусни речни вук и лизнуо кажипрст.

Подигао га је увис и закључио да не дува северац, како је јавио радио, већ западни ветар, Бошњак, и да то неизоставно има везе са цвиљењем паса луталица окупљених око огромне кошчурине.

Рибар је сабрао два и два, па и више, и потпуно погрешно закључио да је дан као створен за криволов на пастрмке на горњем току Дјетиње.

Оно што је у свему овом битно је да је тај скоро неуплетени човек врљао врлетима око Велике бране, омакао се и пао, успевши притом да обори камен који га је погодио у потиљак и убио, што је потпуно довољно да избежуми Елиота Неса, његове шефове и републичку милицију. Дуплирали су снаге, и прогласили највиши степен опасности већ негде око поднева, баш кад је Јелена силазила са Старог града.

Била је врло задовољна сношајем, убиством, материјализацијом тамног двометраша изузетне мускулатуре у једној ноћи. Док је трајало то чувено свитање одлучила је да Гњавеж постане нико други до Муса Кесеџија, Арбанас, по народној предаји већи јунак од Краљевића Марка, који га је поразио захваљујући помоћи посестрима виле.

"Овај пут је и вила на јачој страни." насмешила се лепа жена.

Врло брзо му је напунила главу језицима и особинама, сервирала податке о вечитом третману Мусиног народа као другоразредног, због чега се и он, некад давно, одметнуо и харач чинио.

И вила је грешила, али је избегавала понављање грешака: Гњавеж Муса, окупљен из мртвих јежова, смрсканих ракова, пребијених мачака, усахлих стабала, чворноватих коски, необузданих коња и непокорних сужњева, није знао ни да чита, ни да пише; размишљање му је максимално упропашћено.

"Златна књига, спавање, храна, секс." поновила је Јелена у себи Кесецијине најважније потребе.

- Јелена. – болно је јекнуо глас.

Стала је, узнемирено.

Из жбуња око путељка изашли су њен отац, његова браћа и сусед из старог краја.

Иако дан, бакље у рукама; иако ова година, глогови кочеви, крстови и венци белог лука.

У вампирску представу није се уклапала шетња у сред бела дана, али мало ко је у овим световима склон детаљима у периодима пуцања срца.

- Јелена, – с муком је рекао отац, – Јеси ли вампир?

Смешила се и било јој је криво што нема очњаке – веселило би је страховање простог света.

- Кажи да си жива сахрањена! – преклињао је. – Кажи било шта.

Људи јаких руку су се примицали.

- Смрт смртнима! – сикнула је. – Све ћу вас у прах и пепео претворити!

И то је била команда из људског страха неизговорена: преплашени смртници су прискочили.

Један стриц је пришао с леђа и ухватио је око груди стежући и руке.

Комшија је примакао крст до лица искривљеног од беса.

Отац је, плачући, зарио његовом руком зашиљени глогов колац у срце кћери.

Избечила је очи не испустивши ни гласа и нагло се опустила.

- Изгледа да је готова. – једва је рекао онај стриц који је држао Јелену.

И ветар из женског даха је фијукнуо оборивши им сељачке шајкаче из навике и носталгије ношене и у овом граду; утроба им се смрзла, душа занемела.

Студен је бесно фијукала неко време и сурвала се назад.

- Готови сте. – жена је отворила очи и подигла се. – Појешћу вас непечене.

Групни врисак је заглавињао прем Турици не окрећући се све до куће, соба и безнађа.

- Хахаха. – слатко се насмејала вила, и опет се осетила као Нова Мица, и опет осетила нервозни свраб међу ногама.

Пошла је обалом Ђетиње накожила се право. Помислила је да је та језа окаснели талас задовољства због лепо разрешене сцене са оцем њеног доброг тела, и погрешила.

- Откуд ти то? – питао је професор латинског хаотичног Марка, такође мало напетог из непознатих разлога.

- То пише на једном ковчегу. – објаснио је.

- На Пусеновим "Аркадијским пастирима"? – устао је професор.

Да је знао да је и он једним својим делом био професор, колега овог што паметује, и да су се мрзели као пашчад, Марко би га завалио честитом шамарчином, продрмао и извукао информацију најбржим путем. Овако...

- Није важно где... – с муком је одговорио. – Шта значи?

- " ET IN ARCADIA EGO..." – театрално је изговорио латинац. – И у Аркадији ја...

И ућугао.

- Шта? – после паузе је питао Марко.

- Молим? – пренуо се професор.

- Шта је то тај радио у Аркадији. Мислим...

- Ништа. То је превод.

Јунаку је бивало тегобно рашчлањивање енигматских порука. Поготову у овој ситуацији.

- То ништа не значи. – викнуо је. – Недовршено је.

Латинац га је погледао преко наочара и осмехнуо се саосећајно.

- И ја сам то мислио кад сам први пут натрчао на тај натпис. Нећу ти ширити ни дужити: неки сматрају да је прави исказ у ствари анаграм од првог. "I TEGO ARCANA DEI ". Нећу ти причати ни о Катарима, Темпларима, Масонима, Сионском Приорату...

- Ама, скраћуј! – није издржао јунак.

- Одлази! Кријем тајне бога.

Краљевић га је гледао с неверицом.

- Хвала. – дунуо је на врата.

Није осећао суровост спољашњег света – идеја да је Златна књига у ствари оригинал Десет божијих заповести, а њен сандук баш шкриња са гомилом тајанствених моћи страшно га је уплашила.

То првих десет корака.

Других десет прешао је спорије; знао је шта би могла бити Златна књига и шта би могао значити натпис, али и даље није појма имао где да то тражи.

Пожелео је савет Макарија. Поглед Јелене. Дервишки плес. У крајњој линији, Селену. Или Младу.

И још штошта је пожелео, и одмах сабрао и одузео: све је то подједнако далеко, јер постоје врата и страже, Тамни вилајети и несношљиви бол усред широких груди.

Пре него што је могао закључити меру глупости садржану у одлуци да се напије, купио је кутију жетине и увукао се у степенице предвиђене за случај пожара, негде у сам врх оближње зграде.

Пио је, брундо, маштао о другим људима у свету изван овог, пио, плакао, пио, пио, пио...

Пуна кућа врата, ниоткуда ђака

Вече је распирило врло разне приче и дало им замах који здрав ум више не може зауставити.

Радило се није богзна ни пре овог недокучивог хаоса, а сада је графит црним спрејом испрскан на једном од погодних зидова добио пун смисао: "Производне активности стагнирају..."

Нова Мица је обавила неколико куповина пазећи да не натрчи на неког из претходног живота – као да је осетила назнаке отимања ситуација из њених вилински руку.

Са пуно духа је биркала одежду за њену најновију креацију: црне кожне панталоне са металним нитнама набављене из Турске за један бутик, наравно, преко "Пете колоније"; рокерске чизме са много копчи и километарским пертлама; кариране кошуље, топле, вероватно неуспео покушај извоза за канадске дрвосече; јакна кожна, из Милана, допремљена преко онемоћалог канала јакних момака са Царине и Ракијског пијаца; нитне, рукавице, црну мараму за око врата.

"За разлику од оног сељака, Муса ће бити фрајер!" била је задовољна.

Позвала је такси и несрећни Милан је проклињао рефлексе и спору памет све до краја асфалтне улице што води до Старог града.

"Ако овде уђе онај рапаљ Марко, убићу се." дрхтао је.

Није. Јелена је поштено преплатила вожњу и стрес и ушла у мрак и зидине.

- Муса! – тихо је зовнула.

- Ммммм...- зачуло се из тмине. – Ту сам.

Изашао је, голем и го.

- Донела сам ти одело. – задрхтала је Јелена од страсти. – Али, не мораш га стално облачити.

- И нећу... – сузио је очице. Трећа нога тражи чизму за себе.

- Ево је. – тресући се као лист, вила је задигла сукњу и спустила црне гаћице.

Окренула се, натрћила и ставила руке на зид, а Арбанас се закуцао тако силовито да се питала није ли се и тај стари зид мало помакао.

Уз један други зид, исписан љубавним, антидржавним и скоро паметним мислима, на каљавим степеницама предвиђеним за случај елементарне катастрофе, смотао се један Марко. Сложена катастрофа духа.

Сањао је Макарија и очи су му као некад поскакивале испод потамнелих капака. Да, сањао је, и тај доживљај је био знатно различит од правих продора у Тамни вилајет.

Алхемичар је цртао некакве шаре, једнороге, Меркур и змију са репом у устима; скрхани јунак је мрмљао у круг неразумљиве формуле преображаја. Нека друга, можда ближа свести половина, напрезала се да успостави неки ред, са ове или са оне стране прага, свеједно.

Дрхтао је, цвокотао.

Наједном, Макарије је одбацио мензуру и она није пала, не, она се поделила и постала нешто сасвим стото, са крилима и зубима, загледао се у тачку са које је Маркова свест посматрала сву ту нејасноћу и јасно рекао:

- Огрешо си се.

Из тачке гледишта формирало се питање, билно. Очајно.

- Самоубиство никако не ваља. Све си нас дубоко разочарао.

Уздах, па:

- Сумњам да ће ти ико отворити врата Тамног вилајета.

Пресуда.

Тамо на старом граду вила је крикнула, Муса засоптао и Марко се пробудио. Тежак, мамуран, збуњен. Уплашен.

Устао је, тетурав, и у мраку некако уфиксирао врата која су излазила на пети спрат.

Пришао им је, напрегао се свим силама да понови тај познат му осећај приближавања Тамном вилајету, пружио дрхтаву шапу и отворио.

Прљави ходник, лифт са разваљеним дугмићима, искрице шпијунки.

- Проклетство! – крикнуо је и треснуо руком кроз дрво врата.

Иза првих врата десно, у топлом миру свога дома, седео је Стево Жаранић, официр. Подигао је обрву – није му се свиђало што је давање инструкција његовој драгој супрузи прекинуо непредвиђени звук из ходника.

- Жаре! – довикнуо је.

Из соба је роксовала музика.

- Жаре!

Из музике је извирио бусен насађен на мршаво тело.

- Шта оћеш?

Изгледа да неки твој издише на помоћном степеништу. Иди провери.

- Иди па провери! – одбрусио му је син и нестао негде између бас бубња и ритам гитаре.

Мајка је опет шмрцнула.

- Добро. – рекао је достојанствено Стево. – Ја ћу и проверити.

Кад је био на два метра од врата, квака се повила на доле.

- Закључано је. – рекао је родитељ бусена.

Да, и Марко је осетио да су врата закључана, и то је његовом уму улило нову наду, неосновану. Гурнуо је раменом и дрво је прсло. Поред обеућеног Стева су протрчала врата и огромни човек са ауром од најфинијих алкохолних пара. Разбили су стакло на кухињским вратима и пострли се по скоро орибаном поду.

Марко се подигао на ноге јуначке, једва и упиљио у официра.

- Не. – рекао је после пажљивог проучавања. – Ти си са овог света.

И док је излазио из собе је извирио Жаре Жаринић и потпуно нетактично поступио.

- Матори, – питао је, – шта то лумпујеш по кући?

Матори је прискочио до наткасне са службеним пиштољем, због шокантне појаве српског јунака, али тај потез је био потпуно погрешно схваћен.

- Ћале немој! – закукао је бусен.

- Стево! – вриснула је мајка очајно.

Марко је већ био испред суседних врата. Није ни покушао петљанцију са кваком: гурнуо је раменом и прекинуо прељубачку идилу Дула Веља и Ваља Камиле.

- То је онај! – вриснуо је Вељо.

А онај, полуслеп од бола и пијанства, тупо је загледао – пајташе који су пре подне клошарили, враћали се на ручак и бивали добри синови све до вечере.

- Али ви нисте. – одмахнуо је и отрчао.

Његова појава је утерала Стева у стан, где су га жена и син савладали заједничким напором.

Стрчао је низ степенице: Крв у њему је урликала због скучености жила, срцу су биле премале те огромне груди.

Провалио је опет.

Мрак и два реда зуба Рада Јањца затеченог са накитом у једној и поштанском врећом у другој руци: жива слика наглог кајања.

- Ја нисам... – шкрипнуо је Циганин.

- Не, ниси! – јекнуо је јунак и окренуо се.

Јурио је даље низ степенице, а иза њега су се отварала врата, жагор је добијао хистеричне одјеке у пустари те чупаве главе.

Крикнуо је.

Стакла су задрхтала, поспали бецнули, онима по ходницима говно се смрзло у гузици.

Испред улаза је већ био милицијски ауто са два очајна пуба. Када је крик протрчао, имали су нека посла око радио-станице, суга, мењача и појасева. Тек кад им је одмакао десетак метара ка граду, пошли су за њим.

Отворио је врата Удружења пензионера – ледени страх да им је смрт одбројала те последње дане и одбила да дода камату. Чангрљање коцкице по столу, оборена домина, краљица испод стола.

Одмахнуо је главом.

У радио-клубу седео је Чомбе, сабирао и одузимао.

- Јеси ли платио чланарину? – питао је оштро иако је снимио да се не би добро провео кад би га брко мало дохватио. Њему су и мафијаши плаћали чланарину приликом првог уласка у монтажну бараку са великим стаклима.

- Неееее! – ухватио се Марко за главу. – Неееее!

- Мики! – зовнуо је Чомбе. – Дај једну чланску карту!

- Неееее! – заурлао је јунак и побегао са прага. – То је крај!

- Шта би? – извирио је Мики из суседне просторије. – Неће да плати?

- Сигурно мисли да ескивира чланарину за ову годину пошто је децембар. – укресао је Чомбе "Викенд". – Ако дође почетком следеће, наплатићу му и за ову!

Марко је излетео у прву зграду преко пута, уздахтао уз степенице и пао испред једних врата.

Покуцао је.

Чули су се кораци, ситни, и неко је отворио врата. Црвено светло је изашло у ходник и увукло се у оба очајна ока Краљевића Марка.

- Мицо, – рекла је Мица Прангија, – Марко!

Двиска је помолила кљун, прекрстила се и позвала слатке дечаке из "Пете колоније."

- Ваш је.

Изашли су опрезно и установили да је Марко више негде друго него овде.

- Дај шприц! – наредио је Свето Кланцара. – Кокнућемо му троструку дозу.

Док је хемија ударала, древни јунак се блажено кезио и мрмљао песму из солдатских дана професора Рата Мунигуза.

Чешкање почиње

И не знајући да је и велики Марко натрчао на женску мину, пао на светлост, дим и гласове Мица и попио дозу неког страшног коњопоја, поставши тако посед "Пете колоније", Нова Мица, вила, Јелена, се освешћивала, прибрала одећу и помало доводила у возно стање. Колико се може.

- Ја одох. – рекла је Муси Кесеџији изваљеном на хладно камење. – Обуци се, сачекај неко време и крени са потрагом. Ноћићеш код Мица, то ћу средити.

Отишла је дрско газећи, осмехнута од увета до увета и уверена у коначни успех вишевековне потраге.

Муса је устао тек кад је и до његових специјалних и de luxe костију децембар прокрчио пут. У џеп је ставио новчић.

Обукао се полако, мислећи ваљда да бесмртност лишава живот сваке журбе.

Рокерски комплетиран, протегав се и задовољно се прегледао.

Раширио је руке и напео мишиће; некакав потмули звук, више вибрација, осетио се надалеко.

Кренуо је низбрдо корачајући као да жели да покрене то смрзнуто тело у тај смрзнути град, као да је то што он чини ходање а све остало бојажљиво саплитање.

Ретки пролазници, пијанци и утекли из треће смене су допуштали да им Мусине оштре очи дотакну њихове телећи и страхом фиксиране погледе.

- Добро вече. – јавио се некој дропљи. – Има ли шта?

Она је писнула, омотала боље свој јевтини капут од рестлова и онесвестила се.

Иако децембар, изнад Ужица је закувало, загромилало. Муња је севнула и киша је осула као некад, у бољим данима.

Пригушено светло, музика и женски гласови провиривали су у суморни свет при судбоносном отварању врата кафића мало уздигнутог изнад улице.

"Прво посао, онда провод." осмислио је Арбанас. "Али тек после пуно провода."

Кад су се врата широко отворила, изгледало је и да су брбљиве јапанске звучне кутије ућутале и погледале у типа који је морао да се сагне при уласку.

Ногу пред ногу, тешко газећи, пришао је шанку и сео на високу столицу.

"Биће белаја." знао је Мишко Џукац, власник, бармен и главни шмекер овог локала.

"Вино."

Глас је био дубок, храпав и довољно јак да се Џуки не нагне према Страшном суду.

- Долази. – звучао је скоро весело.

Узео је боцу 0,71, са пореклом на лажљивој етикети, театрално је показао Муси, отворио је мучећи се и насуо у чашу од децилитра.

Арбанас се није ни помакао.

- Већи суд. – рекао је полако.

Слутећи сигурни белај, Мишо се ушепртљао више но кад му је ненајављено упала републичка санитарна инспекција. Разумљиво: тад је била у питању дозвола за рад, а она се парама не може добити; сад је, осећао је, у питању живот, а ту паре обично нису успешне.

- Ево. – муцнуо је и ставио пред Мусу од пола кила пино рујна вина.

- Хвала. – искезио је очњак Муса.

Попио је бокал не прекидајући а присутни су, на верујући, гледали и гутањем кнедле помагали странцу у испијању.

Кад је искапио, Муса је плуноу залепивши једног мотористу шлајмаром и зафитиљио бокал међу флаше скупих пића нацицане испред огледала.

Срча.

- Вино, рекао сам. – био је језиво љубазан. – слабо ту рађа тај виноград.

Е, ту је већ мотористи пукао филм, јер, ем што је моториста и као такав предодређен за мангаша, већ га и клинци зову Мали Змај. А и у овом кафићу он је тај што тлачи околину.

- Кад га пођубрим с тобом, родиће! – рекао је бесно и ставио руку на црну јакну.

Муса је окренуо главу, погледао га тако да се Мали Змај умало није усро и осмехнуо се. Лед.

Устајао је полако и Малом Змају се чинило да ће устајати до бесконачности, и кад је израстао до краја ухватио је несрећног мотористу, подигао га са потпуно испруженом руком и бацио га бокалчетовим трагом.

Онда се окренуо не обраћајући пажњу на крвавог Малог змаја који је јечећи бауљао према вратима.

Церио се злобно. И моћно.

- Ти. – показао је руком на једну рибицу. – И ти.

Разгледао је знатижељно.

- И вас две, и ти плава. – одабрао је. – Скините се.

Оне су се згрануле, погледале у фрајере и газду очекујући заштиту. Даље је био ружан сан.

Муса је поделио пар шамара од којих лудара звони седам дана, заврнуо три-четири ува, цепањем помогао скидање женске поставе и сам се распремио.

Онда је легао на тросед, наредио женскадији да по торбицама нађу прибор за сређивање ноктију, раширио се као епидемија и четири претрашене маникирке су кренула на одговорни посао сређивања Арбанасових ноктију.

Пета, будућа супруга Миша Цукца, стајала је гола и тресла се као прут.

- А ти, срце, – показао је на њ, – ти ћеш да ми чешкаш јајца.

Затворио је очи и предао се уживању, а Цуки је изменио на лицу све боје лајт-шоуа, потегао из фиоке "магнум" купљен од шверцера из Новог Пазара пристиглих у Титово Ужице на студије и на рад у великом броју и скикнуо:

- Јебаћу ти мајчицу!

Муса је отворио очи, гости, маникирке и чешачица се пуштећи побегли и моћно оружје је грануло.

Голо тело је љуљнуло на тросед и одбило се као у успореном филму.

Муса је био уплашен упркос вилином испирању мозга.

Гледао је запањено крв и велику рупу на стомаку и ни сам није веровао кад је рана почела са зацељивањем на његове очи.

Устао је, а сви присутни су урлајући и цичећи изјурили на тешку кишу.

Муса је пустио стомак и принео окрвављене прсте лицу.

- Ради. – озарио се.

Сутрадан је у граду била фрка невиђена.

- Позовите војску! – урлао је Елиот Нес на неког са друге стране жице. – Нека опколе Стари град потпуно: нико не сме проћи ни тамо ни овамо! Још један бесмртни снагатор и ја ћу се убити.

Залупио је.

- У ствари, убио бих се још ноћас да Свето Кланцара није допремио дрогираног Марка Краљевића. – рекао је за себе.

Тип из савезног супа, бркат и ћутљив, "друг Моша", лупкао је оловком по гомили фасцикли.

- Крађе, нестанци, туче, убиства, виле, Марко Краљевић и Муса Кесеџија... Златна књига, алхемија... – набрајао је предмете из повеликог досијеа. – А истрага слаба.

- Да вас подсетим, Марко је у самици, добро увезан. – јетко је рекао Несаломиви. – А сад сте и ви, друже Мошо, ту, па ће све ићи као по лоју.

- Да, да... – мрштио се савезни. – Разговарао сам већ са њим. Готов је. Финито. Уништен човек.

- Је ли? – као зачудио се Елиот Нес. – Ако је он уништен, шта ће остали смртници да раде?

- Не пљескај. – устао је друг Моша. – На врло високом нивоу јутрос су одлучене две ствари.

"Моја оставка! – помислио је Несаломиви и било му је врло мило.

- Није. – савезни га је пажљиво посматрао. – Још није. Прво, стиже екипа научника, етнолога, историчара и шта ти ја знам кога све. Тражиће златну књигу.

- Зар и ми?

- Па, – мало се накашљао друг Моша. – ни сам нисам уверен у постојање таквих врацбина, али...

- Добри, добро, – прекинуо га је Елиот Нес нестрпљиво. – Даље.

- Друго, пусти Марка.

Несаломиви је помислио да је то негде забрујао вентилатор. Пропали ауспух. Котлић за воду.

Било какав шум који је донео у његов ум то сулудо значење.

- Оппростити, друже Мошо, стварно нисам чуо. – зачкилио је и начулио уши.

- Чуо си. Пусти Марка.

- Али, никад га више нећемо ухватити!

- Хоћемо. Он је ровит. Рањен. – наглашавао је сваку реч. – Потребно је да некако инсценирамо сусрет Марка и Мусе. Ако се њих двојца докаже, лакше ћемо ми тражити Златну књигу, а и постоји шанса да бар један буде елиминисан.

Ћутали су и чекали да Елиот постави право питање.

- А ако се уортаче? – није издржао.

- Неће. – друг Моша није био превише убедљив и гледао је кроз велики прозор. – Гле, почео је снег.

"Јебо те снег." опсовао је у себи Несаломиви.

Узео је слушалицу, чукнуо неколико тастера и назвао чувара.

- Митре, да ти кажем...

- Знам, шефе! – расположено је завречао Митров глас. Треба да пустим ову грдосију.

- Откуд знаш?

- Шушкало се још јутрос на доручку.

- Како то да ја никад не чујем та ваша шушкања? – викнуо је Несаломиви. – Сместа га пусти и пронађи комплетну Кланцарину банду!

Био је сувише уморан од свега да би залупио слушалицу.

Стао је крај прозора и гледао крупни снег како све јаче пада.

- Ау! – плеснуо се по челу. – Немам антифриза!

Дакле, ево вас

Решетке су се размакле и Марко је изашао у снежни дан.

Милицајци су држали пиштоље у рукама као да би то било од икаквог значаја у слушају да бесмртник помахнута.

Махнуо је руком, једва.

Где да иде?

О Златној књизи и Тамном вилајету није хтео ни да размишља. Имао је доста прилика да покаже своје трагачке и филозофске способности.

Да пије? Добро да пије, до бесвести?

То је већ прихватљиво звучало. Одабрати неку биртију, наручити јако пиће и ћутати чинило му се сасвим у реду.

- Марко!

Мучно му је било да подигне поглед.

Кроз узвејани снег прилазила је Луда Наста умотана у искрпљене шалове, бушан капут и обувена у Мунигузове Крцунке.

- Насто.

Пришла је и мало ћутала. Да ли јој то очи сијају од лудила или од задржане сузе?

- Било је лепо. – рекла је тихо. – Зато и није могло дуго трајати. Сад је све опет пусто.

- Где су... Људи?

- Тако велики и изгледаш као брод који тоне. – насмејала се некако.

Извукла је испуцалу и наборану руку из бушног џепа и поправила му разбарушену косу.

- Пацови су почели да беже и пре него што су Кланцарини клинци учестали своје доласке. "Нова калафонија" је добила тезгу, Млада глуми удовицу, Рада Циганка је отишла у Босну. Селена је нестала.

- Тоша?

- Цинкао је.

- Пеле и компанија? Јесу ли нашли пут у унутрашње светове?

Одмахнула је главом.

- Ниједан се не појављује.

Стара жена је оборила главу. Ломила се да ли да му каже нешто што је у својој лудости закључила. Ломила се и одустала.

- Марко, иди до Фатмира. – рекла је само. – Питао је за тебе.

- Неће ме пустити војска, чуо сам...

- Тебе хоће! Ништа се не бој! И... Ако све добро прође... Ратова собица је још твоја.

Помиловао је изборано лице својом ручердом и она искра из ока се слила до усана.

Док је ишао ка Старом граду није приметио да је у граду превише пусто и мирно чак и за то доба.

Јер, плакао је.

- Пустише те, каурине! – одушевио се Фатмир кад је погрбљени јунак ушао међу зидине.

- Видиш. – раширио је Марко руке.

- Пропао си више него што сам мислио.

- Судбина.

Ветар је износио хук Ђетиње из бездана.

- Чуј, Каурине, – турски војник је сео – дуго нисмо причали. И самном се неких ствари издешавало. Почео сам да се сећам.

- А ја бих да заборавим.

- И ја. Сећање је тешко. Међутим, неке ствари морам да урадим. Као и ти.

Марко је подигао главу.

- Ништа ја нећу урадити. – зловољно је рекао.

- Два дана? Десет дана? Годину? Петсто година? Будало бесмртна, једном ће ти доћи из дупета у главу!

- Изгубио сам поверење многих...

- Једном. Добићеш га и губити безброј пута за време твоје бесмртности. Него, да се на мучимо: кад опет кренеш за Златном књигом и нађеш је, предај је вили само овде.

- Зашто?

- Зато.

Марку се објашњење чинило разумним.

- А ако је Муса нађе?

- Уреди некако да се вила овде нађе. Кад се то деси, чак ће и теби бити јасно.

- Хоће ли се сјединити са Мусом? – сетио се Марко страшних догађаја.

- Не верујем. Колико је познајем, већ се улежала у оном лепом телу. Срећно, каурине.

Фатмир се окренуо и одјездио на путељак ризикантан за кретање било ког иоле телеснијег створа.

Неко јак се осећа баш остављеним.

А доле, у тазе изнајмљеном стану Мице Прангије и Мице Двиске, Арбанасе је на спектакуларан начин приводио завршници невероватан дан: Нова мица му је стајала на кари обгрливши га око врата а он је шетао по дневној соби.

Пре тога је гуслао све три наизменично изазивајући усхићење Плаве и Црне Мице тим зналачки извајаним органом који је знао за падове, пио сто пута гора пића од оног вина понуђеног у кафићу, јео за петорицу и измишљао нове простаклуке. Спавао је, мало, и у кревету из ког је одведен у смрти, или нови живот, како се узме, и ама баш ништа није осетио.

Таман је започела свађа жена код права на коришћење те непобитно снажне ерекције кад се звоно огласило.

- Кланцара и елебаци. – препознала је Прангија начин звоњења, огрнула је кућни мантил и отворила врата.

Без обзира на све, она и Свето су сматрани за пар. Љубавни.

"Пета колонија" је умарширала равно у кухињу са великим столом.

- Ал' сте бледи. – рекла је Мица Прангија.

- Шећер и воду. – рекао је ознојено Стево Кланцара. – И зовни Мусу!

Кесеџија се помолио на вратима и опет изазвао потмуле вибрације у њиховим слушним механизмима. Или мозговима.

- Дакле? – питао је.

"Има глас као ђаво." схватио је Света и извадио велики завежљај на сто.

Арбанас је мало убрзао кретање и одвио прекрасни саксонски мач, кован за неког страшног цара и тестиран на глави првог пролазника.

- То. – тихо је зашкрипао Муса.

Узео га је за дршку обема рукама и ставио хладну оштрицу на чело.

- То ми треба.

- Посрали смо се живи. – сабрао се Свето мало. Провалили смо код Тодора, познатог моћника. Раде Јањац нам је помогао и испричао нам је шта је задесило Дојчила Циганина после провале... И тај мач је био у његовим рукама.

- Није ово за свачије руке. – храпаво је говорио Муса Кесеџија гледајући у саксонско оружје као да су на истој ватри исковани. – А ви се не бојите.

Обукао се, на разочарење женског дела, и кренуо напоље.

- Посао чека. – објаснио је кратко. – А ви, момци, не будите лењи. Навалите на ове.

Скидајући се, Свето је са усхићењем закључио да је после силних батина и промашаја напокон про идеалан статус у овом граду.

"Уживам заштиту милиције и овог Шипца!" кезио се задовољно.

Муса је ушао у бирцуз не скривајући мач.

Празно. Само бармен и пијанац у углу. Није му се то свидело; осећао је јаку жељу да јавно демонстрира своју неуништивост, своју снагу.

"Једну да попијем, па идем даље." обећао је свечано свом егзибиционистичком делу.

- Нешто љуто – рекао је старом конобару прикованом у месту од страха.

- Пола је сипао, пола је патосу дао.

Муса је пијуцнуо, теста ради, па окренуо леђа шанку.

- Хеј! – викнуо је ка углу у ком се скупио Марко. Клозету! Хоћеш ли пиће?

Марко је подигао главу и замагљено га погледао.

- Може.

Келнер је однео и брзо се вратио у сигурност шанка барем он је тако сматрао.

- А могао би да ми очистиш чизме. – провоцирао је Муса. – Платићу ти.

- Немаш тих пара. – Краљевић није ни подигао главу овај пут.

Муса се сатански насмејао, пробрбљао по цепу кожне јакне, пронашао новчић и бацио га за Марков сто.

- Ево! – викнуо је. – За тебе је доста.

Марко је чврсто стегао очи као да га боле.

Јер, било је нешто у том звуку.

Кад је погледао на огуљену површину кафанског стола и видео новчић, све му је било јасно иако ништа није знао и ничег сличног се није сећао.

- Леополдус. – казао је. – 1682.

- Шта?

Марко је устао, скинуо ђурак од вучје коже и окренуо га наопако и Муси Кесецији је већ понешто бивало јако препознатљиво.

Краљевић је дохватио сабљу Димискију са суседне столице, наклонио се витешки и рекао:

- Дакле, ево нас.

Тешки метал

Свето Кланцара и његови трабанти нису имали појма да су управо прокњижили важне поене код органа реда, мира и безбедности. Наиме, Елиот Нес, друг Моша и гомила милицајаца наоружаних машинкама мотрили су на улаз биртије из сигурног мрака оронулих улаза.

- Опасна "Пета колонија"! – рекао је задивљено Несаломиви. – Већ су наместили сусрет!

Наравно, није да није тако: доношење саксонског мача и цео низ повезаних догађаја учинили су да до неугодног упознавања дође.

- Ко су оне луде? – сикнуо је друг савезни.

Инспектор је пропратио прст и угледао Младу и Селену повијене и убрађене, како табају пустом главном улицом. Стале су испред биртије тупо загледање у два горостаса који су, изгледа, уводну борбу водили погледима.

- Нека их. – наслутио је нешто Елиот Нес. – Будите приправни, али их немојте терати.

Две остављене жене су се загледале и климнуле главом, а онда је Селена из торбе извадила црвени конач намотан на кост украдену са турског гробља. По три пута су пљунуле, ни речи не говорећи, па су га размотале и направиле велики круг преко целе улице са биртијским вратима као одсечком.

Ветар је свирао и носио конопац, а оне су га упорно и немо враћале и затрпавале снегом.

По обављеном послу су погледале и разишле у супротним правцима.

- Да их пратимо? – пригушено је питао неки плави балавац са откоченом машинком у рукама.

- Нека их. – одмахнуо је Несаломиви. – Знамо које су и где их можемо наћи.

А унутра, и пламен у "Краљици пећи" је стао. Конобару ни срце није куцало.

Сва обамрлост изазвана сломом, алкохолом и хемикалијом нестала је чим је Марко стегао дршку сабље из Дамаска и потпуно сабрано је гледао у изненађеног Мусу.

Ипак... Постојало је још неко недефинисано осећање блискости негде иза тог оштрог погледа и љутитог лица.

- Јачи сам. – зашкрипао је Арбанас.

- Бољи сам.

Муса је извадио оружје из једне футроле и поставио га пред своје лице.

- Потребно је само да ти одсечем главу. – смејао се злокобно. – Ионако се није богзна исказала.

Коракнуо је нагло у леву страну, грозно крикнувши и покушао да потпуно испруженом руком обезглави противника.

- Исусе! – прекрстио се млади милицајац, што није остало непримећено од будног друга Моше.

Марко је ескивирао, левом руком дохватио столицу и хитнуо је ка типу у црном. Кренуо је за њом са делићем секунде закашњења, прорачунатог, и кад је Муса десном руком уклонио столицу од главе схватио је да нагли бол из стомака обавештава о продору мача и крви. Јекнуо је и левом руком одгурнуо Марка тако силно да је Србин пао на леђа оборивши сто.

- Свињо... – Муса је кренуо к њему миришући сопствену крв са руке.

Напао је нагло, моћним кружним потезом, али Марко је успешно блокирао. Варнице и звук метала дотукли су конобара и он се срушио онесвешћен.

Падао је ударац за ударцем и сви су били блокирани; ипак, Марко је био принуђен да се повлачи.

Опкружили су целом биртијом и Краљевић је закључио да ће се боље супротставити на отвореном, отворио врата и одмакао неколико корака.

- Бежиш курво кад те Муса цепа! – подвикнуо је Арбанас и пожурио за њим.

Марко га је сачекао на средини невидљивог круга.

Муса је подигао мач изнад главе и опет заурлао уз ударац. Јунак из легенди, српски спас од сопствене слабости и узданица пијаних, поставио је своје оружје тако да су се после дугог варничења сечива укрстила у самом корену, изнад дршки.

Обојица су се напињала из петних жила, призивајући виле, Тамне вилајете, Богове и Алахе, дрхтећи од напора и беса, узалуд. Пат.

И као да је нека струја шинула кроз мач и сабљу окружујући борце ауром и блескајући плавичасто на све стране, и као да су крици ишчупани из плексуса припадали страшним алама; снег се у кругу топио.

Нестали су уз тешке вибрације ниских фреквенција и стоструко умножени јаук ветра.

- Одоше. – згрануто је промрсио друг Моша. – Они су натприродни, утваре!

"Ти ћеш да ми кажеш." помислио је Елиот Нес преврнувши очима.

Кад су органи вида опет били на правом месту, умало нису напустили лежишта од страве.

На сред главне улице стајали су Мехмед и син трговца Шиљића, Фочака, обучени лако, баш прикладно за лето и ватрени посао у који су кренули.

- Ааааааах! – урлао је Мехмед препознавши силуете куће ужаса и хладне светлости из ноћних мора које су га у задње време опседале.

- Добро је, добро је... – умиривао је Несаломиви своје момке и себе. – Бар неће наићи онај са "мерцедесом"! Блокирали смо улицу.

- Клинац неће. – прогутао је кнедлу друг Моша. – Погледај према семафору.

Са запада, негде из правца Старог града, Теразија или Коштице клизила је поворка полупразних црних "мерцедеса", прошла кроз попреко постављени патролни ауто из ког су изјурили милицајци на ивици хистерије.

Ишли су полако, као за параду, и Турци су стали у неком глумом раскораку, отворених уста и затворених мозгова, неспособни да крикну до неба.

Поворка је прошла и кроз њих, ужаснуте и паралисане, и нестала ка Доварју. Ка истоку.

Сви присутни су неко време стајали без намере да се покрену – интензитет догађања је растао, изгледа, без намере да ладне мало.

Несрећни пиромани су се први тргли, потегли хладна оружја и заврискали да се охрабре и изазову било каквог телесног непријатеља да се појави.

Неком милицајцу су попустили живци и искорачио је из улаза, откочио аутоматску пушку и сручио цео оквир у промрзле Турке. Запраштало је са свих страна и трајало све док разум није надвладао и утувио страху да су необични гости из давнина пуни олова.

- Шта сад? – савезни је изгубио сигурност и уплашено погледао инспектора.

- А сад, иста прича... – јетко је рекао Елиот Нес. – Неко време ћемо утврђивати идентитет и закључити да је један од њих по трећи пут настрадао за последњих неколико дана. После фургутме и нервирања, тела ће нестати, наши драги бесмртници ће се вратити. Можемо да их вежемо ланцима...

- Не, – одмахнуо је друг Моше, – шта би смо и да их ухватимо?

"А овако могу пронаћи и Златну књигу." довршио је Несаломиви неизречено.

Марко се по трећи пут обрео у врелој летњој ноћи 1862. године.

Окренуо се на све стране, разјарено, тражећи противника и тргао се на уплашени узвик из вођњака.

- Ово није... Ааах!

Марко се припремио за борбу: знао је да је Сали остао без деснице и ко му је одсекао.

Из вођњака се зачула ломљава и топот: Турци су бежали куд који.

- Овде сам. – јавио се дубоки глас и сечиво саксонског мача је блјеснуло.

Метали су зазвонили и забрундали, псовке су умножавале почетни бес; умови сужени жељом за противниковом смрћу нису регистровали ватру, пуцкетање боровине, крике, плач и пушкарање.

- А шта велиш за ово? – шкрипнуо је Муса и замахао градећи полазну позицију за почетни ударац.

И стао.

Марко је одмах схватио да са са Арбанасом десило нешто неочекивано и, природно, одмах покушао да то искористи. Прилично се изненадио кад је схватио да је и сам паралисан: ни трепавицу није могао да помери.

Шеик је ушетао међу њих.

Био је бестелеснији него обично и изгледао је мало разочарано.

- Дакле, и слепо црево би прогледало за ово време, а ти све гори. – рекао је прекорно укоченом Марку.

Србин је покушао да му каже да није баш тако, околности, подвале, преваре и те ствари, али није могао ни реч да изусте.

- Доста си говорио, а мало рекао. – махнуо је руком Мухамед Мухидин Мустафа. – Немој да мислиш да би бог зна шта, али неке ствари и енергије су се сложиле тако да се ипак опет видимо. Нећу много гњавити: нико ти више неће директно помоћи.

Испод Марковог непокретног лица заиграли су и очај и нада истовремено.

- Васкрсни своју вучју природу. Или ћеш успети, или пропасти к'о велики јебач.

Дотакао их је истовремено и обрели су се на кијамету савременог Ужица.

- Пуцај! – отегло се другу Моши и аутоматске пушке су опет запраштале.

Јуначка тела су се трзала, Муса и Марко су кричали и истовремено су закључили да бол не прија ни бесмртницима.

А и борба је била сувише нерешена.

Лаки тренинг црне деснице

Зврррр.

Спавач ушушкан у топли сендвич два ћебета и дебелог јоргана се мешкољнуо, сврстао звук у прикладни сан и јаче стегао очи.

Зврррр.

Намрштио се, скупио у положај фетуса и лице му је попримило туробни израз човека свесног где се налази и шта звоњава симболизује.

На треће звоњење телефона Елиот Нес је извукао руку испод топлих покроба, испсовао неког, три пута поновио да нема ни сат како је легао и појавио се у канцеларији за двадесет два минута.

"Да сам знао, не бих устајао." проклео је у себи видевши да му је просторија пуна непознатих људи.

- Ово је штаб. – просто је рекао друг Моша. И не гунђај због премало сна, ја нисам ни спавао. Већ после наше уличне пуцњаве сам поднео неугодне рапорте и примио наређење за хитан састанак.

Погледао је ћутке ка младом човеку кратке, црне косе и наочалима са металним оквиром.

- Ванредно стање. – рекао је непознати. – Све саобраћајнице су под контролом. Сви који одлазе и долазе морају бити легитимисани.

На врата је журно ушао Тодор.

- Извините што касним. – оправдавао се. – Председник општине је већ на путу према Ужицу.

- Идем експедитивно. – цвикераш је отворио фасциклу.

Тодоре, ви сте били надлежни за културу шездесетих година и знате доста.

Син отаџбине и муж покојне жене је потврдио констатацију надајући се да није дошло време полагања рачуна, од чега је већ дуго страховао.

- Пронађите све податке о рушењима на Слануши, Каменом кориту и Ракијском пијацу и уз помоћ одговарајућих служби уђите у траг сваком раднику, сваком предмету.

Тодор је отворио уста.

- Велики је то посао. – рекао је стегнутог грла.

- И хитан. – хладно је саопштио шеф штаба. – Податке о алхемичару смо већ узели из канцеларије. Уверен сам да се не љутите.

Функционер је само одмахнуо главом.

- Слободни сте. – наставио је млади човек. – Инспекторе, за вас није битно шта су наши највећи умови закључили и можете одмах прећи на задатак: испитајте Рада Јањаца и оног назови-кустоса Радована Лакиће. Најкасније до десет сати хоћу исцрпан извештај. Прекорачење службене дужности може се толерисати ако извештај буде потпун.

- Разумем. – мрднуо је Несаломиви главом.

Изашао је напоље заједно са Тодором и осећао се будније него икад у животу.

- Шта је ово, друже Тодоре? – питао је кад су изашли на неумољиви снег. – До пре месец дана све је изгледало нормално, а онда је овај град искочио из колосека... Као неки заједнички кошмар...

- Не знам. – друштвено-политички радник је био сломљен као чачкалица под зубима кондуктера "Ракете" кад му путник затражи кусур. – Знам само да је наша мала оаза изложена свету и да више никад нећемо решавати спорове људским договором...

Отишао је према службеном возилу и Елиота је обузео осећај да им је судбина једна, недељива, без обзира на претходне разлике у моћи, богатству и броју улицица.

Поред неког од добро издубљених нервних токова његовог окошталога пандурског мозга блеснула је нека злокобна идеја, идејица чак, једна од оних што се чине тешким устајања и рађању питања о смислености свакодневног табања кроз живот.

"На посао!" стегао се и дотерао мисаоне токове под конач, како то већ за службу треба.

Отишао је ка Царини и склептаним кућицама циганског насеља на једном лакту Ратарске улице не слутећи ни на моменат да је Раде Јањац у стану Мице Прангије и Мице Двиске, намамљен трљкањем прелепе Јелене о његове препуне панталоне и узбудљивим осећајима.

- Немој! – кукао је Циганин.

Муса се сулудо насмејао и јаче му је стегао руку око тамног врата.

- Певај. – шкрипнуо је.

Раде Јањац је крклао и колутао очима док је резерва ваздуха у плућима трајала, а онда је махнитим потврђивањем главе дао знак да пристаје на сарадњу. Муса је попустио стисак.

- У очима кријем тугу.... – запевао је Циганин дрхтавим гласом.

- Хахахахаха! – завртио се Арбанас после кратке неверице. – Ти си тотално луд! Знаш ли шта те чека сад?

- Немој, молим те. – заплакао је Јањац. – Знам шта ме чека ако ти кажем... Мој Друг Дојчило...

- Јебе ми се за Дојчила. – уозбиљио се Муса и унео му се у лице. – Ја ћу ти кидати део по део тела све док не кажеш ко ти је рекао где можеш да нађеш овај мач.

Сечиво је синуло и Раде је мислио да ће изгубити свест од ужаса.

- Мими из Музеја. – шапнуо је.

- Добро је. – засијале су Арбанасове очи. – Врло добро. Нећу ти кидати удове.

И био је милостив у границама својих могућности: пустио га је и страшни мач је сикнуо растављајући несрећног Циганина са главом за сва времена.

- Добар тренинг за Марка. – задовољно је брисо крваво сечиво.

Мица и "Пета Колонија" су схватили у шта су се упетљали док су убацивали обезглављено тело у цак, бацали га у Ђетињу и с гађењем чистили крв која је попрскала целу просторију.

- Свето, неће ово на добро изаћи! – злокобно је пророковао Жвало. – Прикривање убиства се неће свидети милицији без обзира на наше услуге Елиоту Несу.

- Знам – мукло је потврдио Кланцара. – И овај нови бесмртник је много брз... Смислићемо нешто...

И одмах је знао да га ни сто година смишљања неће избавити са пута којим је чврсто кренуо.

Радован Лакић Трули, звани Мими и ЗМ, откључавао је врата Музеја цупкајући од хладноће – и поред поодмакле зиме није одустао од своје концепције ношења тенис патика у свим метеоролошким и друштвеним условима.

Покушавао је да се сети шта је то важно ноћас сањао: бројеве за Лото, доспеће писма из иностранства које мења слику његовог оскудног света или брачну понуду неке добростојеће маторке.

Ушао је и сео прибијајући се уз радијатор.

"Седам, двадесет два, пет..." покушао је. "Не, то није био лото!"

- Здраво, Мими. – рекао је нечујни Елиот Нес. – Нисмо се дуго видели.

- Несаломиви! – крикнуо је ЗМ.

Одмах је знао шта је сањао: покојну бабу Вишеславу како га зове да крене са њом ка Великој светлости поновног рођења.

- Шта ти имаш са Дојчилом?

- Ванбрачно дете.

Пукао је шамар.

- Пријавићу те. – несигурно је рекао Радован Лакић Трули и попио још једну поштену шамарчину.

- Је ли Дојчило набавио Марку сабљу по твом упутству? Виђен је у Музеју, а то, признаћеш, није нормално понашање за једног шверцера.

- Хтео је да поклони Музеју први југословенски видео-рекордер. – одвалио је Мими неконтролисано.

Пљус.

На вратима из Несаломивог указала се црна сенка, огромна, бескрајна и човечуљак је помислио како не би било сулудо да свисне на месту.

- Добро бијеш. – рекао је Муса подземним гласом.

Елиот Нес није размишљао: окренуо се потезући пиштољ.

И док је пуцао знао је да прави велику глупост, а и да ништа паметније није могао да учини: Арбанасово тело се трзало, лицем је полетео болни израз али је зли осмех остао на крају.

- Хахахахаха! – гласина је била отприлике три октаве испод бетонског пода. – Ниси успео!

Полако је извукао мач и ставио га пред лице. Несаломиви би се могао заклети да је чуо дубоку вибрацију, црну, а била је то само песма мртвих душа које су га већ данима чекале.

- А сад ја. – рекао је Муса.

Направио је лук мачем и још једна глава је зачуђено напустила тело.

Муса је сео на сто не обраћајући пажњу на бацакање трупа и шикљање крви.

- Нисам чуо. – рекао је тихо Мимију. – Ко ли је то саветовао Цигане где да потраже старе и лепе ствари!

ЗМ је помислио да би било време да постане Прави човек и умре часно, не пристајући на сарадњу са тим зулумћаром и одмах одустао – тај трачак наде у милост је многе до сада претворио у пихтије.

- Код Тодора има доста тога. – прогутао је ту проклету лопту која се гњездила у грлу. – Имао је контакт и са алхемичарем Макаријем...

Муса је саслушао где тај станује, каква је кућа и колико људи је обезбеђује и одсекао још једну главу.

Био је презадовољан прецизношћу реза и елеганцијом кретања руке.

Глава вука

Горе, на Прашиновцу, из шарених и знојних снова извукао се уморни Марко.

Месец га је пробудио. Пун, снажан, наваљивао је кроз мали једноструки прозор са оквирима у облику крста. Влага окупљена на стаклу давала му је ореол.

- Устао си. – Наста је упалила светло. – Преспавао си цео дан.

- Исцрпљен сам. – протегао се Марко Краљевић. Имао сам доста рана, а и нисам се још потпуно повратио.

- Закрпила сам ти одело! – стара жена је бацила вучје крзно на кревет.

Ту је већ била капа од главе вође чопора и ђурак се придружио баш где треба – слика вука.

"Васкрсни вучју природу..."

- Прича се да има вукова по брдима. – Луда Наста је убацила дрво у ватру. – Тошу Слепца сам видела у самоуслуги – прво се правио да ме не види, па ми је испричао да војска пуца на животиње свуда око Ужица.

Светлост месеца је давала чудан сјај стакленим очима Маркове капе.

- Идем! – узео је предводника чопора и изашао.

Напољу је било ведро и моћни сјај месеца разарао је везе са свакодневљем.

- Аууу. – покушао је Марко несигурно.

Осећао се глупо. Кренуо је ка граду и поновио.

- Аууууу!

"Ово је већ звучније." осетио је да му руке дрхте.

- Аууууууууууууууу! – арлаукнуо је из плексуса, болно отегнуто. – Аууууууууууууууууу!

Срце је почело да туче јаче. Крв је зашустала у ушима. Дрхтање се пренело на цело тело.

Потрчао је низбрдо урлајући све гласније и уверљивије.

У плавој кући са леве стране пута устала је радознала жена и одшкринула завесу.

- Шта се то чује? – Муж је склонио "Политику" са лица и придигао се.

- Вукодлак! – навукла је жена застор.

- Ауууууууууууууууу!

Јурио је , а више није био задихан: ухватио је дуги дах и овако би могао километрима.

Из сенке је иступио голобради полицајац и пуцао из револвера без упозорења.

Марко се само подвио од удара, окренуо се са трзајем и страховито зарежао.

Младић у плавом је видео очи и пламичак који није својствен људима које је досад у животу сретао и бесомучно одјурио.

- Аууууууууу! – поздравио је Марко сигурни Месец.

Куцање срца је протресало цело тело и скрпљени јунак је осећао како са сваким ударцем снага расте.

Кад је сишао на равни део, сетио се два имена; Вук и Викола, наравно, не слутећи да су оба била његова и тајна у различитим животима.

Потрчао је пустим улицама и после неколико десетина корака приметио капије окићену за свадбу, са луком од светлог цвећа. Стао је као укопан.

- Вучји зијев. – рекао је гласно и зарежао.

Сазнање о обреду у коме је провучен кроз одсечене усне убијеног вука због заштите од урока учврстило се у сред памћења.

Бесно гледајући око себе полако је пришао капији и прошао кроз њу.

Осетио је да се нешто померило, а све је изгледало нормално: исти снег, иста улица, исте куће. Ни трага некој видљивој промени.

Порив да крене спречио је почетак мишљења који је претио да га блокира у овим вратима.

- Ауууууууууууууу! – потрчао је.

За неколико секунди стигао је до велике раскрснице испред општине и укотвио се поред трепћућег семафора.

Мириси, стотине мириса су струјали његовим ноздрвама и бивали уредно класирани екстремно изоштреним чулом.

"Могу ли пронаћи магични ваздух скривен у флаши од венецијанског стакла?" запитао се а да то није формулисао речима.

Ушмркивао је хладни ваздух, окретао се, подизао и спуштао и ниједан од насртљивих мириса му се није учинио чаробним.

И онда, негде на висини од пола метра изнад неутабаног снега, у правцу запада је нашао траг – различит шмек.

Познавао га је, био му је јако близак, али није могао да се сети.

"Ништа размишљање – акција!" севнуло је целим новим бићем.

Пратећи танушни траг пошао је Главном улицом.

Околне зграде су биле замрачене и осећао је сваки од неколико стотина устрашених погледа из лажне сигурности тоpline и невидљивости.

- Ауууууууууууу! – поздравио их је.

- Ауууууууууууу! – чуо је касни одговор.

Пожурио је испред места на ком се сукобио са Мусом Кесецијом, потрчао кроз паљевину Ужица трећи пут и био израњављен многим хицима, клекнуо је на снег и не трепћући се загледао у великог вука, предводника чопора после убијања оног чију је кожу носио.

Животиња је ишла средином улице, вероватно белом линијом покривеном целцем, полако.

На ивици круга од црвеног конца је кратко застала, оњушила и ипак одлучила да настави.

Опрезно је пришао Марку и оњушио показујући на трен оштре очњаке.

Човек је забацио главу, шакама окружио уста и заурлао према месецу.

-Ауууууууууууу!

На половини крика и вук се придружио.

Онда је гурнуо Марка њушком и игра је почела.

Гуркали су се, режали, ваљали и лажно уједали не напуштајући границе круга.

- Видиш ли то ово? – питао је друг Моша цвикераша.

Шеф штаба је ћутао, али разбарушени научник није:

- Култ вука је још жив у забаченим крајевима Србије. Његови припадници сматрају да је Србин постао од вука и да се враћа у вучје обличје кад умре...

- Не интересује ме шта они сматрају и верују, већ зашто се ово што видимо стварно догађа. – тихо је рекао цвикераш као да се плаши да заиграли вукови не чују глас из канцеларије робне куће. – Са веровањима и идејама је лако – бришеш их и модификујеш како хоћеш, са реалним, конкретним чиновима све је теже.

- Рећи ћете да сам будала ако вам кажем шта мислим. – уздахнуо је научник.

- Хоћемо, али кажи.

- Треба некако навести Марка да прође кроз неку мини клисуру, може и вештачка, ископана, на чијим странама горе ватре или свеће. То је један од рецепата за неутрализацију вукова. Сведочанства кажу да се дешавало да им се по пролазу уста заувек отворе и тако постану неспособни да ишта поједу,,,, Можда би...

- Глупост! – одмахнуо је руком шеф и поново се окренуо невероватном призору. – Празноверица.

Са улице су допирали урлици.

- Морамо то урадити тако да нико не сазна, – тихо је рекао после пар минута. – Обезбедите на тај начин све објекте за које се може претпоставити да га интересују.

- Ауууууууууууу! – чуло се удружено завијање Марка и великог вође чопора.

Расплели су се, скочили на ноге и појурили према истоку нестајући са видика службеним посматрачима.

Стали су тек испред велике куће, и Марко није био сигуран ко га је ту довео.

Бљеснула му је слика обећаног секса, мноштва предмета из старина и мучног разговора уз лошу ракију.

И знао је да је ту.

Две звери су елегантно прошле поред излуђеног стражара који је, чим су минуле, бацио пушку и капу и одјурио кући да се искука и напије.

Врата су била откључана и Марко их је отворио и пропустио вука да уђе први.

Тодор, Уметник I и Уметник II су опет пили исту течност и покушавали да проанализирају шта се дешава.

- Вук. – једва је писнуо уметник II кад је угледао страшну животињу.

Није им лакнуло ни кад се на вратима указао Марко Краљевић.

Ништа није рекао. Мирисао је.

"Мислим да је то доле у подруму." неко од вукова је помислио. Или оба у исто време.

Претећи си погледали три љута Србина и отишли подрумским степеницама, а уплашени несрећници су заглавили врата јурећи напоље.

Марко није упалио светла – тај чудни месец је продирао и кроз подрумска окна помажући му да види десетак сандука, окованих.

Вук је пришао једном, лакираном у црно, са оковима од неког сјајног метала и окренуо очи побратиму.

Двоножац је пришао, узбуђен и положио руке на мртву твар која је толико патњи донела њему, граду и свима које су икад дошли у везу са њом.

Прстом је превукао преко забојеног натписа " ET IN ARCADIA EGO..." и срце му је узвикнуло.

Катанца није било – тек две обичне резе подсечене да се палцима уклоне.

Уздахнуо је, претумбао по глави могућности и људе који су му о тим могућностима говорили, ставио палчеве на резе и притиснуо.

Ништа. Као да гура Проклетије.

Запео је свом снагом, стењући и опет није успео.

- Зашто? – ударио је шаком по неизмерној чврстини сандука и одмах знао одговор: Златну књигу није за себе тражио.

Вук, који је до тада мирно седео и посматрао шта побратим ради је скочио на ноге и зарежао.

Светло се упалило и на степеништу су угледали расположеног Мусу.

- У-уу! Нашао сам вас!

Борба великог Србина и великог Арбанасе у малој Југославији

Четвороножно вук је зарежао и кренуо корак напред.

- Реци тој пудлици да се смири. – Муса је опет потегао дуги мач.

Био је крвав и Марку се чинило да може препознати крвне групе Тодора и двојице уметника.

- Вук зна како се раскида грло.

Муса је погледао вођу чопора и припретио му прстом, а онда показао ка тамном ковчегу.

- Дај ми то. – наредио је. – Крајње је време да се овај циркус оконча.

- Да би га ти дао вили? – Краљевић је питао оно што је већ знао.

- Јашта.

- И не интересује те шта је унутра?

- Ни најмање. То јој треба и даћу јој – оно што мени треба добићу! Хахахахаха!

- Обојица смо њена творевина. Јеси ли икад помислио да нас је сачинила да бисмо испунили циљ? – покушао је опет Марко. – Тај циљ је овај сандук и кад га преузме, ми јој више нећемо бити потребни.

Мала сумња је заиграла лицем страшног Мусе Кесеџије. Не предуго.

- Гушиш. одмахнуо је руком. – Сигурно има још планова са мном, ово јој није крајњи циљ. А тебе је давно отписала!

- Уколико успе да отвори ковчег и упозна се са његовом тајном, нико јој више неће требати.

Арбанас је ћутао.

- Ја нисам могао да га отворим. – признао је Марко. – Није ми суђено то знање и моћ. Можда ћеш ти успети?

- Одмакни се, неверниче! Него шта него ћу га отворити!

Вукови су се помакли и Арбанас је приступио ковчегу у ком се, можда, крије Златна књига.

Пробао је палчевима, неће.

- Сад ћеш видети како Муса долази до тајни и богатства! – плуноу је у шаке и подигао мач изнад главе.

Није се концентрисао ни секунда – урликнуо је дивље и силовито ударио у оно што је изгледало као дрво и сечиво је пукло на два дела.

Иако изненађен, брзо је реаговао: зграбио је ковчег и потрчао уз степенице.

Марко је појурио, вук је скочио, али касно: Арбанас је био бржи. Затворио је врата и ставио резу.

- Вратићу се да вас побијем! – обећао је.

Вук је појурио према вратима и бацио се на њих пуном снагом, безуспешно.

- Ја ћу! – промрсио је Марко.

Једно, два пут и трећи пут су врата излетела из лежишта.

Побратими су изјурили из куће и видели Муси како замиче.

Вођа чопора није чекао Марка – појурио је, режећи опасно.

И Марко је појурио, протрчао поред контузованог љубавног пара у колима паркираним у мраку око разбијеног лампиона; поред полицајца задуженог за тај рејон и који је смислио да је баш прави тренутак за посматрање звезданог неба и на превоју брда угледао тамну мрљу у снегу.

Знајући, арлаукнуо је.

И није било одговора.

Предводник чопора је лежао у крви, одсечене главе и искасапљеног тела.

"Докопао се новог мача!" сетио се Марко силног блага покојног Тодора, Бог да му душу прости.

- Аууууууууууу! – опростио се од водича кроз ову ноћ и појурио још брже.

И опет је крв текла, и опет дуги дах и одсуство ситних бојазни.

Мусу је стигао испред црвене зграде, баш кад се спремао да утрчи у улаз и подели радост са поставом стана црнила.

Зарежао је и извукао Димискију.

Муса је у руци имао тешки мач Темплара, посвећен на чудан начин, у обреду са Христом а без хришћанства, али сандук није испуштао.

Краљевић је навалио жустро, Муса је узвраћао и узмицао прелазећи на другу страну улице. Златна књига је и њега угрозила.

На прозоре легендарног стана нацециле су се Мице, и од овог и од оног света, и Свето Кланцара са својим адраповцима.

- Ако спусти сандук, готов је. – тихо је прокоментарисао вођа "Пете колоније" и тако направио једну од већих грешака у животу.

- Доле! – сикнула је вила. – Преузмите сандук!

- Али... – затрокирао је Жвало.

- Ако буде "али", ја ћу вам судити! – бесна енергија је сипала из Јелене и лице јој је било потпуно изобличено. – А Муса ће вас сецкати на комадиће ако нам Златна књига измакне!

Стрчали су низ степенице и стали пред улазом.

Звекет метала са друге стране улице није им се никако допадао.

- Лако је њима, бесмртни су. – хукнуо је Свето. – А ми смо оно мало наших живота ставили у рубрику "расходи."

- Ово могу да бацим. – гледао је Жвало револвер са распрскавајућим мецима.

Јеленина галама их је подстакла да савесније приступе извршавању задатка.

Заобишли су борце и дошли Муси иза леђа.

- Муса. – проговорио је Свето. – Испусти сандук и бори се, ми ћемо га однети Јелени.

- Није то посао за смртнике! – викнуо је Арбанас. – Али причувајте га док не уштројим ово вучје штене!

Ковчег, можда Заветни чак, је треснуо на уски појас асфалта очишћеног од снега испред књижаре.

Очајници су га дограбили и одвукли десетак метара даље а мачеви су све јаче звонили.

- Донесите га горе! – завриштала је Јелена.

- Ја ћу га предати! – викнуо је Муса и "Пета колонија" је паметно послушала ближу силу.

Ослобођен терета Арбанас је кренуо у офанзиву праћену цијукањем мача и сабље и притерао Марка до самог стакла иза ког су стајала учила.

Величина чуда које се на Главној улици дешавало победила је страх – људи су отварали прозоре и излазили на терасе. Тамне сенке су се назирале и у мрачнијим деловима улаза и пролаза.

Биће да је и осећај завршетка необичних догађаја допринео томе.

- Удри га, Муса! – кликнуо је Свето видевши да је опаснији крпеж у бољем положају. – Ишчупај му цигерицу и баци керовима!

- Мали, – друг Моша се у друштву буљука плавих нечујно привукао чуварима ковчега са тајном – нестани од те сандучине!

Обично спор Кланцарин мозак овог пута је све сагледао и наредио руци да извади револвер.

Рупа тачно међу очима друга са савезног нивоа.

У трену су се плави и црни повукли са чистине: "Пета колонија" у увучени улаз књижаре, полиција иза угла.

Запраштало је жестоко.

Муса је појачао офанзиву и широка леђа српског јунака су провалила излог.

Арбанас се несавесно уплашио стаклене кише и мало устукнуо, а Марко је искористио поклоњену паузицу и ускочио у излог. Учинио је то прилично трапаво срушивши при том сталак са географским картама. Смотуљци су се закотрљали падајући пред јуначке ноге, а карта Југославије, огромна, развила се испружајући се од Марка до Мусе.

Обојица су зевнули као рибе и упиљили се у шаре, и као да је пуцњава престала, и све се смирило.

Бар им се тако чинило.

- Реци ми, – чуо је Марко свој глас, умекшан, ублажен – где је рудник урана?

Помичући се успорено Муса Кесеџија је врхом мача понишанио на Жировски врх питајући се откуд зна и зашто показује, и већ није било ни мисли ни питања – само глава која јечи и урла на неколико метара од велике трупине. Стајао је који секунде и пао преко карте.

Глава је запомагала и крљавим звуком подстакла неке токове у телу – почело је да пузи несинхронизовано према извору звука.

- Право! Право! – избезумљено је вршталала вила. – Још само мало!

Тело се ломатајући приближило својој арбанаској памети и отежалим рукама заграбило снег; Марко је већ клизнуо до главе, ухватио за косу, завитлао неколико пута и хитнуо ка прозору са вилом и Мицама.

Завијајући лук, крвав тресак, онесвешћивање радајки.

Муса Кесеџија се придигао и пружио десну руку ка недохватљивом прозору постигавши тиме само да се људи из црвене зграде панично уклоне са могућег правца показивања аветињске сподобе.

Тајац.

Кад је клонуо, глава у кухињи је рекла нестварним гласом:

- Никад нико неусамљен.

И лудачки сјај у тамним очима се угасио.

Тело је доживело брзу метаморфозу: с коца и конопца скупљени атоми су ужурбано хватали задњи ветар за Стари град и оставили иза себе полураспаднуто тело једног несрећног гњавежа.

Марко је гледао без сажаљења.

У њега јесте штошта продрло: фотографије, покућство, дискретни сигнали знаци бића из околине и био је скоро сигурам у порекло основе на коју је дозидан, међутим, било је то несварено знање.

- Јелена, – рекао је мирно, – силази.

Зора хероја

И док је вила дрхтаво силазила мрачним степеницама не успевајући да мисли о намерама и последицама, Марко је пришао шачици јада окупљеној око тамног ковчега.

Размишљао је да их исече као репу због многих заслуга, размишљао и одустао.

- Разлаз. – мрднуо је брком.

Нису се захваљивали. Ишчезли су кроз пролаз ка сплету уличица у ком су често приметили траг у стара добра времена бежаније пред Елиотом Несом.

Знали су да им је живот малочас висио о длаци, али нису било претерано уверени у коначно избављење, с разлогом: у поподневу зимског дана који се ушуњавао на излогу туристичке агенције појавиће се оглас за организован шопинг у Истамбулу на који ће се скупно пријавити, жељни удаљавања и мириса Капали чаршије.

Отпутоваће у четвртак, са Мицом Прангијом и Мицом Двиском, Радом и Младом у потрази за новим извором финансија, Пелетом, Пилотом и Звездочатцем са првим пасошима и групом милиционера награђених са накнадом у висини два лична дохотка због "храбрости" испољене у сложеној ситуацији и немилим догађајима.

Вођа пута биће Тоша Слепац, хонорарно, и ући ће у нову мистерију: аутобус никад неће стићи до границе, нити ће бити пронађен било какав траг докад је света и века.

Опет ће причати све и свашта, и многи ће знати оно што је непојмљиво.

А те ноћи, сви који су могли гледати посматрали су сусрет Марка Краљевића и Лепе Јелене.

- Не можеш ми ништа. – цвокотала је. – Не можеш ме чак ни повредити.

- И нећу. – мирно је рекао Марко. – Ево ковчега. Кажу да ће се отворити само ономе коме треба да се отвори.

Имао је осећај...

(Вила је пришла, слабо верујући да јој противник даје такву прилику, и раширила прсте скупљајући енергију.)

Да..

(Ухватила је рукама по пропису и палчевима гурнула засуне.)

Неће отворити, поред осталог и зато што није ни тражила већ пуштала друге да јој донесу готову Тајну.

- Иииииии. – цикнула је немоћно и пала.

- Све је било узалуд. – рекла је уз осећај да понавља нечије разочарење.

- Може се урадити нешто. – лукаво је рекао Марко. – Али не овде.

Упитно га је погледала.

- Девојчице, – ухватио је голу мишицу и помогао вили да устане – пођимо до Старог града.

Упртио је ковчег на раме и пошли су пут зграда као да иду у боље сутра.

- Шта да радимо? – питао је неко скривен неког скривенијег, – Пуцњава не вреди.

- Нека иду. Војска је горе.

Како су поред које зграде промицали, светла су се палила и мрави су навлачили тканине намењене заштити од климе и распознавању и истрчавали напоље. Телефони су зврчали, аутоматска централа је шенула од преоптерећења својих електричних нерава.

Горе, на Старом граду, неке страже су одмах пуцале, неке викале "Стој!", задња их је пустила на миг далековидног командира.

Ужице је врело.

Прошли су уском стазом, Марко напред а Нова Мица врло сужене свести и загледана у ковчег позади, и пре изласка на шири део прошли поред закамouflираног Фатмира.

- Бизмилах! – узвикнуо је из неутврђеног разлога и гаром од спаљене џамије Ебу'л Фетха чуваном на скровитом месту комплетирао црни круг пречника десетак метара,

Вила се дивље окренула око себе и утекла до средине круга.

- Растури круг! – вриштала је на Марка.

Јунак је спустио сандук на снег и сео на њега.

- Зашто? – правио се мртав. – Дечко се баш трудио.

- Растури, будало! – плакала је. – Мораш ме послушати ја сам те створила!

- Или разорила?

- Жено, сећаш ли се? – Фатмир је заплесао дервишку игру и отегнуто певао.

Долазећи из усахлог грма је извадио амфору са при паралелне црте засечене у древној глини и ступио у круг играјући све живље.

- Не! Одлази! – скупила се вила-Јелена – Нова Мица. Даћу ти блага! Тела! Нови живот.

Фатмир је играо и певао, и прилазио све ближе хрпи очаја шћућуреној на средини круга.

Кад је зора избледела звезде на истоку, стао је.

Пришао је вили гурајући испред себе амфору са отвором окренутим напред.

- Унутра је нешто што волиш... – подметао је отвор Јелени пред очи.

- Не... Нећу! – окретала је главу.

- Унутра је нешто чему не можеш одолети...

Марко је зачуђено посматрао како отпор страшног створа копни.

Вила је, дрхтећи, подигла поглед, видела на дну амфоре нешто само њој и Фатмиру познато и грозно крикнула. Ветар је јаукнуо и Јеленино тело се ложило без трзаја.

Турски војник је, певушећи, узео припремљену масу за затварање и запечатио једну бурну судбину.

- Ти је радну? – питао је Марко кад се Фатмир вратио из подземља празнорук.

- Јах. – задовољно се насмејао турски стражар. – Ових дана сећање ми се све брже обнављало и схватио сам да нисам ту због камених путева, већ због оне доле, име јој се не поменуло!

- Ко те је подучио и оставио?

- Тога се још нисам сетио.

Мало су ћутали.

- Видим, каурине, нашао си златну књигу? – прекинуо је Турчин тишину.

На Доварју је већ било светло.

- Као да нисам – уздахнуо је српски херој. – Не могу да га отворим. Отприлике зато што га нисам за себе тражио.

- Отприлике. – Фатмир је пришао и куцнуо о дрво сандука. – Дигни се да покушамо заједно.

Краљевић је послушао. Он за једну, Фатмир за другу резу и трт.

Онда су заложили ватру, одушевљени, сматрајући то мудрим потезом и бацили ковчег.

Боја је попуцала, потприштила се, мало зеленкастог пламена је лизнуло дајући наду ратницима да су кадри тајне да решавају, и ништа.

Извукли су из пећине још сувог грања и ватра је запраштала дижући се до звезда. Метални окови су се усијали, а то назови дрво није попуштало.

Погледали су се стидећи се један другог и сели на хладне зидине.

- Ни силом није лако. – уздахнуо је Марко.

И онда је пукао нечујни и невидљиви гром у срцу црног ковчега.

Брдо се стресло као Муса Гњавеж Ивандић при првом додиру Шарене Миме.

- Држ' се неверниче! – стисла се слика Фатмира у укоченим Марковим очима.

Са Биоктоша крикну гавран и све птице краја заграјаше и у ниском лету одмахаше ка Старом граду. Ковчегу.

Пролетеле су кроз Турчина, Марко је големим шакама чувао лице од безбројних удара слуђених врабаца; над ковчегом су нагло полетеле у правцу којим је скрпљена душа горостаса несвесно стремилa.

- Ене, тата, вулкан! – кликнуло је размажено дете због истрајне дерњаве присутно на Биоктошу и попило од испрепаданог и конфузног родитеља прву шамарчину у животу.

И кад се живи торнадо испружио до самог неба, невидљиви кино – оператер је зауставио филм – хиљаде птица су остале замрзнуте где су се затекле.

Минут ћутања за неке древне душе и искре свих боја су заврцале из недодирљивог срца Тајне, обухватајући магично јато бојећи све пернате јединке у топле боје и пуф! мукли пламен је зажарио зенице свим посматрачима.

На небу више ње било ничега сем страшног крика састављеног од многих вапаја умирућих птица.

Ватра је биле угашена.

- Кладим се са ни сад не можемо отворити. – прогутао је кнедлу Марко.

- Не мораш. Слажем се.

Горостас је устао и ухватио ковчег. Кожа је цвркнула пукла и замирила се – само је трепнуо од кратког бола.

Дигао га је изнад главе и бацио у хучну Дјетињу.

"Можда ћу те опет тражити." поздравио га је.

"Хоћеш." одјекнуо му је у тинтари Фатмиров глас. "Од тога се не одустаје добровољно."

Кад се јунак окренуо, стражара више није било.

Вест је до града стигла пре Марка, без разумевања а са много тумачења и раја је на волшебан начин закључила да је тај у вучјој кожи позитиван лик, јунак чак.

Код Алексића моста га је дочекао оркестар "Нова калафонија" свирајући "Свилен конач", па "Буди се исток и запад", пратећи га на сигурном растојању.

Разлегао се аплауз, поклици поздрава.

Ужице је певало за Марка.

Негде код Трга у центре за контролу усмених исказа је улетела еуфорија и побркала му лончиће. Стао је на саксију за цвеће, покретом руке добио тишину и поновио грешку свих који су успели да се одмакну од свог тежишта и процене се искоса: започео је поповање о смислу живљења, узалудности бављења свакодневном фарсом и глумљења улоге задате околином.

Уобичајена жвака типова којима је за длаку измакла тајна.

- Шта ово сере? – питао је контрабасиста "Нове калафоније" неког до себе. – Учи нас живљењу?

- Јашта! – сложио се виолиниста. – Где је он био кад смо ми продирали у унутрашње светове?

- Иза је нека политика. – тек се јавио онај до контрабаса. – Наш синдром: добро се и поштено бори, лоше миран живот организује.

Негодовање је јачало упркос страху од бесмртничког гнева.

Иако асфалт, иако Трг, однекуд ус изрониле каменице и одаслате ка говорнику.

- Доста тога! – крикнуо је неко.

Марко је зарежао и исукао сабљу.

Гомила је устукнула и осула каменицама још жешће, терајући Марка да се повије и сиђе са саксије.

- Доста нам је поповања! – лануо је Тоша Слепац полугласно, тек да га околни бацачи камена с рамена чују и прокњиже као њиховог.

Киша каменица је јачала и Марко се псујући повукао до моста на Дјетињи и запањен стао; са друге стране од Међаја, долазила је већа маса од ове која га је пратила. Путници су на аутобуској станици напуштали аутобусе, распитивали се и добијали одговор да се ради о бесмртном агитатору неприхватљивих идеја о одбацивању регуларног живљења, ваљда ради неког хипичења или просјачења са чанчетом за рижу у рукама; дугачки воз је стао на отвореној прузи и сви из њега су солидарно напунили џепове оштрим камењем са насипа и пожурили да дотуре џебану јуришним одредима.

Само Наста је непомично стајала, она је луда, то се зна, и некако тужно посматрала како се Марко пење на дрвену ограду моста изграђеног на месту Касапчићевог мосте, гледа у људе с неверицом и баца се у мрку воду.

Стресао се од хладноће.

Ко зна због чега сетио се Настиног блага и извадио кутију са шатро зеленом минђушом и пустио је да се придружи њеном пару испод камена плочака.

Камење је немилице падало и био је принуђен да заплива низводно, надајући се да ће бар у Крчагову моћи да се извуче, осуши, испава и продума мало око задњих догађаја. Клинац: иза кривине је угледао фигурице окупљене са обе стране реке.

Сад је већ плускало и стење. Било је јаким и бесних и међу погођенима говором о сопственој лажности.

И пливао је даље, и даље, већ је био и уморан, а тамна нит на обалама се није прекидала. Ударци су долазили и са мостова: железничари су некако успели да стровале велики блок мермера са вагона намењен за мини пирамиду неком повратнику из иностранства родом из Муртенице и за мало га промашили.

Севојно: радници пуштени из фабрике стењу додају и бакарне отпатке, чак и цеви.

Пожега: меки и непријатни ударци трулих јабука и конзерви којима је прошао рок трајања.

Код брана у Међувршју и Овчарско-Кабларској клисури радници су га одбацивали од уставе са дугим чакљама. Једва је успео да се превуче скупа са Моравом.

И тако у сваком граду, и у слабо насељеним пределима.

Дунав је већ био потпуно спреман за његов долазак. Допливао је Великом Моравом праћен са стотину чамаца и десетак пловећих кућица. Посада га је ударала веслима, богати власници бутика су натеривали моћне глисере на њега и покушавали да га исеку елисом.

Туристи су стизали из целе Европе бриљантно организованим и прескупим чартер летовима. Они су долазили на северну обалу и куповали од цигана "оригинално камење са ужичког Старог града", бацајући га на пливача са осмехом, више рекреативно.

Махаришијевци, попови, свештеници, вође којекаквих секти.

Напаљени учитељи бесни због подука пренешених преко информативног ланца уз посредан коментар ослобађали су ђаке са наставе и организовали каменовање на звиждаљку.

На хидроелектрани Ђердап Румуни и Југословени су показали значајан степен међусобног слагања и опичили са обала, преводница, тегљача и шлепера. Било је покушаја да га затрпају са двеста хиљада кубика песка.

Бугари, који су га стално својатали и тврдили да такав јунак Србин не може бити ни под разно, братски су га дочекали примитивним катапултом и нанели му доста бола.

Радио је рекао да је непознати пливајући објект ишчезао у Црном мору, измакавши радарској контроли, ваздушном осматрању и праћењу великим бродовима. Нека друга вест је била да велике силе ужурбано шаљу своје флоте и да је овећа група младих Албанаца отпутовало тамо с намером да пронађу тог напасника и освете Мусу Кесецију.

И ТВ је нешто причао, и умукао.

Тада је Фатмир, који је све то знао као да је гледао, извукао "Дрину" без филтера, сео прекрштених ногу и запалио.

Гледао је град у магли и размишљао како би било лепо да низ Ђетињу наиђе брод од посебне сорте, коме не смета што је река мала, каменита и мутна, са осталим амфорама расутим по белом свету и њиховим чуварима, застане и покупи га и отплови истим путем као и симпатични каурин.

Пушио је блажено се смешећи, знајући да то је може бити, сем можда у верзији неке бабе на умору у дому за старе поред Мораве, али шта га је коштало да машта.

Испушио је дуван и пажљиво осмотрио околину. Вила је сад имала искуство више и било би доцкан да открије њено ослобађање по фијуку ветра и серији убистава ради набавке тела, Морао је пронаћи сигнале који се појављују данима и годинама пре догађаја – неки осмех или чудан коментар половине заљубљеног пара, изненадну искреност код лажова и апсолутну истину код искреног... Узлетање звезда... Било шта...

Устао је и зевнуо кад је дан минуо. Ушао је у пећину, помиловао брижно амфору са три паралелне црте и заспао поред ње.

"Ако сретнем Шеика," помислио је пред потонуће, "морам га питати шта је са Марком Краљевићем. Дobar је то момак, мада мало несређен..."

КРАЈа нема, јер већ кад сам слово "Ј" ударио неко је закључио да Бетиња јесте плаха и да све односи у неповрат, али да се Тајна, Златна књига или То, назовимо га како хоћемо, не може никако уништити. И почеће.